

Дзержава і дзяспара
Уладзімір ДРАЖЫН:
"Супрацоўніцтва
з дзяспарай — адзін
з прыярытэтных накірункаў"
Стар. 4

BELARUS 21.BY
Беларусь on-line у Інтэрнэце

Аўтограф
Турнэ "Радзімічаў"
па Японіі
Стар. 14

Кошт
у Беларусі
1 000 рублёў.

Газета выходзіць
у другі і чацвёрты
чацвер месяца.

10 жніўня, 2006

Газета з Беларусі

Голас Радзімы

№ 31-32 (3005-3006)

Выдаецца з 1955 года

Інфармацыйная прастора

Дмитрий ЖУК:

"Герои фотовыставки "Беларусь — мая Радзіма" даюць позітыўны заряд энергіі..."

Стар. 5

NEWS FROM BELARUS
page 3

Ракурс

Жаніх
з нябёс

Стар. 16

Турыстычны атлас

Мілаград на Дняпры

Стар. 6

Афіша

Новая хваля
беларускага
кіно

Стар. 15

Скарбонка

Алег ЛЫСЕНКА:

"Гісторыкам
мяне
зробіў
Полацк..."

Стар. 7

Да ўвагі чытачоў!

Наступны нумар газеты
"Голас Радзімы" выйдзе
24 жніўня 2006 года

Газопровод "Ямал-Европа-1" увеличит газовые потокі через Беларусь

Строительство Минской компрессорной станции будет закончено в текущем году. Ввод ее в эксплуатацию завершит строительство газопровода "Ямал-Европа-1". В свою очередь это повлияет на дальнейшее увеличение газовых потоков через Беларусь. Стоимость данного инвестиционного проекта, включая строительные работы и оборудование, составляет порядка 200 миллионов долларов.

НА СНИМКЕ: компрессорная станция "Минская".

Фото Федора ЧИГАРОВА, БелТА.

Анонс

"БЕЛАРУСЬ-ТБ"

LMI-1, 75 у. д.

"ІСНАСЦЬ"

12 жніўня ў 7.30

Тураўская епархія адзначыла летась свой тысячагадовы юбілей. Яе межы мяняліся ў стагоддзях, будаваліся, руйнаваліся і адраджаліся ізноў храмы, вялікія тураўскія падзвіжнікі неслі людзям слова пра Бога. У праграме прымае ўдзел епіскап Тураўска-Мазырска-Сцяфан.

"МАЯ КРАІНА — БЕЛАРУСЬ"

16 жніўня ў 15.15

У перадачу ўключаны сюжэт пра шкло, якое выраблялася ў Налібоках у канцы XIX стагоддзя і мела шырокую вядомасць. Гледачы таксама пазнаёмяцца з ансамблем народнай песні "Медуница" (г. Смалевічы), даведаюцца аб гісторыі ганчарнага промыслу ў Івянцы.

"ВЫРАТАВАЛЬНІКІ"

20 жніўня ў 15.20

Рэспубліканскі атрад спецыяльнага прызначэнні МНС Рэспублікі Беларусь — дзяржаўная пажарная аварыйна-выратавальная ўстанова. Асабовы склад атрада неаднаразова прымаў удзел ў ліквідацыі буйных аварыяў.

Час выхаду перадач — мінскі.

www.tvr.by.

Сітуацыя

Польскія ўлады пазбавілі БГКТ дзярждатацыі

Беларускае грамадска-культурнае таварыства (БГКТ) у Польшчы пазбавлена на 3 гады датацыі Міністэрства ўнутраных спраў і адміністрацыі (МУСІА) гэтай краіны. Штогадовы памер дзяржаўнай дапамогі склаў каля 500 тыс. злотых (128 тыс. еўра).

У Польшчы МУСІА курыруе пытанні дзейнасці і фінансавання арганізацыі нацыянальных меншасцяў.

Як піша польская прэса, БГКТ пазбавлена датацыі нібыта за няэфектыўнае расходаванне дзяржаўных грошай. Міністэрства паведаміла, што беларуская арганізацыя зрасходвала каля 6 тыс. злотых (1,5 тыс. еўра) на ремонт офіса ў Беластоку са сродкаў, прызначаных на адукацыю і культуру.

Між тым, старшыня Беларускага грамадска-культурнага таварыства Янка Сычэўскі лічыць, што рашэнне Міністэрства ўнутраных спраў і адміністрацыі мае палітычны падтэкст і накіравана "на ліквідацыю БГКТ і

знішчэнне беларускай культуры ў Польшчы". Падобную думку выказаў дэпутат сейма Польшчы ад Беластоцка, член Камісіі нацыянальных і этнічных меншасцяў ніжняй палаты парламента Яўгеніюш Чыквін. Паводле яго слоў, рашэнне міністэрства мае "надзвычай жорсткі характар і не садзейнічае развіццю нацыянальных культур у краіне".

Польскія каментатары ў сваю чаргу выказваюць меркаванне, што пазбавленне датацыі БГКТ можа быць палітычнай помстай кіруючых правоў партый Янку Сычэўскаму, які многія гады быў дэпутатам сейма Польшчы ад Саюза левых дэмакратычных сіл.

Беларускае грамадска-культурнае таварыства было створана ў 50-я гады мінулага стагоддзя ў Беластоку. Гэта найстарэйшая і самая вялікая арганізацыя беларускай нацыянальнай меншасці ў Польшчы.

Кар. БелТА.

Пастаўшчына рыхтуецца да Дня беларускага пісьменства

Свята абудзецца

2-3 верасня

Стар. 4

У Мінску прайшла нарада кіраўнікоў дыпрадстаўніцтваў

Такія форумы для беларускіх дыпламатаў сталі традыцыйнымі. Паслы дзяліліся вопытам з калегамі, расказалі пра свае дасягненні, звернулі арыенцыры на будучае. У сваім выступленні перад кіраўнікамі дыпламатычных місій Прэзідэнт краіны Аляксандр Лукашэнка акцэнтаваў увагу на неабходнасці далейшага прасоўвання беларускіх тавараў на замежных рынках.

Такім чынам, ізноў пацвердзіўся прыярытэт эканомікі, што цалкам адпавядае выкарыстанай дыпламатамі тактыкі "ад эканомікі да палітыкі". Улічваючы прагматызм партнёра, можна ўтрымліваць і ўмацоўваць ужо заваяваныя пазіцыі на замежных рынках і паступова збліжаць пазіцыі краін па тым або іншым спрэчным пытанні. Гэты выбар абумовіў прыярытэты накірункі міждзяржаўных адносін — стратэгічныя партнёры і бліжэйшыя суседзі.

Стар. 2

Сяргей Мартынаў сустрэўся з беларусамі Кыргызстана

Завяршыўся афіцыйны візіт міністра замежных спраў Рэспублікі Беларусь Сяргея Мартынава ў Кыргызскую Рэспубліку. Кіраўнік знешнепалітычнага ведамства Беларусі правёў перагаворы з Прэзідэнтам Кыргызстана Курманбекам Бакіевым, прэм'ер-міністрам Феліксам Кулавым і міністрам замежных спраў Алікбекам Джэксэнкулавым.

У час наведвання Кыргызстана С. Мартынаў правёў сустрэчу з кіраўніцтвам грамадскага аб'яднання беларусаў "Світанак", у ходзе якой азнаёміўся з дзейнасцю беларускай дзяспары ў гэтай краіне.

Дзіяна ГРЫШАНАВА.

ААЭ	Беларусь	Германія	Іран	Кітай	Малдова	Расія	Туркменістан	Чэхія
Аргенціна	Бельгія	Данія	Італія	Куба	Мексіка	Румынія	Турцыя	Швейцарыя
Арменія	Бразілія	Егіпет	Казахстан	Кыргызстан	Нарвегія	Сербія	Узбекістан	Швецыя
Аўстралія	Венгрыя	ЗША	Канада	Латвія	Нідэрланды	Сірыя	Украіна	Эстонія
Аўстрыя	В'етнам	Ізраіль	Карэя	Лівія	ПАР	Славакія	Уругвай	Японія
Балгарыя	Вялікабрытанія	Індыя	(Паўднёвая)	Літва	Польшча	Славенія	Францыя	

"Голас Радзімы"
ў 52 краінах

Сильная экономика – лучшая политика!

Из выступления Президента Беларуси Александра Лукашенко на совещании с руководителями заграничных учреждений.

В настоящее время все более очевидным становится такой глобальный процесс, как движение мирового сообщества от однополярного устройства в сторону многополярности. Это факт. Возникают и энергично укрепляются новые центры силы. Их борьба за “место под солнцем” порождает масштабные, я сказал бы, планетарные противоречия, которые чреватые новым переделом сфер влияния и нарушением хрупкого баланса в мире.

Какую позицию должна занимать Беларусь в новых условиях в изменяющемся мире?

Беларусь самостоятельно делает свой исторический выбор, в том числе и собственный внешнеполитический курс. Как уважающее себя государство она активно, последовательно вместе с союзниками-партнерами участвует в формировании одного из серьезных мировых центров силы, отстаивая свои национальные интересы и принципы справедливого устройства мира.

При этом я как Глава государства исхожу из того, что во внешней политике не должно быть крутых виражей и резких разворотов. Сила внешней политики — в последовательности и прагматизме. И конечно, в гибкости. Внешняя политика должна своевременно реагировать на изменения вокруг нас.

Беларусь сегодня вышла на новый уровень внешней политики. Она стала активным субъектом международных отношений. Не всем это нравится, потому что мы — заметное и значимое государство, серьезный конкурент. Иначе к нам не было бы столько внимания сверхдержавы США и ее союзников, сателлитов. Нами интересуются и другие центры силы: Евросоюз, Китай, Индия, не говоря уже о братской России.

Говорил всегда и повторяю сейчас: у Беларуси нет и не может быть глобальных, геополитических амбиций. Но сегодня, на новом этапе развития нашего государства, надо сказать: у нас есть геополитические интересы.

В нашей внешней политике мы решаем и должны решать две главные задачи — обеспечить безопасность государства и создать благоприятные внешние условия для развития и экономики, и людей. Таким образом, политика внешняя полностью определяется внутренними, реальными потребностями страны.

И работать мы должны на всех уровнях: как на глобальном, так и на региональном, включая двусторонние отношения с различными государствами.

Ведь у нас есть все для того, чтобы наращивать обороты! Мы нигде не отстаем! Везде есть динамика. Дальше будет все сложнее и сложнее, конкурировать придется все острее. Но в то же время мы уже не те, что были десять лет назад. У нас есть и опыт, и перспективы.

О безопасности

Почему я начинаю с этого вопроса? Потому что сегодня мы являемся свидетелями того, как меняется природа рисков и вызовов на внешней арене. Особенно для такой открытой страны, как наша. “Грохнуло” в Ливане — двадцать, да и десять лет назад для

нас это был бы только заголовок в газете. И все.

А сегодня? Эта война затрагивает наши интересы. Там много наших людей, для которых мы организовали крупнейшую по масштабу спасательную-эвакуационную операцию. Сегодня там друзья, экономические партнеры Беларуси. И еще. Наверное, более 200 тысяч наших граждан уехали в свое время в Израиль. Их судьбы нам не безразличны. И, кстати, должен вам сказать: так, как ведут белорусские евреи в Израиле, — никто так себя не ведет. Это люди, ностальгирующие, как никакие другие граждане, по своей стране. Я это видел. Когда я ездил в Израиль, а меня “антисемитом” тогда наша оппозиция и представляла: придет, мол, злейший враг Израиля. А примерно 30 тысяч наших граждан в лесу под Тель-Авивом собрались, они хотели “встретить своего Президента”. И очень многие мне тогда говорили, что с удовольствием вернулись бы домой. Это тоже многого стоит. Так вот сегодня там конфликт — и нам больно. Как же изменился мир за последние несколько лет!

В таком мире мы живем. Но это — наш мир, и мы в ответе за него и за нашу безопасность в этом мире.

Хочу подчеркнуть: за годы независимости мы создали эффективную систему защиты нашей страны дипломатическими методами.

На глобальном уровне это — серьезный авторитет Беларуси в области контроля над вооружениями, наше заметное место в Движении неприсоединения, которое гарантирует нам весомую поддержку развивающихся стран.

Наконец, это механизмы ООН и ее Совета Безопасности. Заметьте: два из пяти постоянных членов Совета Безопасности ООН — Россия и Китай — стратегические союзники Беларуси. Партнерство с ними обеспечивает надежные гарантии нашей безопасности.

На региональном уровне это тесное сотрудничество в оборонной сфере с Россией, создание совместной группировки войск, а также активное укрепление Организации Договора о коллективной безопасности, формирующей безопасность в Евразии.

О внешних рынках

Экспорт — один из национальных приоритетов Беларуси.

Наше государство состояло как конкурентоспособный участник торгов на международных рынках. Об этом ясно говорит простой факт: с 2005 года основные и практически равные доли белорусского экспорта приходится на Россию и Европу. Поставленная цель ликвидации зависимости от одного рынка достигнута.

Стабильная и успешная работа на двух разнонаправленных рынках делает наш экспорт гораздо менее уязвимым, чем в прошлом. Но два рынка хорошо, а многообразие рынков еще лучше. Наша задача на новом этапе — по настоящему, всерьез и надолго закрепиться на таких стратегических рынках, как Китай, Индия, Юго-Восточная Азия, арабские государства, Латинская Америка. Не ослабляя, естественно, свои позиции в России и Европе.

На международных рынках работать надо по-новому.

О чем идет речь?

Фото БелТА.

Во-первых, надо по максимуму использовать потенциал важного инструмента, недавно созданного Правительством, — системы стратегий экспорта от государственного до отраслевого и территориального уровня. Включить министерства и заграничные учреждения в единую связку постоянного взаимодействия. А предприятия должны неукоснительно исполнять принятые стратегии. Тогда наше движение на внешних рынках будет системным и осмысленным, а не “броуновским”.

Во-вторых, на новом уровне гораздо более интенсивно должна создаваться система обслуживания и защиты экспорта.

Надо ускорить создание экспортно-импортного банка, механизмов страхования и кредитования экспорта. Причем не в микроскопических, а в солидных объемах в соответствии с международной практикой. Хватит работать по-дедовски, самотужно и самовывозом. Посмотрите на наших западных конкурентов: их экспортеры в массе посильнее наших, однако государство им всеми названными механизмами и рычагами помогает.

Следует поставить дело так, чтобы в деле экспортного производства вся страна стала СЭЗ — специальной экономической зоной.

В-третьих. Наши экспортеры, особенно флагманы, также должны уйти от старого советского подхода: “Ты, мол, приползи ко мне на проходную, и там я тебе, может быть, продам”. На этом мы далеко не уедем.

Сегодня уже говорилось на примере российского рынка о необходимости выноса производства. Это надо делать — и не только в России, но и во всех интересующих нас странах. Если не сделаем, то не преодолеем тарифные барьеры, не закрепимся на рынке, уступим конкурентам, проиграем — даже по своим “фирменным” статьям экспорта.

Разве наши флагманы не могут в течение ближайших нескольких лет наладить свое производство в странах, где их ждут? Могут. Силы у них есть. МТЗ, МАЗ, БелАЗ, “Амкодор” просто обязаны стать в ближайшие годы белорусскими транснациональными корпорациями. Уж они-то могут не ходить в тени конкурентов. За ними и другие подтянутся.

А налаживание сервисных центров и товаропроводящей сети? МТЗ неплохо двинулся вперед на этом пути. Но остальные пока в основном раскачиваются. А ведь каждый самосвал, грузовик, агрегат, поставленный без реального сервиса, — это удар по репутации не только производителя. Это удар по имиджу государства. Ваша марка — это марка Беларуси. Ее надо нести высоко.

Мир коммерции стал электронным. А есть ли Беларусь как производитель товаров на карте “всемирной паутины”? Если потенциальный покупатель холодильника, трактора, автобуса “кликнет” этот товар на клавиатуре, увидит ли он на экране нашу продукцию без долгих, целенаправленных и мучительных поисков? Боюсь, что нет. Загляните на сайты наших экспортеров или заграничных учреждений, попробуйте с ними связаться через компьютер. Результат будет лучше, чем год-два назад, но по-прежнему далекий не то что от идеала, а от элементарного стандарта. И это в стране, которая законно гордится своим потенциалом в информационных технологиях. Кто как не производитель должен быть заинтересован в этом?

В последнее время мы пользуемся термином “агрессивная внешнеэкономическая политика”. Это не дань моде. Это логическое развитие той линии во внешней торговле, которую мы ведем. Сейчас Беларусь естественным образом подошла к такому этапу, когда для нашей растущей экономики уже недостаточно традиционных, простых форм осуществления внешнеэкономической деятельности. Нам должны интересоваться любые рынки, которые платежеспособны и имеют интерес к белорусским товарам. Любые капиталы, которые мы можем поставить на службу белорусской экономике. Мир становится все более прагматичным. Прагматичными в этом мире должны быть и мы.

Хочу в этой связи остановиться на характеристике отношений с нашими партнерами: как давними, традиционными, так и новыми, перспективными.

Постсоветское пространство

Сейчас для всех совершенно очевидно, что просторы бывшего СССР окончательно перестали быть одним единым пространством. Здесь происходят очень сложные процессы — как внутренние, так и внешние.

То, что раньше журналисты называли “одной шестой частью суши”, стало площадкой самой интенсивной глобальной борьбы — борьбы за энергоресурсы, за военное присутствие, за влияние. Борьба эта ведется фактически без правил. Извне и изнутри нарастают не только попытки “раскачать” СНГ, а развести наши страны по разным сторонам политических баррикад, натравить друг на друга. Здесь имеем в виду и трансформацию ГУАМ, и пытающееся громко о себе заявить Сообщество демократического выбора и навязываемые нам “реформы” СНГ.

Беларусь сформировала четкие по-

зиции. Недавно, кстати, они закрепились в директивных документах по развитию отношений с интеграционными объединениями. Линия у нас последовательная, не подверженная конъюнктурным моментам. Подход — комплексный, просчитанный на среднесрочную и долгосрочную перспективу.

Участие в интеграционных структурах нам необходимо. Не буду повторяться.

Некоторые считают, что СНГ создавалось “для развода”. Пусть так считают. Но теперь пришло время сделать его инструментом сближения и всестороннего сотрудничества наших стран, насколько это возможно.

Вдумайтесь: если СНГ так стремятся развалить, значит, это кому-то нужно. Но уж точно не нам. Мы заинтересованы в стабильности, надежности, удобстве и перспективе жизни для нашего народа и других народов Содружества.

Сейчас много разговоров по этой реформе. Я думаю, нам торопиться не надо, а спокойно выдержать надо тот курс, который мы определили по реформированию СНГ.

Евросоюз и США

Здесь наша стратегическая линия ясна. Мы говорим о ней откровенно: не стремясь в Евросоюз, мы предлагаем взаимовыгодное партнерство с сильным соседом. Такое же взаимодействие в сферах общего интереса предлагаем и США. Такова наша позиция на сегодня и на обозримую перспективу.

К сожалению, наши усилия сталкиваются с неконструктивной позицией американской стороны. Политическое давление, угрозы и, наконец, открытое вмешательство во внутренние дела, неуважение мнения народа — вот далеко не полный инструментарий подходов США к Беларуси, который был без стеснения продемонстрирован в ходе недавней президентской избирательной кампании.

В Движении неприсоединения мы стали за последние годы узнаваемым и уважаемым участником. Наша принципиальная и ясная линия обеспечила нам важную и нужную поддержку в принципиальных для Беларуси вопросах в ООН.

Движение — один из сильнейших факторов в становлении многополярного мира. Задача — сделать его более активным и эффективным в центральных вопросах глобальной повестки дня. На предстоящем вскоре в Гаване саммите Беларусь вместе с другими его участниками будет добиваться именно этих целей. Это одно из важнейших направлений нашей внешнеполитической деятельности.

По материалам БелТА.

Conflict

Belarus calls on to immediately stop military actions in Middle East

Belarus calls on to immediately stop military actions in the Middle East and to start talks attended by all participants of the conflict, aide to the president of Belarus Valentin Rybakov stated.

"Belarus is deeply concerned over the events taking place in the region. A real war is going on in Lebanon. The infrastructure of the independent and sovereign state, which democratically elected its government, has been destructed under the motto of the fight against terrorism", Valentin Rybakov said.

At the same time Valentin Rybakov underlined that Belarus deeply sympathizes with the innocent people suffering from the armed conflict in the Middle East. "Hundreds of people were killed; hundreds of thousands had to leave their houses and go to the safe regions in the North of Lebanon or to the neighboring states", Valentin Rybakov said.

As of today Belarus has evacuated 442 people, the overwhelming majority are Belarusian nationals.

The foreign ministry's press service has reminded, on July 26 the national air carried Belavia carried out a special flight from Damascus to Minsk. Last 107 Belarusian citizens and members of their families (including 44 children) were flown home.

Strategy for Diplomats

Belarus has been recently making enormous efforts to strengthen the UN role in the international arena, Belarusian leader Alexander Lukashenko stated in the course of his meeting with chiefs of the Belarusian diplomatic missions. Most of the countries of Asia, Africa and Latin America share this Belarus' opinion.

Belarus jointly with other participants of the Non-Aligned Movement also intends to stand for enhancing the organization's efficiency in settling top issues of the global agenda, Alexander Lukashenko stated at the meeting with diplomats.

"In the forthcoming Non-Aligned Movement summit in Havana Belarus jointly with other members will reach for this very goals. This is one of the most important trends of our foreign policy", the head of state emphasized.

Having noted that the Non-Aligned Movement is one of the strongest factors in building up of a multipolar world, Alexander Lukashenko stated that lately Belarus has become a known and respected participant of the organization.

Alexander Lukashenko also pointed out, recently Belarus managed to strengthen strategic relations with such countries as China, India, Venezuela.

Him expressed satisfaction with the long-term cooperation in various fields between this republic and the countries of the aforementioned regions. "Last year we raised our cooperation with China to a strategic level. It means a lot to us", the Belarusian leader added.

According to the president, over the recent years Belarus has been actively developing its links with Latin America — the region, which has a great future. "We feel considerable political support and are expanding our presence in these countries. Besides, not only for demonstrating our flag but for settling economic issues on a pragmatic basis", the head of state underlined.

For five years the trade turnover between Belarus and the countries of

Asia and Africa has increased more than three times and the Belarusian export to Latin America has doubled. According to Alexander Lukashenko, he sees prospects of cooperation with these regions.

At the same time the president appealed to the diplomats to introduce new working patterns more bravely: not only to promote traditional goods but also to partake in implementation of big regional projects. "The work should be more active", Alexander Lukashenko underlined.

"We still see double standards applied by the EU countries in regard to Belarus and we will react adequately", Belarusian leader Alexander Lukashenko noted.

"We will change our position on bilateral cooperation issues, first of all in the trade and transit-transport fields, if the EU makes attempts to exert economic influence upon us. Though we would not like to take such steps, as they will hardly help us achieve our main goal — to create "a belt of friendly relations" and security around Belarus and the single stable Europe, our Europe", the president added.

Alexander Lukashenko stressed that Belarus does not force Europe to hold debates on "values". According to the Belarusian leader, Belarus is not an economic or ideological opponent of the European Union but a reliable partner ensuring All-European transit and suppressing trans-border threats. "We are ready to learn something new from the EU track record. We do not consider it shameful. But we will never keep asking for cooperation and illusive membership prospects or trade in our national interests", the president added.

Accident

National space programme will be continued

The Belarusian space programme will not be stopped by the loss of the BelKA satellite, director general of United Information Technology Problems Institute of the Belarusian Science Academy Sergei Ablameiko told the press.

In his words, the accident with the carrier rocket Dnepr, which was supposed to place BelKA satellite into orbit, should not stop the evolution of the space industry in Belarus. "Emergencies do happen in the space, and certainly, it is very sad to recognise what happened to the first Belarusian satellite," noted Sergei Ablameiko.

"The satellite's parameters excelled those of many foreign analogues. But we regret the loss of the efforts exercised to create the spacecraft," the director general of the Institute of the Belarusian Science Academy underlined.

Two variants of the Belarusian space programme future are under consideration. Belarus can make a new satellite or use existing Russian spacecrafts, which perform similar functions.

Sergei Ablameiko also reminded, before BelKA's launch Belarus had prepared the necessary infrastructure, networks and installed the necessary equipment. "Many Belarusian organisations and agencies waited for the satellite's data, therefore we intend to negotiate with the Russian partners in order to buy such information from them," he noted.

A new Belarusian satellite can be created in the shortest possible time, director general of the Institute is convinced. "We worked a lot to create the first Belarusian satellite. However, a tragedy did not happen when we lost it", Sergei Ablameiko said. Development of the Belarusian space programme will be continued, he added.

Sergei Ablameiko, believes that the crash can exert negative influence upon the reputation of the carrier rocket "Dnepr" and will damage the prestige of the Russian Federal Space Agency. At the same time he noted that the cooperation between Belarus and the agency would be continued.

"The satellite's parameters excelled those of many foreign analogues. But we regret the loss of the efforts exercised to create the spacecraft,"

Poland: complicated relations

To intensify investment cooperation

Poland and Belarus are intensifying their investment cooperation. In the first quarter of the current year Poland injected USD 20,6 million worth of investments in the Belarusian economy — three times more against the same period of 2005.

As correspondents were told by Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of Belarus to Poland **Pavel Latushko**, the volume of investments is growing first of all due to the active work of representative offices of the Belarusian banks on the Polish market and readiness of the Polish financial organizations to cooperate with Belarus. At present representative offices of four Belarusian banks work in Poland — Belarusbank, Belinvestbank, Belvnesheconombank and Belpromstroibank.

"We are glad to say that we can implement investment proj-

Pavel Latushko

ects with Poland without crediting on the part of the Polish state insurance company and governmental guarantees. Polish banks give credence to their Belarusian partners, whose work is well-organized and who keep all the terms", Pavel Latushko said.

The diplomat noted, the expanding investment cooperation increases the supplies of Polish technological equipment to Belarus (for example, so far this year the milk processing equipment import increased five-fold). "The import is beneficial for Belarus.

The remodeling of our production facilities will allow beefing up the Belarusian export in the future," the ambassador is convinced.

Speaking about the two countries' co-operation in the power engineering field, Pavel Latushko named the project to

supply energy using Bereza State District Power Plant to Poland (USD25 million worth of power every year) as a positive example. "The supplies are on the rise. Taking into account the throughput limitations of the power line, we suggested that Poland should consider the possibility of using Ross-Bialystok line. To resume the line operation, serious investments are required," said the diplomat. In his words, during a recent visit of Belenergo concern delegation to Warsaw. Belarus suggested resuming the negotiations on the project to Poland.

Pavel Latushko also added, several Polish companies are taking part in tenders aimed at reconstructing and building power engineering installations in Belarus. "The reformation programme of the Belarusian power engineering industry has been submitted to the Polish partners. It is possible to forecast that Poland companies will continue taking an active part in tenders," noted the Belarusian ambassador.

Government grants taken away from Belarusian Community

The Belarusian Public and Cultural Community (BPCC) in Poland has been deprived of grants of the Internal Affairs and Administration Ministry of Poland for three years. The annual grants amounted to some PLN 500,000 (EUR128,000).

In Poland the ministry is responsible for controlling the activities and financing of national minorities' organisations.

According to Polish mass media, the BPCC was deprived of the grants for using them "inappropriately". The ministry is quoted as saying, the Belarusian organisation spent around PLN 6,000 (EUR1,500) out of education and culture funds on repairing its office in Bialystok.

Meanwhile, chairman of the Belarusian Public and Cultural Community **Jan Syczewski** sees political aspects of the ministry's decision and says the decision is designed to "destroy the BPCC and the Belarusian culture in Poland". Member of the

Jan Syczewski

Poland parliament from Bialystok constituency, member of the National and Ethnic Minorities Commission Eugeniusz Czykwin holds to a similar opinion. In his words, the ministry's decision is "extremely harsh and doesn't contribute to the development of national cultures in the country".

In turn, Polish analysts assume that the ministry's move can be an act of political vengeance by the ruling right-wing parties against Jan Syczewski, who had been a member of the parliament representing the Left Democratic Union (Sojusz Lewicy Demokratycznej) for many years.

Note. The Belarusian Public and Cultural Community was created in Bialystok in the 1950s. It is the oldest and the largest Belarusian national minority organisation in Poland. According to the latest population census held in 2002, there are around 50,000 Belarusians in Poland. However, activists of the Belarusian national minority name another figure — 250,000-300,000 people. Bialystok province is a place where the most of the Polish Belarusians live.

Беларускае Паазер'е, а дакладней яго заходняя частка — Пастаўшчына, рыхтуецца да святкавання XIII Дня беларускага пісьменства. Гэтае свята адзначаецца ў краіне з 1994 года і стала традыцыйным. Дзень беларускага пісьменства ўжо прымалі Полацк, Тураў, Навагрудак, Нясвіж, Орша, Пінск, Заслаўе, Мсціслаў, Мір і Камянец. Сёлета гэты гонар належыць Паставам, аднаму з самых старажытных гарадоў Віцебскай вобласці, упершыню ён узгадваецца ў летапісах у 1409 годзе.

Падзея

Паазер'е сустракае Дзень беларускага пісьменства

Падчас вялізнага пасяджэння арганізацыйнага камітэта па падрыхтоўцы і правядзенні Дня беларускага пісьменства намеснік прэм'ер-міністра Аляксандр Косінец адзначыў, што праграма свята вельмі насычаная, яно будзе праходзіць 2 і 3 верасня.

Аднак яшчэ раней, 30 жніўня, з Мінска ад Свята-Духова кафедральнага сабора адправіцца ў шлях навукова-святніцкая экспедыцыя "Дарога да святых" з Жыватворным агнём ад Гроба Гасподня. Яна завершыць свой маршрут у Паставах 3 верасня і стане па традыцыі неад'емнай часткай святкавання Дня беларускага пісьменства. Маршрут пройдзе па трох абласцях рэспублікі — Мінскай, Гродзенскай і Віцебскай. Уздзельнікі наведваюць Берасіно, Круткі, Плешчаніцы, Вілейку, Мядзел, Пількаўшчыну, дзіцячы аздараўленчы лагер "Зубраня". Экспедыцыя пройдзе па родных мясцінах слаўтай беларускай актрысы Марыі Захарэвіч.

Праграма XIII свята беларускага пісьменства будзе насычана мерапрыемствамі. Пройдуць прэзентацыі кніг беларускіх выдавецтваў. Перад гасцямі выступяць аўтары, ілюстратары, выдаўцы. Працу тэматычных кніжных пляцовак, дзе будзе прадстаўлена дзіцячая літаратура, літаратура, прысвечаная чарнобыльскай тэматыцы, навукальная кніга і гэтак далей, гарманічна дапоўняць фотавыставы на адпаведныя тэмы. У іх арганізацыі прымуць удзел вядомыя беларускія фотамайстры. Акрамя выступленняў творчых калектываў, адбудуцца роз-

ыгрышы прызоў, кніжныя латарэі, віктарыны. А выдавецтва "Беларусь", якое выпусціла кнігу на саломаліценні, плануе арганізаваць майстар-клас аўтара дапаможніка.

Традыцыйна галоўная роля на гэтым свяце належыць кнізе. На цэнтральнай плошчы горада павільён "Кнігі Беларусі" прадставіць выданні апошніх гадоў. Гэта своеасаблівае выніковае свята, дзе сабраны лепшыя кнігі 2005-2006 гадоў. Экспазіцыя "Кнігі Беларусі" заўсёды вельмі цікавая, наколькі дае поўную карціну вынікаў дзейнасці як дзяржаўных, так і нездзяржаўных выдавецтваў. Як звычайна будзе падрыхтавана экспазіцыя "Мастак і кніга" — збор ілюстрацый да кніжных выданняў беларускіх мастакоў. Акрамя кніг, гасці змогуць пазнаёміцца і з выставай друкаваных сродкаў масавай інфармацыі, якая па традыцыі праводзіцца ў Дзень беларускага пісьменства.

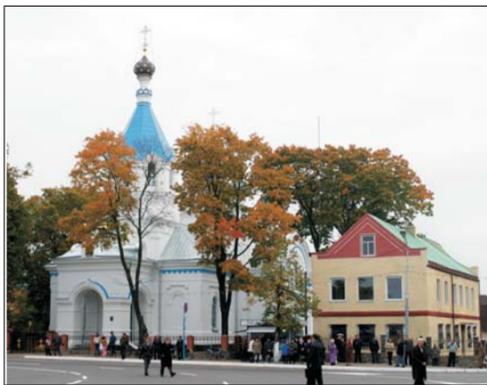
Віцэ-прэм'ер падкрэсліў, што Дзень беларускага пісьменства ставіць перад сабой задачу спрыяць паляпшэнню працы сродкаў масавай інфармацыі. "Беларускія газеты, друкаваная прадукцыя павінны быць якаснымі, канкурэнтаздольнымі і прыносіць эканамічны эффект", — зазначыў Аляксандр Косінец.

Яшчэ адной асаблівасцю Дня беларускага пісьменства ў Паставах стане цырымонія ўручэння ўзнагарод лаўрэатам 46-га Рэспубліканскага конкурсу "Мастацтва кнігі-2006". Упершыню за ўсю гісторыю конкурсу акрамя дыпламаў за кнігі, выдадзеныя ў 2005 го-

дзе і прызнаныя лепшымі, будуць уручацца і статуэткі "Залаты фаліант". Статуэтка стане афіцыйнай узнагародай конкурсу, які штогод праводзіць Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Яна ўяўляе сабой выяву жанчыны з кнігай. Першыя памятныя знакі атрымаць уладальнікі дыплама імя Францыска Скарыны і пераможцы 10 намінацый конкурсу, праведзенага па выніках мінулага года.

Сёлета гасці свята змогуць пазнаёміцца з экспанатамі полацкага музея кнігадрукавання. Упершыню ў Дзень беларускага пісьменства будуць працаваць два кніжныя павільёны, адзін з якіх прадставіць багатую экспазіцыю кніг, сабраных у музеі кнігадрукавання Нацыянальнага Полацкага гісторыка-культурнага музея-запаведніка. У вялікім павільёне плошчай 100 квадратных метраў плануецца разгарнуць экспазіцыю з трох раздзелаў. У першы будучы ўваходзіць кнігі-пераможцы рэспубліканскага конкурсу "Мастацтва кнігі" розных гадоў (кнігі-лаўрэаты гэтага конкурсу, які праводзіцца штогод у Беларусі Міністэрствам інфармацыі, накіроўваюцца ў музей на пастаяннае захоўванне). Другі сегмент складуць кнігі-лаўрэаты міжнародных конкурсаў. У трэці раздзел увайдзюць старыя кнігі.

Да свята падрыхтаваны арыгінальныя паштовыя маркі, канверты з сімволікай горада, наборы для пісем і іншая сувенірная прадукцыя. У Паста-

вах пройдзюць розныя фотавыставы, навукова-практычныя канферэнцыі і канцэрты.

Аляксандр Косінец таксама падкрэсліў, што падрыхтоўка да свята — яшчэ адзін стымул для развіцця сістэмы сацыяльнага забеспячэння. Да свята ў Паставах прыўрочылі адкрыццё Раённай гімназіі-інтэрната для таленавітых і здольных дзяцей. У жніўні гэтага года ў горадзе пройдзе конкурс сярод прэтэндэнтаў на вучнёўскія месцы ў новай навукальнай установе. У раёне карыстаюцца вялікай папулярнасцю эфектыўныя формы арганізацыі навуковага працысу — гімназіі, дзіцячыя сады-школы і іншыя.

У гэтым годзе павялічыўся працэнт паступлення выпускнікоў 11-х класаў у вучнёўскія школы. Калі ў 2000 годзе ён склаў 32 працэнта, то ў мінулым навукальным годзе — 43. У студзені 2006 года навучніцы Пастаўскага раёна пака-

залі добрыя вынікі на абласных прадметных алімпіадах. Яны занялі другое і трэцяе месцы па беларускай мове і хіміі, а вучаніца 11 класа Пастаўскай агульнаадукацыйнай школы №2 Ксенія Федаронак заняла трэцяе месца ў рэспубліканскай алімпіаде па беларускай мове.

На свяце ў Паставах чакаецца шмат гасцей як з Беларусі, так і з Расіі, Украіны, краін Балтыі. Для іх прапрацаваны новыя турыстычныя маршруты. Тасцыям будзе прапанавана здзейсніць экскурсію ў межах горада, а таксама азнаёміцца з гісторыяй раёна. Напрыклад, наведаць касцёл Іаана Хрысціцеля ў вёсцы Камаі і каменны крыж, палацава-паркавы ансамбль у гарадскім пасёлку Лынтупы, азнаёміцца з помнікамі садова-паркавага мастацтва ў Варпаеве, Крыкалах... У Паставах арганізуюцца экскурсіі ў музей народных рамёстваў палаца Тызенгаўзаў. Падчас Дня беларускага пісьменства ў "Горадзе майстроў" будзе выстаўлены старадаўні друкарскі станок, а побач з ім — сучасная друкарская машына. Па жаданні гасці змогуць надрукаваць уласную паштоўку.

Па меркаванні віцэ-прэм'ера, свята ў Паставах будзе цікавым для замежных гасцей.

Юлія ВАНІНА,
карэспандэнт БелТА.
(Спецыяльна
для "Голасу Радзімы").

Уладзімір ДРАЖЫН, Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Беларусі ў Літве і Фінляндыі:

"Супрацоўніцтва з дыяспарай разглядаю як адзін з прыярытэтных накірункаў"

Адным са стратэгічных партнёраў Беларусі з'яўляецца краіна-суседка Літва. Аб'ём тавараў і паслуг у гэтым годзе ў параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года паміж рэспублікамі павялічыўся да 750 мільёнаў долараў. У перспектыве — да 2010 года — Беларусь плануе дасягнуць гэту лічбу да аднаго мільярда. Другім прыярытэтным накірункам двухбаковых адносін з'яўляецца транзіт беларускіх грузаў праз літоўскія парты. Толькі ў мінулым годзе ў Клайпедскім порце было адгружана 1,3 мільёна тон калійных угнаенняў, а ўсіх беларускіх грузаў больш за 4,2 мільёна тон. Дзякуючы спрыяльнай візавай палітыцы, павялічыўся паток беларускіх турыстаў у Літву, а літоўскіх у Беларусь. Ёсць перспектывы ў развіцці сферы турыстычных паслуг паміж краінамі.

Асаблівую ўвагу кіраўніцтва Беларусі звяртае на работу з суайчыннікамі. Аб узаемадзеянні і перспектывных накірунках працы пасольства з дыяспарай разглядае Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Беларусі ў Літоўскай Рэспубліцы і Фінляндскай Рэспубліцы (па сумяшчальніцтве) Уладзімір ДРАЖЫН:

— Беларусь надае шмат увагі рабоце з суайчыннікамі. За рубяжом пражывае 3,5 мільёна беларусаў і выходцаў іншых нацыянальнасцей з Беларусі. Пашыраюцца зносіны з арганізацыямі беларусаў Расіі, Украіны, Літвы, Польшчы, Латвіі (а гэта — бліжэйшыя нашы суседзі), падтрымліваюцца кантакты з беларусамі, якія пражываюць у краінах далёкага замежжа. Увогуле, па вопыце сваёй папярэдняй работы я разумею, наколькі важна падтрымліваць сувязь з суайчыннікамі. Калі быў у свай час намеснікам прэм'ер-міністра Беларусі, вёў гэту работу ва ўрадзе, удзельнічаў у шматлікіх мерапрыемствах, якія праводзіліся за мяжой: у Германіі, Польшчы, Расіі. І зараз магу запэў-

ніць: у Літве работа з суайчыннікамі ні на хвіліну не слабе. Дзяржаўная палітыка, якая датычыцца суайчыннікаў, — з'ява рэдкая, на прасторы СНД не ўсякая краіна займаецца сістэмнай работай у гэтым накірунку. Вялікая колькасць этнічных беларусаў пражывае ў Літве — 42,9 тысячы, грамадзян літоўскага паходжання ў Беларусі — 6,4 тысячы. Калі прааналізаваць дынаміку наведвання суайчыннікамі Беларусі, то заўважым значнае павелічэнне ўзаемных паездак. Тое, што консульскі аддзел беларускага Пасольства ў Літве выдае ў дзень да 1 300-1 500 віз, а за першае паўгоддзе бягучага года выдадзена амаль 72 тысячы віз, гаворыць аб павелічэнні інтарэсу, і

перш за ўсё дыяспары, да нашай краіны. У сваіх планах і планах работы пасольства супрацоўніцтва з дыяспарай разглядаю як адзін з прыярытэтных накірункаў. Тым больш, што перад намі Прэзідэнтам і ўрадам краіны пастаўлена задача — працаваць з нашымі суайчыннікамі і аказаць ім магчыму падтрымку і дапамогу ў тых пытаннях, якія ў іх узнікаюць.

— Як складаюцца адносіны пасольства з грамадскімі арганізацыямі беларусаў Літвы?

— За той кароткі час, што з'яўляюся паслом Беларусі ў Літоўскай Рэспубліцы, пабываў у беларускамоўнай школе імя Ф. Скарыны, сустракаўся з суайчыннікамі ў Друскінінкай, Клайпедзе, Каўнасе, Вільнюсе. Наперадзе новыя сустрэчы з суполкамі беларусаў у краіне. Заўсёды культура аб'ядноўвала, і святы, якія ладзіць Згуртаванне беларускіх грамадскіх арганізацый ў Літве з'яўляюцца падзеямі як для Беларусі, так і для Літвы. Беларускія суполкі робяць гэта найвыдатнейшым чынам. Сёлета прайшлі Дні беларускай культуры ў Друскінінкай, а таксама святкаванне пяцігоддзя Беларускай суполкі "Крыніца" ў Клайпедзе, у якіх прынялі ўдзел творчыя калектывы з Беларусі.

Самадзейныя калектывы суайчыннікаў удзельнічаюць таксама

ў мерапрыемствах, што праходзяць у Беларусі. Так, на фестываль "Дняпроўскія галасы", які адбыўся ў чэрвені ў Дуброўна, быў запрошаны калектыв "Світанак" беларускага культурнага цэнтра "Крок" горада Вісагінаса.

Святкаванне Дня Незалежнасці Рэспублікі Беларусь, Купалле, Свята беларускай песні, якое пройдзе ў гэтым годзе 1 кастрычніка ў Вільнюсе, збіраюць беларусаў з усёй Літвы і маюць асаблівае значэнне. Удзел пасольства ў іх — адзін з нашых абавязкаў, але вельмі прыемных.

Больш таго, ні адно мерапрыемства, што праводзіць пасольства, не праходзіць без удзелу дыяспары. Паміж супрацоўнікамі пасольства і беларусамі Літвы склаўся добры ўзровень адносін, ёсць патэнцыял, які трэба развіваць.

— Які ўдзел прымае дыяспара ў двухбаковых стасунках краін?

— Хочацца адзначыць, што Літва — адзін з асноўных гандлёвых партнёраў Беларусі. Эканамічныя сувязі з'яўляюцца сферай пастаяннай увагі абедзвюх краін. Зацікаўлены ў падтрымцы і далейшым пашырэнні ўзаемакарыснага супрацоўніцтва і нашы суайчыннікі. Яны актыўна ўдзельнічаюць у Нацыянальных выставах Рэспублікі Беларусь, якія штогод праводзяцца ў Літве, адкрыты для новых сумесных праектаў.

Некалькі суайчыннікаў узначальваюць дылерскія структуры ў

Літве, якія прадаюць беларускія нафтапрадукты, металаканструкцыі, цэмент, шпалеры і іншае. Актыўны ўдзел прымаюць яны і ў інвестыцыйнай дзейнасці, узначальваючы шэраг сумесных прадыпрыемстваў, зарэгістраваных ў Літоўскай Рэспубліцы.

Гатовы да супрацоўніцтва беларускія суполкі і ў рэгіянальным плане. Паступова наладжваюцца сувязі паміж арганізацыямі беларусаў Літвы і органамі мясцовага кіравання Беларусі. Беларускі культурны цэнтр "Крок" з Вісагінаса, напрыклад, актыўна супрацоўнічае з Верхнядзвінскім райвыканкамам і Полацкім гарвыканкамам. З Воранаўскім райвыканкамам супрацоўнічае Беларускае культурнае цэнтра горада Шальчынкія, а са Смаргонскім — Таварыства беларускай школы. З Магілёўскім гарвыканкамам завязалі сувязі ў клайпедскай арганізацыі "Крыніца". З райвыканкамамі Мінскай вобласці супрацоўнічаюць беларускія суполкі з Вісагінаса, Панявельска, Каўнаса, Друскінінкай, Швянчоніса, вільнюскі клуб "Сябрына" і грамадская арганізацыя "Надзея" Варэнскага раёна. У Згуртаванні беларускіх грамадскіх арганізацый наладжваюцца партнёрскія сувязі з Астравецкім райвыканкамам. Вынікам такіх адносін з'яўляюцца пашырэнне культурных стасункаў, рэалізацыя эканамічных праектаў.

— Як вырашаецца пытанне ўзнаўлення рэтрансляцыі канала "Беларусь-ТБ"?

— Пытанне гэта вельмі вострае і патрабуе абавязкова вырашэння. Гэта тэма абмяркоўвалася пасольствам на парламенцкім узроўні, а таксама ў Міністэрстве замежных спраў Літвы.

— Заканчэнне на 10-й стар. —

Дмитрий ЖУК:

“Герои фотовыставки “Беларусь — мая Радзіма” дают мощный позитивный заряд энергии...”

Около 90 лет главное информационное агентство страны — Белорусское телеграфное агентство — ежедневно готовит и распространяет информацию и фотоматериалы о важнейших событиях в политической, социально-экономической, культурной, спортивной жизни Беларуси, действиях и решениях высшего государственного руководства и других структур власти, международных связях и контактах, об акциях различных общественных организаций и политических движений. Однако наиболее значительный рывок в освоении информационного пространства сделан агентством за последние три года. БелТА осваивает новые технологии, занимается издательской деятельностью, созданием социальных плакатов, разработкой Интернет-сайтов белорусских производителей и государственных структур. Белорусское телеграфное агентство является победителем многочисленных профессиональных конкурсов, обладателем дипломов, грамот и премий. Четвертый год подряд информационный сайт агентства признается лучшим информационным ресурсом Республики Беларусь на престижной выставке ТИБО, два года подряд агентство получает приз “Золотая литера” Национального конкурса СМИ. Творческий коллектив, который работал над созданием социальных плакатов, был отмечен премией Президента страны. Бизнес-вестник деловой информации, который выпускает БелТА, отмечен Постоянным Комитетом Союзного государства. Дипломом за объективное освещение событий в период президентской кампании в Украине отмечено агентство на украинском конкурсе СМИ. Помимо этого, ряд работников награжден государственными наградами. Особое значение имеет фототека Белорусского телеграфного агентства. Периодически агентством организовываются фотовыставки. Так, выставка “Беларусь — мая Радзіма”, подготовленная фотокорреспондентами БелТА, проехала по всем областным центрам Беларуси. Открытие ее состоялось и в Кишиневе в рамках Дней Беларуси в Молдове. О значении выставки и о том, что позволяет БелТА оставаться главным информационным источником Беларуси, рассказывает генеральный директор агентства Дмитрий ЖУК.

— Дмитрий Александрович, что такое БелТА сегодня? Что позволило агентству взять такой высокий уровень в освоении информационного пространства?

— Основное направление нашей деятельности — сбор и распространение информации о событиях, процессах, которые происходят в стране. В агентстве работает около 200 сотрудников. Девиз наш звучит так: “Всегда

быть в центре события, оперативно, достоверно и точно рассказывать обо всем, что происходит в разных сферах жизни белорусского общества”. И нам это удается. В режиме реального времени ежедневно передается до 150 информационных сообщений, 15-20 фототем почти 800 потребителям на территории Беларуси и за ее пределами. В их числе — почти все белорусские печатные издания, телерадиокомпания, FM-радиостанции, многие министерства и ведомства, органы местной власти, дипломатические представительства, фирмы. Работа на трех языках — белорусском, русском и английском — позволяет иметь подписчиков за рубежом. БелТА направляет информацию в агентства России, Украины, Молдовы, Литвы, Узбекистана, других стран участниц СНГ, а фотоинформация распространяется также в Польшу, Германию, Китае. Корреспондентские пункты БелТА есть в каждом областном центре, а также в России, Польше, Литве, Украине. Активные партнерские отношения установились с российским ТАСС, китайским Синь-Хуа, центральным информгентством Латинской Америки — Пресса Латина, с центральными агентствами из бывших стран Советского Союза. Информация БелТА распространяется через всемирно известное агентство Рейтер.

Особое внимание мы уделяем фотохронике. Существует служба фотонОВОСТЕЙ. Собственные фотокорреспонденты работают в каждой области. На сегодняшний день наша фототека превышает 60 тысяч фотографий (негативы, электронные снимки), которые содержат информацию практически обо всех значимых событиях, произошедших в послево-

енный период. Довоенная часть архива, к сожалению, была утрачена. Много наших снимков хранится в Государственном архиве кино- и фотодокументов в Дзержинске.

— Какие новые направления работы осваивает БелТА?

— Безусловно, это — Интернет. Мы основательно закрепились на этом рынке, делаем и сопровождаем сайты. Наши специалисты разработали и поддерживают работу таких сайтов, которые востребованы у пользователей: Таможенного комитета, Министерства труда и социальной защиты. Интересный проект осуществляется с Гомельским облисполкомом. Это не только сайт государственной структуры. Мы создали портал Гомельского региона. В рамках портала работают сайты всех районов области, отдельные сайты для инвесторов, туристическая карта Гомельщины.

Сегодня Интернет — один из самых эффективных способов распространения достоверной информации о нашей стране. Чем больше люди будут знать, как живет современная Беларусь, тем сложнее будет оказывать давление на нашу страну извне.

Выпускаем ежедневные, еженедельные и ежемесячные вестники на различные темы, издаем популярный информационно-проблемный еженедельник “7 дней” (тираж более 42 тысяч экземпляров) и журнал “Экономика Беларуси”. Занимаемся издательской деятельностью: выпускаем книги, брошюры, плакаты, буклеты.

Интересное творческое направление — разработка социально-политических плакатов. Сейчас готовим новую серию — “Беларусь — государство для народа”. Ко Дню Независимости новые плакаты появятся на реклам-

ных конструкциях города Минска и областных центров. Эта работа приносит не только эстетическое удовольствие. Мы видим результат — изменение отношения наших граждан к стране. У людей усиливается чувство гордости за государство.

— В чем особенность выставки “Беларусь — мая Радзіма”?

— Выставка подготовлена фотокорреспондентами БелТА, в ней более 100 снимков. Фотографии отражают жизнь современной Беларуси и наиболее значимые события нашего недавнего прошлого. Экспозиция сформирована по тематическим разделам, что позволяет объективно оценить достижения страны в экономике и промышленности, науке и образовании, здравоохранении, спорте, туризме... Центральные разделы составляют портреты наших современников. Подбирая фотоматериалы, мы стремились в первую очередь показать людей, чьими стараниями и умением создается наше государство. Именно их образы несут мощный позитивный заряд энергии.

— Кто авторы фоторабот?

— Авторы — фотокорреспонденты Белорусского телеграфного агентства Александр Хитров, Сергей Холодидин, Роман Кобяк, Геннадий Семенов, Геннадий Жинков, Александр Толочко, Виктор Толочко, Александр Дидевич, Леонид Щеглов, Николай Петров, Олег Фойницкий. Многие из них отмечены государственными наградами и профессиональными премиями.

Беседавала Екатерина НЕМОГАЙ.

НА СНИМКЕ: помощник Президента Республики Беларусь Олег ПРОЛЕСКОВСКИЙ (бывший руководитель БелТА) и Генеральный директор БелТА Дмитрий ЖУК (справа).

Фото БелТА.

“И стала домом дружбы вся земля”

Вновь зазвучали эти слова-призывные под сводами Дома дружбы Белорусского общества культурных связей с зарубежными странами, собирая на встречу друзей Индии, любителей и поклонников искусства, обычаев и традиций этой сказочной страны.

— Хотите вы этого или нет, но несмотря на еще короткий срок пребывания в вашей стране, я успел влюбиться в нее, — признался в своем выступлении Чрезвычайный и Полномочный

Посол Республики Индия в Республике Беларусь Раджендра Кумар Тяги. — Белорусы скромны, дружелюбны, очень добры. Работать с ними — одно удовольствие. Поэтому, несмотря на географическую отдаленность, мы рассматриваем Беларусь как потенциального верного партнера. Товарооборот между Индией и Беларусью растет. Впереди — много планов взаимовыгодного сотрудничества.

Продолжили праздник, посвященный Дню Республики Индия, выступления белорусских ансам-

блей “Сапна”, “Индивара” и “Ситара”. Девушки продемонстрировали присутствующим — членам общества “Беларусь-Индия”, журналистам, студентам — танцы из известных индийских фильмов, а также классические композиции.

Наталья АЛЕЙНИКОВА.

Больш за ўсіх пра Кітай ведаюць у Навагрудку

Паміж Кітайскай Народнай Рэспублікай і Рэспублікай Беларусь устаноўлены цесныя эканамічныя сувязі, дружба і ўзаемаарэагуемы паміж на-

шымі народамі. Любая інфармацыя аб Кітаі ў беларускай выклікае жывую цікавасць. І, каб больш ведаць пра Кітай, пасольства КНР у Беларусі вырашыла правесці віктарыну: “Што мы ведаем пра Кітай?”. Удзельнікам віктарыны трэба было адказаць на дванаццаць даволі няпростых пытанняў.

Для пераможцаў віктарыны падрыхтавалі заахвочвальныя прызы. У пасольстве КНР адбылося ўзнагароджанне пераможцаў віктарыны. Першае месца заняў жыхар горада Навагрудка, пенсіянер, былы настаўнік Анатоль Арэф’евіч Шароў.

Яўген ЛАПЦЕЎ.

З ПРЭС-КАНФЕРЭНЦЫІ

Нацыянальнае тэлебачанне стане больш беларускамоўным

Нацыянальная тэлерадыекампанія Беларусі адзначыла заканчэнне сезона прэс-канферэнцый свайго старшыні Аляксандра Зімоўскага. Сярод іншага ён падкрэсліў, што галоўнае дасягненне мінлага сезона — тое, што людзі пачалі больш цікавіцца Першым Нацыянальным каналам і па-ступова набываюць звычку прыслухоўвацца да закліку дыктараў не пераключацца з яго.

Адбылося гэта, зразумела, не само сабой. На БТ, а сёння гэта Першы канал, тэлеканал “Лад” і “Беларусь-ТБ”, з’явілася тое, што можна назваць удалым менеджмантам ці сучасным падыходам да тэлебачання. Адчуваецца планаванне, прытым, перспектывае. У выніку гледачы не пераключаліся з першай кнопкі вясной спачатку з-за выбараў Прэзідэнта — так падрабязна, як тут, нідзе яны не асвятляліся. Далеі БТ прымусліла звярнуць на сабе ўвагу некалькімі гучнымі кінапрэ’ерамі. Менавіта тут адбылася сусветная прэ’ера першай расійскай экранізацыі легендарнага рамана Барыса Пастэрнака “Доктар Жывага” без перапынкаў на рэкламу. Серыял “Доктар Жывага” паглядзела 44,9 працэнта гарадскога насельніцтва Беларусі.

Аляксандр Зімоўскі падкрэсліў, што паказ кіно без рэкламы — гэта сацыяльна праект Белтэлерадыекампаніі: “Мы не працуем сабе ў мінус. грошы зарабляюцца ў іншых месцах, таму праект нельга назваць стратным”.

У 2006 годзе Першы нацыянальны тэлеканал і тэлеканал “ЛАД” у прамым эфіры транслявалі такія найважнейшыя спартыўныя падзеі, як XX Алімпійскія гульні ў Турьне, чэмпіянат свету па хакеі ў Рызе, чэмпіянат свету па футболе ў Германіі. Белтэлерадыекампанія таксама атрымала эксклюзіўныя правы на паказ XXIX летніх Алімпійскіх гуляў, якія пройдуць у Пекіне ў 2008 годзе.

Менавіта БТ паказвала нам трансляцыю фестывалю “Славянскі базар у Віцебску” і Міжнароднага конкурсу песні “Еўрабачанне”.

У наступным сезоне беларускіх гледачоў чакаюць таксама прэ’еры. Па-ранейшаму будуць закупацца цікавыя сучасныя фільмы, праграмы і трансляцыі. Магчыма, будзе зняты свой тэлесерыял. З’явіцца новая праграма на кшталт “Здароўя”. Сэрпам жа канала, як сказаў Аляксандр Зімоўскі, па-ранейшаму застануцца навіны.

Пакуль значная частка вясчання БТ адбываецца на рускай мове. Сапраўды беларускамоўным можна назваць толькі канал “Лад”. Тым не менш Аляксандр Зімоўскі абяцае, што беларускамоўны праграм на БТ стане больш: “Мы ж неадарма называемся Нацыянальнай тэлерадыекампаніяй. Арытуемся на тое, каб тэлеканал “Лад” і праграмы, якія непасрэдна ствараюцца ў нас, выходзілі на беларускай мове. Спецыялістаў, якія валодаюць мовай на высокім узроўні, на БТ працуе шмат.”

Алена СПАСЮК.

ТУРЫСТЫЧНЫ АТЛАС

Унікальны Мілаград на Дняпры

Вёска з прыгожай назвай Мілаград, што ў Рэчыцкім раёне, месціцца на стромкім беразе Дняпра. Нядаўна тут выяўлена стаянка старажытных людзей, якія пражывалі ў гэтых мясцінах 7 тысяч гадоў таму. Гэты цікавы факт не застаўся па-за ўвагай тых, хто наладжвае агратурызм. Адным з першых гэтай справай захапіўся Сяргей Чарненка.

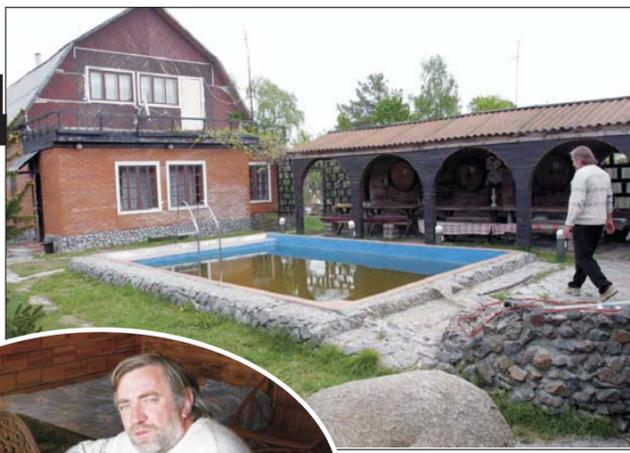
У звычайнай вясковай рублёнай хаце, якую гаспадар сядзібы Сяргей Чарненка абклаў цэглай, камфартабельныя пакоі з камянам. А на падворку размешчаны крытая галерэя са сталамі на 40 месцаў, мангал, басейн.

За пяць гадоў на сядзібе Сяргея Чарненкі пабывала больш за 400 турыстаў з краін Еўропы, прычым многія з іх прыязджалі неаднаразова.

Зараз Сяргей разам з сябрамі ўзяўся давесці да ладу закінутую базу адпачынку аднаго з рэчыцкіх прадпрыемстваў — яны пачалі

ўзводзіць домікі для турыстаў, рэстаран і лазню. Ужо ёсць дамоўленасць з турыстычнай фірмай з Францыі, якая адпраўляе аматараў рыбалкі ў розныя краіны свету. Адной з умоў з'яўляецца магчымасць прыняцця адразу каля 40 рыбакоў-аматараў. Вось пад гэты праект і аднаўляецца былая база адпачынку.

Што да харчавання, то Сяргей Чарненка стварыў дзесятка (для вёскі гэта проста выдатна!) рабочых месцаў — суседзі рыхтуюць пад заказ хатнюю ежу, пачынаючы ад зялёнага баршчу з рэвену і заканчваючы блінамі з печкі. Сам Сяргей зараз завяршае будаўніцтва вяндыярні, дзе будзе гатаваць хатнія каўбаскі і вяленае мяса. У планах гаспадара сядзібы — ўсталяваць невялікі самагонны апарат, каб турысты маглі не то-

лькі паспрабаваць сапраўдную беларускую гарэлку, але і паўдзельнічаць у яе прыгатаванні.

НА ЗДЫМКАХ: аграсядзіба Сяргея ЧАРНЕНКІ ў Мілаградзе.

Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА, БелТА.

КРАЯЗНАЎСТВА

Летапіс раёна працягваецца

Прыемная навіна дайшла да грамадскасці Дзяржыншчыны. Выйшаў у свет гістарычны даведнік аб Путчынскім сельскім Савеце Дзяржынскага раёна. Яго аўтар — вядомы гісторык, журналіст, пісьменнік А. Валахановіч. Пачатак даследавання асобнай адміністрацыйнай адзінкі Дзяржыншчыны быў ім пакладзены пры напісанні аналагічнай кнігі пра Валмянскі сельскі Савет. Гэта адзін з першых на Беларусі даведнікаў такога кшталту.

Кнігі выйшлі пад агульнай рубрыкай "Летапіс Дзяржынскага раёна". Значны ўклад у іх выданне належыць раённай газеце "Сцяг Кастрычніка" (галоўны рэдактар Г. Курневіч).

Рэдактар абедзвюх кніг — намеснік галоўнага рэдактара газеты В. Уранаў. Ён жа з'яўляецца і аўтарам асобных артыкулаў.

Апошняя кніга па Путчынскаму сельскаму Савету ўсебакова асвятляе гістарычнае мінулае, археалогію, прыроду тэрыторыі. У кнізе таксама даецца тапаніміка населеных пунктаў, змяшчаюцца дадзеныя аб гістарычных помніках, помніках прыроды. Вялікую цікавасць прадстаўляюць мясцовыя легенды, паданні. Але галоўнае багацце гэтых мясцін — працавітыя і таленавітыя людзі: вучоныя, пісьменнікі, народныя ўмельцы — ураджэнцы гэтага кутка нашай Беларусі. Ім таксама аведзена значнае месца ў летапісным выданні.

Кніга багата ілюстравана фотаздымкамі, напісана жывой беларускай мовай. Безумоўна, яна стане карыснай людзям самых розных прафесій.

У планах — выданне кніг па Бараўскаму і Дзямідавіцкаму сельсаветам.

Лявонцій ЦЕЛЕШ.

Дванаццаць "Я" сям'і Пракапенкаў...

Бывае, што журналісцкія сустрэчы пакідаюць незабыўны след у душы. Да такіх адносіцца і маё знаёмства з вялікай сям'ёй Пракапенкаў з вёскі Цялушы Бараўскага раёна. Бацькі шматдзетнай сям'і, у якой дзясць дзяцей, Святлана і Міхаіл — не карзныя жыхары гэтай вёскі. Пакуль тут аселі, жылі ў Казахстане, Расіі. Міхаіл і нарадзіўся ў Казахстане. Яго бацькі — карзныя беларусы, родам з Петрыкаўскага раёна Гомельскай вобласці, паехалі на асваенне цаліны, дзе і аселі. У Казахстане Міхаіл сустраў сваю палавінку — Святлану. Сустрэкалася, марылі пра будучыню, і іх уяўленне аб ішчаслівай сям'і было аднолькавым: шмат дзяцей.

Пасля заканчэння вучылішча Міхаіл служыў у арміі, Святлана працавала ў Доме дзіцяці. Пісала каханаму пра сваю работу, пра дзяцей, пра свой душэўны стан: яна вельмі шкадавала пакінутых дзетак. Міхаіл яе добра разумее, бо і ён любіў дзяцей. Раізілі стварыць сям'ю было асэнсаваным. Хутка ў іх нарадзілася трое цудоўных сыноў, а бацькі вельмі хацелі мець яшчэ і дачку. Але... Урачы вынеслі прыгавор, што больш у Святланы не будзе дзяцей. Калі яна сказала пра гэта мужу, то пачула ў адказ: не журыся, колькі дзіцячых дамоў і прытулкаў! Ці там не знойдзем сабе дачкі?

Не сталі доўга раздумваць: удачарылі адразу дзвюх дзяўчынак... Але ў Казахстане ў нейкі час так склаліся абставіны, што людзям іншай нацыянальнасці стала не толькі няўтульна, а нават і небяспечна. Тады яны і вырашылі паехаць у Расію. Але і там не ўсё склалася. Па два гады не выплачвалася дапамога на дзяцей, ды і наогул было шмат праблем. А Міхаіл усё ўгаворваў Святлану ехаць у Беларусь, якую ён з дзяцінства любіў. Тут у дзядулі гадаваўся, пакуль бацькі не забралі ў Казахстан.

І вось яны пасяліліся ў прыгожай вялікай вёсцы на Магілёўшчыне. Міхаіл тут хутка стаў сваім. Ён па спецыяльнасці токар-універсал і наогул не цураецца ніякай працы. Як сапраўдны мужчына, можа і хату пабудаваць, і печку скласці, так што хутка ў ад-

навяскоўцаў заваяваў аўтарытэт. Да яго часта звяртаюцца за рознай дапамогай, і ўдзячныя яму, што не адмаўляе ў ёй. Акрамя таго, у яго яшчэ ёсць захапленне для душы: рабіць з ільду розныя скульптуры. Міхаіл — член фонду скульптураў Расіі "Еднасць", удзельнічае ў фестывалях ледзяных скульптур у розных раёнах гарадаў. Мае ўзнагароды за прызваныя месцы. Пяць гадоў будзе ледзяныя ростараны ў горадзе Салехардзе, а нядаўна ў Пярмі выконваў заказ на стварэнне помніка чарнобыльцам. Пакуль Міхаіл у ад'ездзе, дзецьмі займаецца Святлана. А гэта не такая ўжо і простая справа, бо цяпер у іх стала дзясць дзяцей — пяцёра прыёмных уліліся ў дружную сям'ю Пракапенкаў. Яны ўсе разам чакаюць бацьку з паздак, хвалюцца, якое месца тата зойме на

гэты раз. А ён кожны дзень тэлефануе, дакладвае абстаноўку. Дзеці збіраюць фотакарткі з бацькоўскімі скульптурамі і паказваюць сваім аднакласнікам і настаўнікам. Вельмі ганарыліся, калі бацька ў Цялушах у калядныя маразы ў падарунак мясцовай царкве зрабіў двухмятровую ледзяную фігуру Міхаіла Архангела. І вельмі ўразіла Міхаіла, што скульптура стаяла, пакуль не растала сама, бо ў іншых месцах літаральна на другі-трэці дзень абавязкова нехта адламаў дэталі. Гэтай зімой для мясцовых дзяцей пабудаваў таксама такую ледзяную горку, што на ёй прыязджалі катацца ледзьве не з усяго раёна.

Зараз з бацькамі жыве васьмёра дзяцей, дзве дачкі — 17 і 18 гадоў — вучацца ў вучылішчы, а на выхадныя і канікулы прыязджаюць дадому. Як жа Святлана,

сэрца і душа баліць за кожнага: і за тых, хто паехаў вучыцца, і за тых, хто з імі.

Колькі трэба мець цярынення, каб з кожным пазаймацца, каб знайсці падыход да кожнага! Але дабрыва, цярыненне і штодзённыя заняткі прыносяць плён: дзеці падцягнуліся ў вучобе, ў іх адкрыліся неведомыя раней таленты. Напрыклад, у спорце. Дачка Ніна сёлета заваявала кубак на рэспубліканскіх спаборніцтвах па лёгкай атлетыцы, Саша — футбаліст, вельмі працавіты хлопчык. Усе хлопцы захапляюцца спортам. Чацвёрта дзяцей вучацца музыцы. Па вечарах іграюць для бацькоў. А яшчэ сыны ў вольны час, як і бацька, любяць майстраваць, робяць гравюры і нават вышываюць. Бацька для іх ва ўсім прыклад. Міхаіл выдатна гатуе розныя стравы, і сыны каля яго вучацца.

У сям'і паважлівыя адносіны адзін да аднаго. Старэйшыя павінны выслушаць малодшых, але і малодшыя павінны прыслухацца да старэйшых. Як кажуць бацькі, яны да нас ідуць са сваімі праблемамі, мы не хаваем ад іх свае. Бывае, у вялікай сям'і з фінансамі напруга, тады на дапамогу прыходзяць сыны, прапаноўваюць спосабы зарабіць грошы. У калгасе садзяць лён, буракі. Рабочыя рукі заўсёды патрэбны. Вось і мы бяром, жа Святлана, для апрацоўкі ад двух да пяці гектараў. Выходзім усёй сям'ёй і зарабляем грошы. І дадае: "Калі мае хлопцы будуць падобныя на бацьку, то я буду самая ішчаслівая на свеце маці. Ведаю, што ў будучым нам іх жонкі будуць удзячныя".

Наогул, па меркаванні Пракапенкаў, у Беларусі яны знайшлі спакой, павагу, разуменне. Яны лічаць, што стабільнасць — адметная асаблівасць беларускай дзяржавы. Тут ёсць усё, што патрэбна для выхавання дзяцей... Кватэру, хоць і не вельмі вялікую, яны

атрымалі ад калгаса імя Мічурына. Выканкам абяцаў дапамагчы як шматдзетнай сям'і з жыллём, дапамога на дзяцей нядрэнная, Святлане плацяць зарплату за выхаванне прыёмных дзяцей. І, галоўнае, усе выплаты робяцца своєчасова.

Выхаваць адно дзіця — праблема, а калі дзясць — праблем у 10 разоў больш. Не кожная сям'я здольная на такое. А каб змаглі, дык не было б дзяцей-сірот, якім так не хапае ўвагі, менавіта бацькоўскай. Не ўсе аднавяскоўцы з разуменнем аднесліся да іх рашэння ўзяць прыёмных дзяцей. Маўляў, дзеці з прытулку — нявыхаваныя, гарзэзы. Калі дзясці нешта здаралася, гаварылі: вянаваты Пракапенкавы. Праз гэта таксама трэба было прайсці. Але хутка меркаванне суседзяў рэзка мянялася. Цяпер гавораць: вунь вялікая сям'я Пракапенкаў, бярыце з яе прыклад...

Мара Пракапенкаў: выхаваць дзяцей сапраўднымі людзьмі, добрымі грамадзянамі Беларусі. Яны ўпэўнены, што іх дзеці адсюль нікуды не з'едуць. Сюды пераехалі з Казахстана бацькі Міхаіла і Святланы. Так што ў дзяцей хапае не толькі бацькоўскай увагі, але і пяшчоты бабуль і дзядуль.

На Дзень абароны дзяцей, 1 чэрвеня, Беларускае дзіцячае фонд адзначыў сям'ю Пракапенкаў Дыпломам і грашовай прэміяй ад спонсара фонду — замежнага прадпрыемства "Цэптар". У Дыплеме напісана "За вялікае каханне, пяшчоту і павагу адзін да аднаго, выдатнае выхаванне дзяцей, падрыхтоўку іх да самастойнага жыцця працавітымі і сумленнымі."

Ганна МАХАВІКОВА. НА ЗДЫМКУ: Святлана і Міхаіл ПРАКАПЕНКІ з дзецьмі сфатаграфаваліся ў Дзіцячым фондзе на памяць (не ўсе дзеці змаглі прыехаць).

Фота з архіва Беларускага дзіцячага фонду.

— Мяккія фонды — гэта ўвесь комплекс адзення з дапаўненнямі да яго, абутак, галаўныя ўборы, у тым ліку ручніковага тыпу — наміткі, ручнікі, уціральнікі, набожнікі, разнастайныя абруссы, сурвэткі, поспілки і іншыя вырабы ручнога народнага ткацтва — палтумачыла Наталля Пракопьева. — У нас ён складае каля васьмі тысяч адзінак захавання. Ёсць яшчэ і іншы фонд у нашым музеі — калекцыя вырабаў з дрэва, керамікі, металу і інш. Беларускія калекцыі, якія ў нас захоўваюцца, адны з самых старых, якія калі-небудзь збіраліся.

Наш музей быў створаны ў 1895 годзе, адкрыты ў 1902 годзе. Гэта быў Імператарскі рускі музей, у якім стварылі тры аддзелы: мастацкі (зараз гэта Рускі музей), мемарыяльны аддзел, які практычна быў створаны толькі на паперы, і этнаграфічны аддзел (у ім працавалі самыя лепшыя вучоныя Санкт-Пецярбурга і збіраліся калекцыі).

Ужо ў 1903 годзе была сабраная першая калекцыя па беларускай культуры. Беларускія калекцыі, якія ў пачатку XX стагоддзя збіралі такія вучоныя, як Кастко, Сержпудоўскі, Раманаў і іншыя, складаюць залаты фонд нашага музея і прадстаўлены ў экспазіцыі. Збіральнікі самі рэгістравалі іх, адлюстроўваючы мясцовыя назвы частак адзення, арнаменту, практычна імі зафіксаваныя ўсе назвы населеных пунктаў, у якіх выраблены тыя ці іншыя прадметы. Калекцыі прадстаўляюць усе асноўныя губерні Беларусі на той час — Мінскую, Магілёўскую, Віцебскую, Віленскую, Гродзенскую.

Я працую ў музеі 18 гадоў, але першыя кантакты з беларускімі вучонымі ў мяне пачаліся толькі некалькі гадоў таму са знаёмства з Марыяй Віннікавай. Яна нам вельмі дапамагае ў плане вывучэння калекцыі галаўных убораў. Калі калекцыя была сабраная, то галаўныя ўборы былі ў тым выглядзе, як

Алег Лысенка з'яўляецца вядучым навуковым супрацоўнікам аддзела этнаграфіі народаў Беларусі, Украіны і Малдовы Расійскага этнаграфічнага музея ў Санкт-Пецярбургу. Яго кандыдацкая дысертацыя была прысвечана рытуалам аграрнага цыклу ў беларускай этнакультурнай традыцыі, і гэта было першае комплекснае сістэмнае даследаванне аграрных беларускіх рытуалаў. У Расійскім музеі этнаграфіі працуе ўжо 25 гадоў. Кур'еры ўсю тэматыку, звязаную з Беларуссю, у тым ліку навуковыя даклады, канферэнцыі і даследаванні. На працягу многіх гадоў рэгулярна ездзіў у экспедыцыі на Беларусь. Праехаў усё Палессе, усе пагранічныя тэрыторыі Віцебшчыны, Смаленшчыны, Беларускага Палесся, а з 1983 года працаваў у этналінгвістычных экспедыцыях, якія наладжваў акадэмік Мікіта Талстой. Выкладае ўсходне-славянскую этнаграфію ў Санкт-Пецярбургскай кансерваторыі на кафедры этнамузыкалогіі, якая нядаўна адкрыта. Чытае на кафедры музейнага ведавання ва Універсітэце культуры спецыяльнай экспазіцыі.

Такім чынам, гэта беларус, які глыбока вывучае міфалагічную сістэму ўласнага народа, светапогляд, прадметны свет музея і распрацоўвае сучаснае бачанне і прачытанне музейнай прасторы, актуальнасць музея ў сучасным свеце. Многія лічаць за гонар быць знаёмымі з нашым суайчыннікам і наладжваць узаемавыгадныя кантакты з Расійскім этнаграфічным музеем (каротка яго называюць РЭМ).

Сёлетня Алег Лысенка прыехаў у Мінск на адкрыццё выставы народных строяў у Музеі старажытнабеларускай культуры, якую наладзіла яго беларуская калекцыя мастацтвазнаўца Марыя Віннікава. Разам з Алегам Віктаравічам прыехаў захавальніца мяккіх фондаў аддзела РЭМа Наталля Пракоп'ева. Перш за ўсё я папрасіла яе раскажаць пра гэты ўнікальны музей і беларускія калекцыі ў ім, пра супрацоўніцтва з беларускімі вучонымі, а затым запісала падрабязную гутарку з Алегам Лысенкам.

Алег ЛЫСЕНКА (Санкт-Пецярбург, Расія):

"Гісторыкам мяне зрабіў Полацк..."

яны насіліся. А паколькі калекцыі былі эвакуіраваны ў сувязі з пачаткам Другой сусветнай вайны, то для зручнасці ўпакоўкі некаторыя ручніковага тыпу жаночыя ўборы былі развязаны, таму мы зараз не ведаем, якім спосабам навіталіся наміткі. Аднавіць гэта нам дапамагае Марыя Мікалаеўна. У той жа час знаёмства з нашай калекцыяй часам дапамагае ёй убачыць, якім спосабам навіталіся наміткі ў тых рэгіёнах, дзе ўжо няма ў жывых інфарматараў. Такім чынам, ажыццяўляецца ўзаемнае супрацоўніцтва.

— Алег Віктаравіч! — звяртаюся да Лысенкі. — У чым каштоўнасць беларускіх калекцый РЭМа?

— Унікальнасць калекцый у тым, што яны былі сабраныя да Першай сусветнай вайны, да таго часу, калі цэльнасць культуры была парушана. Таму цяжка прадставіць якое-небудзь сур'ёзнае даследаванне па матэрыяльнай культуры, дзе б не выкарыстоўваліся нашы матэрыялы. Добра памятаю, як у нашых фондах працавалі вядомыя беларускія вучоныя — Раманюк, даследчык традыцыйнага народнага адзення; з Акадэміі навук — Малчанова, аўтар кнігі "Матэрыяльная культура беларусаў", што выйшла ў 1968 годзе; Мілючэнкаў, які напісаў вельмі добрую кнігу па беларускай кераміцы; Федосік з Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору і іншыя. У нас ёсць унікальная фотатэка — вялізны матэрыял, засяяты Раманавым, Сержпудоўскім — людзьмі, якія заклалі асновы беларускай этналогіі. Усе гэтыя фатаграфіі выкарыстоўваліся для даследавання жыцця, ландшафту...

— Было б вельмі цікава арганізаваць выставу гэтых фотаматэрыялаў на Беларусі. Ці рабілі вы спробы ў гэтым накірунку?

— Мы неаднаразова абмяркоўвалі гэтую праблему. У 1983 годзе наша выстава была тут — сумесны праект з Дзяржаўным мастацкім музеем Беларусі, а ў Санкт-Пецярбургу была паказана беларуская выстава са збораў музея. Вялікі рэзананс сярод беларускіх вучоных атрымала наша выстава ў Раўбічах

у 1973 годзе "Беларускія калекцыі ў зборах Расійскага этнаграфічнага музея". У савецкі час беларускія выставы па народных промыслах часта наладжваліся ў Ленінградзе, але потым гэтая добрая традыцыя была прыпынена. Зараз мы спрабуем наладзіць сувязі зноў.

Адна з маіх місій зараз у Мінску — падпісанне сумеснай дамовы з Інстытутам мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, Беларускім фондам культуры і нашым музеем пра сумеснае супрацоўніцтва. І ў рамках гэтага супрацоўніцтва мы збіраемся з пісьменнікам Уладзімірам Казько, які шмат гадоў вывучаў жыццё і дзейнасць фалькларыста і этнолага Аляксандра Сержпудоўскага, супрацоўніка нашага музея, які сабраў больш за дзве тысячы экспанатаў, напісаў кнігу, прысвечаную яму. Гэта першая частка праекта, якая будзе ажыццяўлена пры падтрымцы Расійскага этнаграфічнага музея. У наступны праект выдання павінны ўвайсці фальклорныя тэксты, некаторыя ненадрукаваныя рукапісы, інфармацыя пра нашы калекцыі. А ў далейшым мы хацелі б выдаць кнігу або каталог, прыгожы альбом нашых фатаграфій — тут ужо мы будзем зацікаўлены ў падтрымцы Беларускага фонду культуры, Беларускага ўрада. Услед за гэтым мы б падрыхтавалі фотавыставу для дэманстрацыі ў Мінску. Гэта важны праект і з навуковага пункту погляду. Мы маем багацейшыя калекцыі, але нам неабходны кантакты з вучонымі, якія жывуць у прасторы беларускай культуры. Этнаграфія не можа развівацца без рэальнага кантакту з жывой культурай. Этналогія — навука пра чалавека, таму гэта для нас так важна.

Мы зараз вяртаемся са Львова, дзе падпісалі таксама дамову аб супрацоўніцтве са Львоўскай акадэміяй і мастацкім музеем. Плануем сумесныя экспедыцыі, выставы. Бачым, што вучоныя Расіі, Беларусі і Украіны адчуваюць вострую патрэбу ў сумесных кантактах для далейшага развіцця навукі.

— Алег Віктаравіч! Усе ведаюць, што з вядомым гісторыкам

археологам Пятром Фёдаравічам Лысенкам, даследчыкам старажытных Турава і Бярэсця, вы сваякі. Ён як старэйшы па ўзросту, магчыма, паўшляваў на вас у выбары прафесіі? Увогуле, хацелася б мець звесткі пра вашу біяграфію.

— Трэба сказаць, што ў мяне шчаслівая біяграфія. Я заўсёды кажу, што чалавечы лёс залежыць ад яго сустрэч з іншымі людзьмі. Мне з гэтым вельмі шанцавала. І пашанцавала з жыццёвай прасторай, бо я нарадзіўся ў Полацку. Для любога беларуса разумела, што гэта за горад. І там я стаў гісторыкам, працаваў у Полацкім краязнаўчым музеі, скончыўшы гістфак Белдзяржуніверсітэта. Маім навуковым кіраўніком быў Вацлаў Рабцэвіч, цудоўны чалавек, нумізмат. З 18 гадоў у Полацку я ўключыўся ў археалогію — пачаліся раскопкі пад кіраўніцтвам археолага Штыхава з Інстытута гісторыі Акадэміі навук Беларусі, затым Рапапорта — з пецярбургскай школы археолагаў, Булкіна і іншых вядучых савецкіх археолагаў, якія наведвалі Полацк. Маё станаўленне гісторыка праходзіла не толькі за чытаннем кніг, але ў жывым кантакце з людзьмі, з глыбокім культурным слоём Полацка. Гэты горад даў мне адчуванне глыбіні культурнага слою. Памятаю, як з Ленінграда прыехала даследчыца Таццяна Раждзественская, якая вывучала графіці Полацкага Спаса-Праабражэнскага манастыра, і мы цэлымі днямі сядзелі ў храме і ў акуляр фотаапарата назіралі, як за гэтымі графіці выступаюць фрэскі — роспіс XIV, XV, XI стагоддзяў... Мы разумелі, што ні адзін з гэтых слаёў не зачысціць, усе яны важныя. А як адрэстаўраваць? Вось гэтая шматслойнасць гісторыі сфарміравала мае погляды. Пасля заканчэння ўніверсітэта сябры ўгаварылі мяне пераехаць у Ленінград. Мая мама з Ленінграда, у час блакады яе вывезлі адтуль, там былі ўсе блізкія сваякі па яе лініі, і я так арганічна ўпісаўся ў гэты горад, які ўслед за глыбіняй Полацка даў мне яшчэ і шырыню гістарычнай прасторы. Там я абараніў кандыдацкую дысертацыю і

стаў займацца глыбіннымі архічнымі даследаваннямі культуры.

А што да прозвішча, якое я на шу, сапраўды, Пётр Фёдаравіч Лысенка — мой траюрадны брат. Сястра яго — філолаг, працуе ў Акадэміі навук. Вельмі важна — адчуваць сябе прывязаным да беларускай навукі, а праз сувязі са сваякамі гэта лягчэй. Для чалавека, які займаецца гуманітарнай навукай, важна адчуваць яшчэ інтуітыўную сувязь з прасторай, дзе ты вырас, якая з'яўляецца прадметам тваёй любові і аналітычнага даследавання.

І ў Піцеры для мяне важна быць у асяроддзі землякоў. Я рэгулярна атрымліваю газету "Голас Радзімы", праз яе ведаю, што адбываецца на маёй Радзіме. Адна з першых беларускіх суполак, якая створана ў Пецярбургу, была наша — па ініцыятыве Валянціна Грыцкевіча і з дапамогай Ігара Матвееўскага, Мікалая Нікалаева. Мы пачалі збірацца на базе нашага РЭМа ў кіназале, у беларускай экспазіцыі. Грыцкевіч называў гэта "Беларуская хатка", бо ў экспазіцыі ў нас ёсць палеская беларуская хата. І ў пачатку XX стагоддзя існавала "Беларуская хатка" — клуб беларускай інтэлігенцыі. Наша суполка таксама складалася з беларускай інтэлігенцыі ў Піцеры. Апошнім часам я адышоў ад актыўнай грамадскай работы, бо шмат навуковай і выкладчыцкай працы, але і ў ёй я бачу неабходнасць наладзіць узаемныя сувязі з беларускімі музеймі, навукоўцамі, Акадэміяй навук, ажыццявіць цікавыя праекты.

— Калі ёсць рух насустрач адзін аднаму, людзі абавязкова сустраюцца. Так і ў наладжванні прыпыненых навуковых сувязяў вучоных Санкт-Пецярбурга і Беларусі — упэўнена, што яны будуць развівацца, дадуць добры плён, і наша газета пра гэта яшчэ напіша.

Рэгіна ГАМЗОВІЧ.
НА ЗДЫМКУ: "Гэта цікава!" — Алег ЛЫСЕНКА і Наталля ПРАКОП'ЕВА ў экспазіцыі Музея старажытнабеларускай культуры.
Фота Міколы МЕЛЬНІКАВА.

Тадэвуш СТРУЖЭЦКІ:

"Саветнік — гэта часовая работа, асноўнае тое, што я ваш зямляк"

Саветнік па культуры Пасольства Рэспублікі Беларусь у Рэспубліцы Польшча Тадэвуш Стружэцкі надаўна як ганаровы старшыня фестывалю "Звіняць цымбалы і гармонік" наведваў сваю родную Пастаўшчыну. Усюды яго прадстаўлялі, называючы яго новаю пасаду (да гэтага Тадэвуш Іванавіч узначалваў у праўленне культуры Рэспублікі Беларусь). Сапраўды гэта чалавек, які шмат зрабіў для свайго раёна, дапамог вызначыць культурную палітыку, што дало свой плён. І гэты фестываль таксама пачынаўся з яго актыўным удзелам. Гутарка нашага карэспандэнта Рэгіны ГАМЗОВІЧ з Тадэвушам Стружэцкім адбылася пасля тэатралізаванага прадстаўлення "Музыка беларускіх палацаў і сядзібаў", якое адбылося ля Палаца Тызенгаўза — камернай пляцоўкі Пастаў. Аўтар ідэі правядзення камерных канцэртаў ля Палаца Тызенгаўза Тадэвуш Стружэцкі быў адзначаны ганаровым дыпламам, у якім значыцца: "За плённы дзейнасць па адраджэнні і развіцці культурнай спадчыны Пастаўскага краю Тадэвуш Іванавіч Стружэцкі абіраецца на пажыццёвую пасаду фундатора, натхняльніка Ганаровай пастаўскай музычнай капэлы Антонія Тызенгаўза".

— Тадэвуш Іванавіч, мне вядома, што вы, узначалваючы ўпраўленне пры Міністэрстве культуры, вельмі ўважліва назіралі, а недзе і скіроўвалі творчыя калектывы нашай краіны на стварэнне рэпертуару, які можна было б выконваць ля палацаў і замкаў, што адраджаюцца на Беларусі як культурныя асяродкі. Пэўна, марылі і пра тое, што ля палаца Тызенгаўза некалі таксама загучыць музыка?

— Прыемны сюрпрыз. І прыемна атрымаць гэты дыплом. Колькасць людзей, якія спрычыніліся да адраджэння Паставаў, з кожным годам расце, і дыпламаў такіх будзе прыбываць — як стымул да пашырэння іх дзейнасці. А да самой ідэі, каб музыка палацаў і сядзібаў гучала каля старажытных сцен, адрэстаўраваных, адноўленых, мы ішлі даўно. Нарэшце такой падзеі дачакаліся і мае родныя Паставы. Прыцягнуць увагу людзей да свайго гістарычнага спадчыны, даць магчымасць сустрэцца з высокім мастацтвам хоць бы зрэдку — гэта проста акт справядлівасці, акт вяртання той высокай культуры, якая панавала тут.

Калі я знаёміўся з мінулым Паставаў, то для мяне было гонарам даведацца, што гэты горад мае багацейшую гісторыю, і многае з яе яшчэ не агучана. Безумоўна, сёння мы не можам паўтарыць тое, што было ў XVII, XVIII стагоддзях. Але ўявіце — выпускнікі балетнай школы з Паставаў танцавалі ў Парыжы, увайшоўшы ў трупю балета Францыі. Здаецца, сёння ўпершыню з таго часу ў Паставах выступаюць артысты балета. Упершыню выступілі выдатныя класічныя калектывы. Тызенгаўзы сфарміравалі тое асяроддзе ў Паставах, якое адпавядала іх культурнаму ўзроўню. Вяртанне нашай культурнай спадчыны — гэта гістарычная база для духоўнага развіцця сённяшніх пастаўчан. Трэба па крупіцах аднавіць тое, што магчыма, вярнуць у Паставы і стварыць новыя традыцыі. Хоць бы такія канцэрты, як сёння. Раней тэатр, балет, фееверк былі толькі для магнатаў, а сёння ўсе жыхары нашага раёна і госці атрымалі ў падарунак такое яркае і шматбаковае відовішча.

Антоній Тызенгаўз, чалавек высокай душы і культуры, столькі зрабіў для Паставаў, для Гродна і іншых мясцін Беларусі! Яго заўсёды памяталі ў Паставах, але вяр-

танне таго, што было ім зроблена, ушанаванне памяці пра яго — гэта вельмі важна. Кіраўнікі раёна разумеюць, што неабходна клапаціцца аб духоўным багацці людзей. У грамадства, дзе думаюць пра духоўнасць, вялікая будучыня. Я бачу, што пастаўчане ўжо адчулі прыгажосць свайго гісторыка-культурнай спадчыны, дзякуючы фестывалю "Звіняць цымба-

лы і гармонік", і гэты працэс будзе развівацца.

— Прауючы ў Польшчы, вы бываеце на тых фестывалях, якія ладзяцца ў нашых суседзях. Якім вам бачыцца здалёк беларускі фестываль народнай музыкі, які стала прапісаўся ў Паставах, калі яго параўноўваць з польскім фестывальным вопытам?

— Кожны новы фестываль у Паставах прыносіць радасць ад таго, што ён адбываецца. У нас фестывалю многа. Я ўпэўнены, што прыгожы, яркі фестываль высокага творчага ўзроўню можна зрабіць толькі тады, калі вельмі любіш гэтую справу і прафесійна, і душой. Тады, прыкладна, рэжысёр знойдзе нейкія творчыя падыходы, а кіраўнік раёна ўсё зробіць, каб раён або горад падрыхтаваў да яго правядзення. Што да Паставаў, то мне бачыцца, што тут робяць усё магчымае і для фестывалю, і для сваіх людзей.

Калі выказаць агульнае ўражанне ад гэтага і мінулых фестывалю "Звіняць цымбалы і гармонік", я лічу, што неабходна вельмі сур'ёзна працаваць, каб захаваць

яго творчы ўзровень. Трэба патрабавальна адбіраць калектывы, якія бяруць удзел у фестывалі. Кожны калектыв, які трапляе на яго, павінен з'яўляцца эталонам. Таму творчы ўзровень — самае галоўнае. Усё астатняе: прыгожая рэжысура, фон, арганізыйныя пытанні — гэта другаснае. Калі гэта фестываль народнай музыкі, то самае галоўнае на ім — музыка.

Наша рэспубліка багатая на музыкантаў і можа на кожны фестываль набіраць новыя цікавыя калектывы. Толькі трэба дакладна вызначыць тэматычную накіраванасць. У нас сёння ёсць выдатныя музычныя школы, а ў іх — выканаўцы, калектывы, якім так патрэбна конкурснае спаборніцтва. Думаю, што адзін з конкурсаў наступнага фестывалю можна прысвяціць навучэнцам музычных школ — гэта будзе яркае відовішча, таму што ў кожнай школе ёсць народныя аддзяленні, шмат навучэнцаў, якія іграюць на народных інструментах. Дасягнуўшы высокага ўзроўню гэтага фестывалю, мы не павінны згубіць гэты ўзровень, тым больш, што ён міжна-

задавальненне. Гэта самае лепшае, чым мы можам і ў Беларусь прыцягнуць турыстаў. Такі канцэрт, які адбыўся сёння — "Музыка беларускіх палацаў і сядзібаў", усе фестывальныя конкурсы, канцэрты — надзвычай цікавыя, і за мяжой за ўсё падобнае плаціць вялікія грошы. Фестывалі трэба ладзіць, і тады наша беларуская свядомасць будзе расці, людзі больш будуць ведаць пра гісторыю свайго краю, больш яе шанаваць і развіваць свае культурныя традыцыі.

— Як цудоўна, калі чалавек не забываецца пра сваю малую Радзіму...

— Мы ўсе аднекуль родам. На жаль, многія забываюцца пра родныя мясціны, пра тое, што перш за ўсё ім мы абавязаны спрыяць. Паняцце "Радзіма" складаецца перш за ўсё з паняцця "малая радзіма" — месца, дзе ты нарадзіўся. Успамінаю, як летась на Беласточчыне ў адной з вёсак ініцыятыўны чалавек арганізаваў высковае свята, на якім аднавіў памяць пра ўсіх жыхароў, якія жылі ў гэтай вёсцы. Для гэтага працаваў у архівах, збіраў звесткі з розных крыніц і змог на

Занятак па душы

Самым распаўсюджаным і даступным прыродным матэрыялам, які з даўніх часоў выкарыстоўваўся чалавекам, з'яўляецца салома злакавых раслін. Стаўшы незаменай ў жыцці селяніна, яна не патрабавала якіх-небудзь затрат на нарыхтоўку ці набыццё. Разам з тым салома ўяўляла сабой цудоўны пластычны матэрыял для вырабу розных абрадавых атрыбутаў і ўпрыгожванняў. Але саламяныя рэчы выкарыстоўваліся не толькі ў мінулым. І зараз яны даволі папулярныя.

З вялікім задавальненнем наведваюць вучні гурток "Саламяныя цуды", які працуе ў сярэдняй школе №162 Мінска. Багацце адценняў, колераў гэтага сонечнага дзіва разам з яго прыродным характарам даюць магчымасць дзецям ператварыць звычайную саломку ў дзівосныя вобразы жывёльнага і расліннага свету.

—Адна з задач заняткаў па дэкаратыўна-прыкладнаму мастацтву — развіццё творчых здольнасцей, выхаванне высокай культуры працы і далучэнне дзяцей да роднай спадчыны, — гаворыць кіраўнік гуртка Ірына Шабудзева. — У наш час вельмі важна запікавіць дзяцей, прывіць ім любоў да народных традыцый і дапамагчы знайсці занятак па душы.

Трэба адзначыць, што ў гуртку займаюцца вучні трэціх, пяціх і сёмых класаў. Старэйшыя дапамагаюць малодшым авалодваць навыкамі работы з саломай, тым самым удасканальваюць свае веды, але нярэдка здараецца і наадварот. Хочацца дадаць, што кожны тут знайшоў сябе. Напрыклад, Вольга Каленік з большай ахвотай займаецца саламянай аплікацыяй, ёй вельмі падабаецца, як мноства бліскучых дэталю пасля утвараюць адзіную кампазіцыю. Кацярына Дзернакова з задавальненнем чаруе над галаўнымі ўборамі. А Лізавета Міхалевіч і Анастасія Танана паставілі перад сабой мэту на апошні дзень заняткаў падараваць усім настаўнікам па саламянай кветцы.

Хлопчыкі ў гуртку займаюцца выключна прасторавымі кампазіцыямі — павукамі. Аляксандар Захарко і Эльдар Гарбузаў (на здымку) шчыра перакананы ў тым, што іх вырабы надзелены магічнай сілай і могуць вызначыць, з якім намерам прыйшоў да цябе чалавек: толькі падвядаць яго пад павука — і адразу стане ўсё зразумела. Калі дрэнны чалавек — павук пачне круціцца, а калі добры — нават не кранецца з месца. І нельга не сказаць, што кожная прасторавая кампазіцыя мае сваё імя. Да статкова толькі яго вымавіць — і павук адразу ажывае.

Ірына СНЕЖАНЬ.
Фота аўтара.

варотах кожнага дома, вывесіць здымкі тых людзей, якія ў ім жылі. І гэта прыцягнула такую ўвагу!... Падумалася: мы праводзім свята вёскі, не задумваючыся пра тое, што кожны чалавек, які тут жыў, пакінуў пра сябе пэўную памяць, пэўны след. А можа з яе землякоў выйшлі знакамітыя людзі — іх імёны важна ведаць тым, хто цяпер жыве ў гэтай вёсцы, моладзі.

І я лічу сваім абавязкам знайсці ў Польшчы новыя архіўныя звесткі пра Паставы, гісторыю горада і яго жыхароў, нешта новае з гісторыі раёна. Ужо ведаю імёны землякоў, якія жывуць за межамі Беларусі і пастараюся іх адшукаць, запрасіць прыехаць на сваю Радзіму. Упэўнены, што ім захацца падтрымліваць сувязі з землякамі. У свой час я хацеў стварыць у Мінску зямляцтва выхадцаў з Пастаў — не атрымалася, але думаю, што ў перспектыве гэта магчыма.

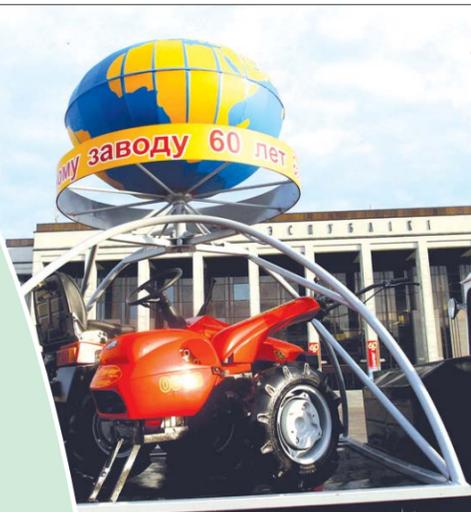
Рэгіна ГАМЗОВІЧ.
НА ЗДЫМКАХ: Тадэвуш СТРУЖЭЦКІ;
канцэрт ля Палаца Тызенгаўза.
Фота Галіны СУША.

НАЦИОНАЛЬНЫЙ

ОТВЕТ
Спецвыпуск
№7

Чытайце
"Голас Радзімы"
ў Інтэрнэце

Belarus21.by/gazet

Много лет живу в Беларуси, а свою родину Вологодчину часто навещаю. Там мои двоюродные братья — Дмитрий и Вадим Широковы. Оба много лет проработали в сельском хозяйстве шоферами, знают толк в технике, и когда добрым словом помнят трактор "Беларусь" Минского тракторного завода, я горжусь тракторозаводцами и тем, что в Беларуси не дали загубить этот большой завод.

Вадим с детства мечтал работать на колесном тракторе Минского завода. Мечта сбылась, и он добросовестно проработал в совхозе трактористом и комбайнером, за что в свое время был награжден правительственной наградой — орденом Трудового Красного Знамени. Он и сейчас сидит за баранку своего личного старенького трактора марки "Беларусь", чтобы обработать землю-кормилицу у себя на подворье, у многочисленных родственников и соседей-сельчан. Этот труженик-трактор минской марки — незаменимый помощник у сельского жителя. Кроме пахоты и окучивания, копки картофеля, с помощью трактора Вадим Николаевич заготавливает сено, подвозит его к своему подворью, вывозит из леса дрова, да и много всего другого делает.

В последние майские дни я встретил в Минске своих земляков-вологоджан, приехавших на 60-летний юбилей тракторного завода. Всего же в Минск на юбилей ПО "МТЗ" приехало

"Беларусь" прописался и в Вологде

более 600 гостей из ближнего и дальнего зарубежья.

В рамках праздничных мероприятий прошла Международная научно-техническая конференция с участием гостей и специалистов МТЗ "Основные тенденции развития белорусского и мирового тракторостроения"; встреча с почетными ветеранами МТЗ и чествование тракторостроителей, удостоенных государственных наград и наград МТЗ; торжественное собрание во Дворце Республики с участием Президента страны А. Лукашенко; выставка выпускаемой и перспективной техники на одной из центральных площадей столицы — напротив Дворца Республики.

Заглянем в "визитную карточку Минского тракторного": "За 60 лет своей деятельности завод изготовил более 3,3 миллиона тракторов марки "Беларусь" и поставил на экспорт порядка 2,6 миллиона штук техники в более чем 125 стран мира.

В настоящее время модульный ряд техники, выпускаемой Минским тракторным заводом, насчитывает более 60 базовых моделей и более 100 их модификаций. Кроме того, 12 моделей альтернативной техники находятся в серийном производстве и 12 машин в стадии разработки.

Сегодня в ПО "МТЗ" входит 11 предприятий Минска, Сморгони, Бобруйска, Витебска, Лепеля, Гомеля, Хойников, Наровли, Мозыря, на которых работают более 33 тысяч человек (на головном заводе — 22 680 человек), их средний возраст составляет 39,5 года. Только за последнее время на МТЗ принято 536 молодых специалистов. При этом сменяемость кадров за 2005 год составила 8 процентов, а за этот год — 6 процентов. Средняя зарплата составляет 930 тысяч белорусских рублей или 11 770 российских рублей (в пересчете).

Более 200 династий работают на головном заводе, многие из них зародились с первых дней существования

предприятия."

Минские тракторостроители имеют прямые связи с предприятиями Вологодской области, особенно по поставкам на заводы объединения череповецкого металла.

В Череповце открыт Торговый Дом "МТЗ", который успешно работает на северо-западном рынке России, а это 20 процентов от всего экспорта тракторной техники Беларуси в Россию.

Есть в областном центре — Вологде — филиал ТД "Автоторцентр". Как отметил Л. Крупец, заместитель генерального директора ПО "МТЗ" по развитию, "стабильная работа Торгового дома в Череповце и Вологде позволяет нам рассматривать его как надежного партнера, которому можно доверять. В перспективе здесь будем развивать техническое обслуживание тракторов. А это значит, что в Череповце, в Вологде, да и в других населенных пунктах области появятся новые рабочие места, еще более укрепятся дружеские и экономические отношения между предприятиями, между народами и странами во имя ускорения построения Союзного государства, во благо народам его населяющим".

Техника, поставляемая ПО "МТЗ" в Вологодскую область через Торговый дом способствует и подъему благосостояния самих жителей этого северного края России. Только в 2005 году было поставлено из Беларуси вологжанам 3 700 тракторов основных серий, а за 5 месяцев 2006 года — 800. И поставки будут расти. Так, после сертификации в Северо-западный регион будут направлены тракторы и другая техника для лесной и лесозаготовительной отраслей, для коммунального хозяйства, в том числе тракторы больших мощностей.

Сегодня Минский тракторный — современное, крупнейшее в Европе и одно из крупнейших в мире машиностроительное предприятие, успешно конкурирующее с ведущими мировыми производителями тракторов, выпускающее более 80 процентов тракторной техники в СНГ, до 10 процентов мирового производства.

Иван АРХИПОВ, член Минского областного отделения "Русского общества".
НА СНИМКАХ: Иван АРХИПОВ; юбилейная выставка МТЗ. Фото БелТА и Сергея ПОЖОГИ.

Пасяліліся ў хаце ён, яна і... шчасце

Калі хто заўважаў — ведае: напрыканцы лета заўсёды ярчай і прыгажэй выглядаюць лугавыя кветкі. Ад чаго гэта? Можна ад таго, што сонца схіляецца бліжэй да зямлі і промні яго больш пяшчотныя, лагодныя, паэтычныя, няспертнай гарачыні? А можа ад халодных начэй, якія абуджаюць у кветках нерастрачаныя сілы да жыцця, і яны, як і ўсе жывыя істоты, цягнуцца да ласкі, цяпла і дабрывы?

Як людзі. Асабліва тыя, хто зведаў на сваім жыццёвым шляху жорсткасць з боку іншых людзей, носіць у сваім сэрцы непатухалы боль ад страты самага светлага, радаснага і шчаслівага, што было ў яго, хто быў у адчай ад няўцешнасці свайго становішча, хто жыў кожны дзень, не ведаючы, што чакае яго заўтра...

Усё гэта было ў жыцці Розы Уладзіміраўны Гельвіх. І не толькі ў яе адной, але і ў мужа, дзяцей, унукаў, соцень іншых людзей, якія воляй лёсу апынуліся ў далёкім ад нас Казахстане, нарадзіліся там, выраслі, былі па-сапраўднаму шчаслівымі, але іх прымуслі пакінуць сваю малую радзіму і шукаць прытулку ў белым свеце...

Мы сустрэліся з гэтай жанчынай на лугавым раздоллі ў аколi-

цы вёскі Дзвіжкі. Якраз была пара дзённай дойкі кароў. Роза Уладзіміраўна прыехала сюды разам з даяркамі, а працуе яна памочнікам брыгадзіра малочнаварнай фермы ў КСУП "Ельск". Разгаварыліся.

— Ведаеце, — сказала яна, прысеўшы на лугавую траву, — нялёгка ўспамінаць тое, што было...

Вочы яе, да гэтага вяселья і спакойныя, зацягнуліся лёгкай смугой, нібы цень напыла ад воблачка, якое нечакана закрывае сонца ў ясны пагодлівы дзень. Змоўкла і задумалася, міжвольна пагладжваючы натруджанай рукою жоўпенькую кветачку, якая апынулася побач... Потым страпанулася ад нялёгкіх думак і зноў стала з твару такой, як была, прадоўжыла свой расказ:

— Нарадзілася я і вырасла ў Казахстане. Па нацыянальнасці — немка. Там жылі мае бацькі, і дзед жыў, і бабуля. Сям'я ў нас была вялікая: акрамя мяне — яшчэ восем дзяцей. Я — самая старэйшая. Жылі ў Цалінаградскай вобласці. Бацька працаваў даглядчыкам жывёлы, маці — даяркай. Добра жылі, як і ўсе людзі. Дом быў вялікі ў нас, гаспадарка свая. Я дапамагала бацькам і глядзела меншых сястрычак і братоў. Цудоўнае, радаснае дзяцін-

ства было ў нас. У школу хадзіла, у піянерскі лагер ездзіла, сяброў шмат было. Ніхто нават не цікавіўся, якой ты нацыянальнасці. Жылі ў згодзе ўсе, верылі ў шчасце, марылі, будучыня здавалася радаснай, надзейнай... Але — распалася нечакана наша агульная Радзіма. І такое пачалося, што і ўспамінаць балюча...

Я працавала ў той час брыгадзірам жывёлагадоўчай фермы. 1700 кароў было ў нас, але хутка іх паздавалі на мяса, і я засталася без работы. Муж таксама жывёлаводам працаваў. І ён аказаўся беспрацоўным. Жыць стала немагчыма, перабіраліся часовымі работкамі, але гэта здаралася рэдка. А тут яшчэ і нацыянальнае пытанне ўзнікла. Мы сталі чужымі на сваёй радзіме. Манголаў шмат панаехала, свой бізнес разгарнулі, усё навокал прыватызавалі. Дзяржаўная гаспадарка развалілася. Мы трапілі ў галечу... І такіх было тысячы...

Людзі пачалі раз'язджацца, хто куды. Дамы свае кідалі і ехалі ў свет... Прачулі мы, што ў Беларусі людзі добра жывуць і сустракаюць такіх, як мы, таксама добра. Параіліся з мужам, і ён са старэйшым сынам вырашыў паспрабаваць шчасця... Так мы апынуліся ў Ельску.

Недзе праз месяц пасля свай-

го ад'езду напісаў муж, што знайшоў работу, нават жыллё паабяцалі. Напісаў, каб і я з астатнімі дзецьмі ехала сюды. Страшна было пакідаць свой дом, аднак яшчэ страшней — заставацца ў ім. Кінула ўсё і паехала...

Прыехала — і не магла спачатку паверыць, што гэта ўсё ў рэальнасці адбываецца, здавалася — сон сніцца. Дырэктар саўгаса Мікалай Пятровіч Астаповіч запрасіў у свой кабінет, чаем пачаставаў, адразу работу мне і сынам даў, а яшчэ паклапаціўся, каб аўтамабільнай рэчы нашы з вакзала даставілі, і павёз нас да нашага будучага дома — ключы даў. "Жывіце і працуйце", — сказаў. І вось шэсць гадоў мы працуем тут...

А людзі якія добрыя ў вас! Як толькі мы пасяліліся, суседзі з вуліцы сталі прыходзіць. І кожны нешта нясе нам: хто малако, хто бульбу, а некаторыя — і грошы. Усе стараліся дапамагчы. Зараз у нас шмат сяброў, ды і гаспадарка асабістая ёсць. На першых парах нам з саўгаса ў лік будучай зарплаты карову выдзелілі, потым мы коніка купілі... Зараз у нас ўсё ёсць, як і ў іншых людзей. А галоўнае — мы знайшлі сваю Радзіму! Беларусь стала сапраўды роднай для нас. Унукі тут нарадзіліся, і яны толькі па расказах на-

шых ведаюць пра Казахстан. Не дай Бог, каб давялося перажыць ім тое, што нам. Яны сёння паспраўднаму шчаслівыя. У школе беларускую мову вучаць, лепей нават за мяне на ёй размаўляюць, а колькі сяброў у іх! Як калісьці ў мяне было ў дзяцінстве. Жыццё ў іх — нават лепшае...

Муж Розы Уладзіміраўны — Віктар Ягоравіч Нечышурэнка — працуе даглядчыкам жывёлы на той жа ферме, што і жонка. У іх 5 сыноў і 16 унукаў. І ўсе жывуць у Дзвіжках. Сыны і нявесткі працуюць у мясцовай гаспадарцы, а ўнукі — у школе вучацца. Вялікая радня ў яго з жонкай тут, вялікая сям'я і вялікае шчасце. Гэта аб'ядноўвае ўсіх. Надосвітку свецца вонкі дома, дзе жывуць ён, яна і... шчасце. Ён і яна ідуць на працу, а шчасце застаецца ў родных сценах. Яно чакае вяртання гаспадароў...

Як кветкі да сонца, абяздоленыя людзі цягнуцца да нашай краіны. Квітней жа, родная Беларусь, сагравай сваім цяплом працавітых і шчырых людзей! Гэта — краіна народа, які ад продкаў спакон вякоў захоўвае ў сваім асяроддзі душэўную цэльнасць і чалавечую годнасць, умее жыць у згодзе і дружбе з усімі людзьмі на зямлі.

Уладзімір ЖУРАЎЛЁЎ.

Анатоль КАШАПАРАЎ: “У планах — вяртанне на кругі свая”

Сярод зорак сучаснай культуры ў дні XV юбілейнага “Славянскага базару ў Віцебску” ягонае выступленне разам з дзяржаўным ансамблем “Песняры” гледачы сустрэлі цёпла і не без шчыльнай настальгічнай ноткі. Гледзячы на спрытную, жвавую манеру паводзін на сцэне, добрасардэчнае стаўленне да слухачоў, быццам бы і не заўважаеш крыху пасвельных валасоў ды позірку чалавека, які шмат чаго пабачыў на сваім вяку.

Сёлета гэта ўжо другі прыезд на Радзіму легендарнага “песняра” Анатоля Кашапарава. Мінскія гледачы яшчэ добра памятаюць канцэрт у Вялікай філарманічнай зале падчас канцэрта памяці Уладзіміра Мулявіна, у якім Анатоль разам з Бадзьярэвым, Нікалаевым, Эскіным ды іншымі прымаў удзел.

І вось цяпер, сустрэўшыся з ім, я не мог не скарыстаць магчымасць высветліць хвалоўчыя не толькі мяне пытанні.

— Ці праўдзівыя чуткі пра Ваша вяртанне ў Беларусь?

— Пакуль што ў планах ажыццявіць некалькі буйных творчых праектаў, ды не толькі ў Беларусі, а каб “загукаць” на прасторах былога Саюза. У першую чаргу ў Расіі, ва Украіне...

Маю вялікае жаданне аднавіць гістарычную справядлівасць (тут на вуснах спевака з’яўляецца загадкавая усмешка, і ўжо не зразумела: ці то ён жартуе, ці гаворыць сур’ёзна). Мару сабраць усіх буйных сяброў — кампазітараў, аранжыроўшчыкаў, музыкантаў, спевакоў, рэжысёраў, каб аднавіць

“разарваны” на кавалкі песняроўскі брэнд. Узнавіць буйныя формы музычных спектакляў, што існавалі раней, і перш-наперш Купалаўскую “Песню пра долю”. Зразумела з выкарыстаннем сучасных сродкаў.

У свой час Мулявін казаў: “Я аддаў вам лепшае — беражыце яго”. Зараз займаючы пошукамі старых запісаў, фота- і кінаматэрыялаў. Вяду перамовы з сябрамі, што жывуць у Германіі, Расіі, ЗША... Акрамя тых, пра каго ўжо казаў — гэта і мастак Лёня Бартлаў, і вахтангаўскі акцёр і рэжысёр Вячаслаў Шалевіч ды яшчэ шмат хто.

Вядома ж, усё ўпіраецца ў сродкі. Такі час. Шукаю спонсараў. Спадзяюся, зразумела, на падтрымку міністэрства культуры, іншых уладных структур Беларусі. Маю надзею, бо абяцалі

падтрымаць.

Усё што раблю, пра што мару — гэта мае. Наша! Сапраўднае! Беларускае! Славянскае! Лепшае у свеце!

— Пасля жыцця за мяжой што ў першую чаргу кідаецца ў вочы на Радзіме?

— Усё змянілася. Па-першае, адносіны да музыкі. Творцы сталі занадта дзелавыя. Можна, цяпер так і трэба працаваць, але чагосьці не хапае. Мабыць, сяброўства. Свайму адзінаціцагадоваму сыну Даніілу, які мае нядрэны голас, але большую частку вольнага часу праводзіць за камп’ютарам і амаль не мае ў ЗША сяброў (не прынята там), я гадзінамі распаўсюджаю пра Беларусь, дзе у яго ёсць шмат братоў ды іншай радні. Ён быццам бы ўжо хоча прыехаць у Мінск, але ж з тэлеэкранаў ліцца шмат негатыву пра рускіх. Паказ-

ваюць з Усходу ў асноўным пра Чачню, забойствы, грабязь і г.д.

— Чаму самога цягне на родную старонку?

— Я патрапіў у ЗША у даволі сталым для артыста ўзросце. Для маладых там усё.

У цяжкіх і складаных умовах ніколі не апускаў рук. Як звычайны чалавек, прайшоў шмат выпрабаванняў. Працаваў сакратаром, трымаў піцэрыю. Асноўны клопат быў пра сям’ю — жонку, што зараз працуе менеджэрам у фірме, дзяцей, што вучацца ва ўніверсітэце і школе.

Безумоўна, шмат выступаў перад рускамоўнай аўдыторыяй на канцэртах у Лос-Анжэлесе, Нью-Йорку, Нью-Джэрсі... На святах. У цэрквах, прыходскіх храмах. На рускамоўных тэлеканалах.

Зарабляў грошы і трапіў іх на дарагу апаратуру. Назапашваў музычны матэрыял. Зараз маю яго на тры дыскі. У бліжэйшых планах — запіс першага з іх у Мінску альбо ў Маскве. Цесна супрацоўнічаю дзеля гэтага са знакамітымі беларускімі музыкантамі — Алегам Моўчанам, Уладзімірам Ткачэнкам, Мікалаем Няронскім...

Ну і мару, як ужо казаў, пра рэалізацыю буйных праектаў. Спадзяюся, што здолею іх ажыццявіць тут, на Радзіме.

Ігар КУЗНЯЦОЎ.

НА ЗДЫМКУ: Анатоль КАШАПАРАЎ (справа) і Вячаслаў ШАРАПАЎ выступаюць у складзе ансамбля “Песняры” на “Славянскім базары ў Віцебску”.
Фота аўтара.

Уладзімір ДРАЖЫН:

“Супрацоўніцтва з дыяспарай разглядаю як адзін з прыярытэтных накірункаў”

— Пачатак на 4-й стар. —

Быў зварот беларускай дыяспары ў Камісію па радыё і тэлебачанні аб тым, каб узнавіць рэтрансляцыю тэлебачання. Камісія накіравала адказ, што Вільнюскім акружным адміністрацыйным судом атрымана скарга зацікаўленых асоб аб скасаванні гэтага рашэння. Пры скасаванні судом рашэння Камісіі рэтранслятары змогуць аднавіць рэтрансляцыю беларускага тэлебачання.

Спадзяюся, што літоўскі бок зробіць далейшыя захады па ўзнаўленні рэтрансляцыі беларускага канала “Беларусь-ТБ”.

— На трэцім з’ездзе беларусаў Літвы ўзнімалася пытанне аб спрошчаным пропуску памежнага насельніцтва праз мяжу Беларусі і Літвы. Як вырашаецца гэта праблема?

— У гэтым накірунку працуюць сёння Міністэрствы замежных спраў Беларусі і Літвы, падрыхтаваны адпаведныя нарматыўныя дакументы, якія ўдакладняюцца. Па іх будуць вызначаны пункты пропуску, якія павінны задаволіць заплыты і патрэбы грамадзян Беларусі і Літвы. Памежнікі і мытнікі абедзвюх краін працуюць над тым, каб скараціць чэргі і час, які займае пераход мяжы.

— Як адаб’ецца на ўзаемных паездках павышэнне Літвой кошту на візы да 60 еўра?

— Гэта пытанне абмяркоўвалася з Прэзідэнтам Літоўскай Рэспублікі В.Адамкусам пры ўручэнні яму даверчай граматы. Беларускае пазіцыя заключаецца ў тым, каб захаваш існуючыя палажэнні аб візавым рэжыме і аплаце консульскіх пошлін. Але адным з патрабаванняў Еўрапейскага Саюза пры ўступленні Літвы ў Шангенскую дамову аб візавым рэжыме з’яўляецца павелічэнне кошту з 5 да 60 еўра незалежна ад тыпу візы і колькасці паездак, у тым ліку і за аднаразовую візу. У мінулым годзе консульскія службы абедзвюх краін значна знізілі кошт з 20 да 5. Мы бачым вынік: выдача віз павялічылася на 25 працэнтаў у першым паўгоддзі бягучага года ў параўнанні з мінулым. Гэта з’ява станоўчая. Высокі кошт створыць пэўныя праблемы для насельніцтва.

— Беларусы Літвы мараць аб выданні свай газет, пакуль наладжваецца выпуск інфармацыйнага бюлетэня. Якія перспектывы гэтай справы?

— Дэпартамент нацыянальных меншасцей і эміграцыі пры ўрадзе Літоўскай Рэспублікі падтрымаў ідэю выдання бюлетэня Згуртавання. Той пачатак, які быў пакладзены з дапамогай “Голасу Радзімы”, будзе мець працяг ужо ў Літве. У Згуртавання шмат праектаў, і ўсе яны, як правіла, паспяхова рэалізуюцца.

Гутарыла Кацярына НЕМАГАЙ.

Расія

Беларусы Тальяці зноў склікалі сяброў

Як і год таму, кафэ “Малібу”, якое размешчана ў гандлёвым доме “Дон”, зноў адчыніла свае дзверы, каб прыняць актывістаў і гасцей цэнтра беларускай культуры “Нёман”. Нагода вельмі слушная — Дзень незалежнасці Рэспублікі Беларусі.

Павіншаваць мясцовых беларусаў прыйшлі дырэктар дэпартаменту культуры мэр’ы Тальяці В. Коласаў, прадстаўнікі сямі нацыянальных культурных цэнтраў, ветэраны Вялікай Айчыннай вайны, якія бралі ўдзел у вызваленні Беларусі ад фашысцкіх захопнікаў.

Вечар меў на мэце расказаць аб Саюзнай дзяржаве, Беларусі і яе дасягненнях, страхах у гады Другой сусветнай вайны... Са сваёй задачай паспяхова справіліся вядучыя Л.Дзёміна і В.Скібінская. Была прадстаўлена беларуская сімволіка, газета “Голас Радзімы”, інфармацыйныя веснікі “Беларусь сёння”, “Беларусь — партнёр Расіі”.

Да ўсіх, хто прыйшоў, звярнуўся старшыня цэнтра беларускай культуры “Нёман” Л. Міхаленка. “Прыемна, што тут прысутнічаюць вызваліцелі Беларусі. Нізкі вам паклон, ветэраны! і паведаміў, што Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь было прынята рашэнне ўзнагародзіць памятным медалём у гонар 60-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў усіх тых, хто дапамог пазбавіць

краіну ад ненавіснага ворага. Такіх ветэранаў у Тальяці пра жывае больш за 700 чалавек, каля 200 з іх юбілейныя ўзнагароды ўжо атрымалі. Ганаровую місію ўзяў на сябе ЦБК “Нёман”. І на вечары адбылося чарговае ўручэнне медалёў. З рук прадстаўніка мэр’ы В. Коласава, намесніка старшыні Аўтазаводскага раённага савета ветэранаў вайны і працы Н.Вараб’ева іх атрымалі Н.Падалыка, В.Еўдакімаў, В.Мухін, І.Дзянісаў, І. Сідараў, А.Шэвлялёў. З-за хваробы не змаглі прыйсці Л.Прыліпка, Е.Юкін, В.Губанова, там ім уручылі ўзнагароды дома.

Словы падзякі працавітаму беларускаму народу выказалі А.Шэвлялёў і Н.Падалыка. Ветэраны задаволены, што іх не забылі і запрасілі на свята, рады, што Беларусь ідзе сваім шляхам, арыентуючыся на Расію. І як б ні лялася за мяжой, краіна ўпэўнена глядзіць наперад, верыць у будучыню беларускага народа.

На вечары гучалі народныя беларускія і песні ваенных гадоў. Іх выконваў фальклорны ансамбль ЦБК “Купалінка”, які адзначаў гадавіну дня заснавання. Дарэчы, уся падрыхтоўка вечара ў асноўным была здзейснена самадзейнымі артыстамі “Купалінкі”. У станаўленні калектыву вялікая заслуга яго мастацкага кіраўніка інжынера Людмілы Дзёмінай.

Эдуард ПІЛІПЕЙЧЫК.

Сяргей ПАНІЗНІК

Да 80-гаддзя Янкі Запрудніка

У спадзеўным чаканні

(пад уражаннем “Дванаццаткі”)

Золата ўнізе, уверсе — просінь...
Сяргей Ясень

На кожнай раце — Веда і Пачуцці.
Рука-няўгледка лашчыць азярод.
Да чалавецтва ілях праз свой народ ляжыць, але ў азораным працунці,—
Калі душа трывожна зашамрэла,
На споведзі створцаў грамада...
Мінуўшыны свяцёна вада
Цячэ па Беларусі закарэлаі.
Пачуцці, Веда сталі плашчаніцай,
А тут у страты лезе скрутны страх.
адчай на азяродзе перасяга...
Але рука-няўгледка прычасціцца паспела —
і затканую аснову
у кроснах чалавецтва не парваць!
пад Сцяг Крыві ня кожны можа стаць —
Свято прымаць разгорнату Слово.
За кожнай ратай гон-узвіў — наперад.

Пад ветракамі памяці ўмалот.

На грывах дзён

Вам змогі

на сто год!

А вашы “Вератні”

узбудзяць верад:

з патуберанцаў

і расце Народ!

Рэчыца ўшанавала Анатоля Кунцэвіча

Доўгі час імя і справы генерал-лейтэнанта Анатоля Кунцэвіча былі глыбока засакрэчаны. Таму і не пісалі пра земляка ў Беларусі. А калі і згадалася дзе імя вучонага-хіміка, то хіба што пра яго вайсковую пасаду намесніка камандуючага хімічнымі войскамі Узброеных сіл СССР. Навуковыя адкрыцці нашага земляка (нарадзіўся Анатоль Кунцэвіч у Свіслачы Асіповіцкага раёна) былі вядомыя, як правіла, абмежаванаму колу спецыялістаў. Адзак ж гэтым адкрыццям былі самыя высокія: доктар хімічных навук, прафесар, член-карэспандэнт Акадэміі навук СССР, герой Сацыялістычнай Працы, лаўрэат Ленінскай прэміі, лаўрэат Міжнароднай прэміі “Залатая ваўчыца”...

Некаторы час Анатоль Кунцэвіч жыў у Рэчыцы — у доме № 8 па вуліцы Сняжкова. У горадзе на Дняпры і зараз жыве маці вучонага — Вольга Фёдарына. А сам Анатоль Дзям’янавіч ужо колькі гадоў, як пайшоў з жыцця. Удзячныя землякі вырашылі годна ўшанаваць памяць пра вучонага, які пэўны час з’яўляўся і кансультантам Генеральнага сакратара ААН па праблемах хімічнай і біялагічнай зброі. На доме нумар 8 па вуліцы Сняжкова ўсталявана мемарыяльная дошка. На ўрачыстасці з гэтай нагоды прыехаў з Масквы сын акадэміка — палкоўнік запasu Анатоль Анатольевіч Кунцэвіч. Яшчэ ў Рэчыцы імя генерала Кунцэвіча назвалі адну з новых вуліц.

Пройдуць гады — несумненна, з’явіцца новыя памяткі ў гонар нашага земляка. Магчыма, імя Кунцэвіча назавуць адну з рэчыцкіх школ. А лёс, вайсковая служба, навуковыя дзейнасць Анатоля Дзям’янавіча стануць прадметам увагі ваенных гісторыкаў. Мясцовыя ўлады абяцаюць у 2006 годзе вырашыць пытанне з памяшканнем для раённага краязнаўчага музея. Няма ніякіх сумненняў, што вяртае месца ў будучай экспазіцыі зоймуць матэрыялы пра Анатоля Кунцэвіча.

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

"Церніца", "Цернічка" і іх за межня сябры

На працягу 15 гадоў ансамбль беларускай песні "Церніца" ўдзельнічае ў сацыяльна-творчай праграме "Чарнобыльскі шлях. Дарога жыцця". А ўсяго гэтая праграма існуе 20 гадоў.

15 гадоў з 20 у Чарнобыльскі шлях выпраўляўся і ансамбль беларускай песні "Церніца". Іх удзел у акцыі гэтага года фінансавала наша зямлячка з ШША Ірэна Каляда. З кіраўнікамі ансамбля "Церніца" і яго дзіцячага спадарожніка "Цернічка" Іосіфам і Галінай НЕСЦЯРОВІЧАМІ гутарыць наш карэспандэнт Рэгіна ГАМЗОВІЧ.

— Што вам ўспаміналася ў дзень горкага 20-гадовага юбілею з дня Чарнобыльскай катастрофы?

— Успаміналася, як выступалі ў вясковых клубах, дзіцячых дамах, ваенных часцях. Многіх вёсак, дзе выступалі, ужо няма. Было так, што сёння ансамбль дае канцэрт, а назаўтра жыхароў вёскі адсяляюць. Былі мы і за 7 кіламетраў ад рэактара, бо там нашы людзі працавалі, трэба было аказаць ім маральную падтрымку, даць адпачыць ад напружанай працы. Мы на хату мянялі рэпертуар у залежнасці ад аўдыторыі, ад тых або іншых абставін. Не раз былі выпадкі, што глядачы ў вёсках, дзе жылі перасяленцы, праз некалькі гадоў пасля першага канцэрта нас пазнавалі, успаміналі, якія песні мы спявалі ў дзень, калі яны развіталіся з роднай вёскай. Яны плакалі, мы плакалі, бо пачынаць з пачатку жыццё на новым месцы вельмі цяжка.

— А хто арганізоўваў такія канцэрты?

— Камчарнобыль і Беларускі саюз моладзі. Нашаму калектыву на пачатку ўдзелу ў "Чарнобыльскім шляху" было два гады. І кожны год потым ездзілі з дабрачыннымі канцэртамі, адчуваючы, што гэта — наш грамадзянскі абавязак.

— Сёлета ўдзел ансамбля ў акцыі "Чарнобыльскі шлях" спансіравала наша амерыканская зямлячка славуная мецэнатка Ірэна Каляда...

— Вялізны ёй дзякуй і нізкі паклон праз вашу газету хочам перадаць за тое, што яна робіць для Беларусі. Яе падтрымка нашага калектыву адчувальная — гэта і новыя сцэнічныя касцюмы, і цікавыя замежныя гастролі, і шчырыя вы "Чарнобыльскі шлях"...

З 1 сакавіка мы далі 11 канцэртаў для ахвяр Чарнобыля. Пабывалі спачатку ў Ждановічах у Дзіцячым рэабілітацыйным цэнтры. Там якраз былі дзеці ўзросту нашай "Цернічка" — 12-14 гадоў, таму там уся зала танцавала разам з намі, мы змаглі ўсіх пазабавіць, і дзяцей, і дарослых. Было прыемна, што дзецям з раёнаў, што моцна пацярпелі пасля аварыі на Чарнобыльскай атамнай станцыі,

наша выступленне спадабалася. Многія з іх ведаюць Ірэну Каляду як апякунку беларускіх дзетак, многія ездзілі на аздараўленне летам, дзякуючы ёй.

Потым мы пабывалі ў Столінскім, Пінскім, Лунінецкім, Калінкавіцкім, Дзятлаўскім раёнах.

— А як пра вас даведлася Ірэна Каляда?

— Раней нашу малодшую групу — ансамбль "Цернічка" — заўважыла на гарадскім аглядзе конкурсе дзіцячых узорных калектываў Наталля Вярбоўская, якая прадстаўляе Ірэну Каляду ў Беларусі. Праграма "Цернічка" на 40 хвілін заняла тады першае месца ў горадзе. Наталля падыйшла, пазнаёмілася з намі, пагутарыла з нашымі выхаванцамі.

У адрозненне ад "Церніцы" нашы дзеці спяваюць толькі фальклор. Таму, пэўна, Наталля Вярбоўская і звярнула на нас увагу. Нам прапанавалі падтрымку, дружбу. Дзякуючы падтрымцы фонду нашы дзеці адпачывалі ў летніку "Зубраня" на Нарачы, наступны раз — у Малдавіі. Мы як кіраўнікі за гэта вельмі ўдзячныя. На жаль, установы культуры, акрамя маральнага заахвочвання, ніяк не падтрымліваюць дзіцячы калектывы, які працуе нароўні з дарослым. Дзеці нашы проста расцвілі апошнім часам, адчуваючы сваю значнасць. Дзякуючы падтрымцы Ірэны Каляды мы правялі рэкламныя акцыі, маем свае афішы. Гэта таксама вельмі важна.

І вось яшчэ адзін цудоўны факт — наш дзіцячы калектыв першы на Беларусі, які выпусціў свой дыск, дзякуючы падтрымцы спадарыні Каляды. На ім — 21 песня ў выкананні "Цернічка". Мы ганарымся нашымі юнымі салістамі, якія ходзяць у калектывы па 7-8 гадоў і перанялі народную манеру выканання.

— Як складваецца ваша творчая дзейнасць: дзе пабывалі, над чым працуеце?

— Штогод мы сустракаемся з кіраўнікамі мастацкай самадзейнасці беларускіх арганізацый за межжа, якія прыязджаюць на семінары-практыкумы, арганізаваныя Камітэтам па справах рэлігій і нацыянальнасцей, таварыствам "Радзіма" сумесна з Інстытутам

праблем культуры. Восенню 2005 года заняты вялі выкладчыкі Універсітэта культуры і мастацтва, а практычныя заняткі праходзілі ў мастацкіх калектывах, у тым ліку і ў нашым. Звычайна пасля такіх творчых сустрэч мы накіроўваемся на гастролі ў далёкае і блізкае замежжа да нашых суайчыннікаў па іх запрашэнні.

Мы пабывалі ў Цюмені, Эстоніі, Польшчы. Былі на першым Фестывалі беларускай песні ў Беластоку, а потым прыязджалі не раз, пасябралі з беларусамі Беласточчыны. У першы раз пакінулі ім свой дыск — падзяліліся на працаваным рэпертуарам, праз гадзі чатыры прывезлі новы дыск, пакінулі і яго ў падарунак, а самі паслухалі, як яны спяваюць нашы песні. Сапраўднае такое творчае сяброўства ў нас завязалася і мацнее. На X фестывалі, калі мы ўпершыню праспявалі "Беларусь — імя святое", яны таксама развучылі гэтую песню і зрабілі гімнам беларусаў у Польшчы. Усяго мы ўжо маем чатыры дыскі. А летась былі ў Белаавежы на Купаллі.

Выступалі ў Літве на выставе "Белэкспа". Спачатку на адкрыцці, дзе прысутнічалі прэм'ер-міністры нашых краін, затым на дыпламатычным прыёме. Прадстаўляць беларускае традыцыйнае мастацтва — вялікі гонар.

Прыемна, напрыклад, калі тэлефануе Маргарыта Астрамава з Эстоніі і ўдакладняе словы ў песні "Бульбачка". Пастаянна абмяняемся з ёй навінамі, падтрымліваем сяброўскія сувязі.

Летась упершыню пабывалі ў Новасібірску на Днях беларускай культуры. І паўсюль, дзе былі, уражвала тое, што людзі, якія жывуць далёка ад Беларусі, памятаюць і паважаюць беларускую культуру, спяваюць песні, шануюць мову. Яны вельмі смуткуюць па Радзіме. Заўсёды нас распытваюць пра Беларусь. Нядаўна выйшаў зборнік песень з нотамі з рэпертуару "Церніцы" — гэта вельмі патрэбная рэч. Праз год наш ансамбль справіць сваё 25-годдзе, і за гэты час мы назапасілі шмат народных песень, частка з якіх увайшла ў гэты зборнік.

Мы стараемся не паўтараць песні, якія ўжо спяваюць іншыя калектывы, карыстаемся фальклорнымі запісамі.

У гэтым годзе падрыхтавалі новую праграму — поўнаасцю аднавілі свой рэ-

пертуар, бо збіраемся пацвердзіць званне "Заслужаны калектыв Рэспублікі Беларусь".

— І дзе збіраецца паказаць новую праграму пасля гэтага? Ці плануеце замежныя паездкі? Вы ж ужо пабывалі ў Італіі, Галандыі, Германіі, Польшчы, ва Украіне, у Радоўскай вобласці, некалькі разоў ў Францыі...

— Першымі новую праграму ўбачылі ў Эстоніі ў горадзе Сілумяэ. Гэта шахцёрскі гарадок, недалёка ад горада Іхві, дзе жыве сябра нашага калектыву Маргарыта Астрамава. У свой час мы былі ў Нарве, Іхві, Таліне. Цэлую гадзіну ў прамым эфіры выступалі па радыё ў перадачы для беларусаў Эстоніі.

— А куды яшчэ збіраецца ў бліжэйшы час?

— Увогуле прапаноў і планаў шмат. Не хочам іх загадзя раскрываць, бо яшчэ пакуль не ўсё вырашана.

Можам толькі сказаць, што наша "Цернічка" толькі што вярнулася з Англіі. Ёсць такі фонд "Дзеці ў бядзе". Некалькі разоў ужо з імі працавалі. Яны збіраюць грошы на аздараўленне беларускіх дзяцей. Мы падтрымліваем гэтую акцыю сваімі выступленнямі. Прадстаўнікі гэтага фонду на чале з пані Ліндай пабывалі ў нас, заснялі нашу праграму на відэа, а потым запрасілі ў чэрвені да ўдзелу ў гэтай акцыі. 15 чэрвеня быў першы канцэрт, а завяршылася акцыя 29 чэрвеня.

— А колькі ў вас зараз дзяцей у "Цернічку"?

— Каля 30 падлеткаў 12-14 гадоў, а ў падрыхтоўчай групе 25 дзяцей ва ўзросце 4-5 гадоў. Каму спаўняецца 16 — пераходзяць у "Церніцу", гатовыя да выступленняў.

Гутарыла Рэгіна ГАМЗОВІЧ. НА ЗДЫМКУ: вокладка дыска "Цернічка", выпушчанага пры падтрымцы Ірэны Каляды.

Славенія, Любляна

Уважаемая редакция газеты "Голас Радзімы"!

Извините, что пишу вам по-русски, к сожалению не могу писать по-белорусски, хотя могу читать и прекрасно понимаю всё, что читаю в вашей газете. Я был стажёром на филфаке МГУ в 1956-1958 годы и тогда подружился с болгаринном Христо Берберовым и его женой Валентиной Аркадьевной Кулешовой, дочерью великого белорусского поэта. Они даже посетили меня в Любляне, в тогдашней Югославии. В то время я преподавал русский язык в университете и даже вёл курс русского языка на телевидении, в дальнейшем всю свою деятельность посвятил старославянскому языку.

В октябре 1964-го я опять посетил Москву, и мне в Союзе писателей предложили поехать куда-нибудь. Я, конечно, сразу выбрал Минск. Тогда я посетил Кулешовых, которые меня приняли как старого друга. У них познакомился и с Нилом Семёновичем Гилевичем, воодушевил его словенской поэзией. Между нами завязалась хорошая дружба, он стал переводить нашу поэзию, посетил нашу страну, даже издал целую книгу переводов "Матиня, Словения". Вершиной его "словенской деятельности" была Неделя белорусской культуры в Словении. В 1978 в ответ на визит профессоров и студентов БГУ мы с нашими студентами посетили Минск, и тогда виделись с Нилом Гилевичем, с Василём Быковым. Тогда вновь я встретился с семьёй Вали Кулешовой, её отца уже не было в живых, зато я ещё раз видел Оксану Фёдоровну, а также уже подросшего Вовку Берберова.

К сожалению потом из-за трудных личных обстоятельств я как-то не писал. А время проходило, политические обстоятельства изменялись и привели к распаду бывшей Югославии и к независимости Словении. У нас были времена, когда целыми ночами смотрели по ТВ разные заседания.

В этом году исполнится 50 лет со времени нашей встречи. Поэтому моя первая просьба: можете ли вы послать мне по электронной почте правильный адрес и телефонный номер Нила Гилевича? Можете ли вы послать мне, по крайней мере, телефонные номера Владимира Берберова, Валентины Аркадьевны Кулешовой или номер кого-нибудь, кто мог бы помочь мне найти их.

Я буду вам очень благодарен, если на старости (мне 80 лет) ещё смогу пообщаться с друзьями моей молодости. Пока я только регулярно читаю вашу газету.

Примите самый дружеский привет от Янеза ЗОРА

P.S. Редакция выканала просьбу нашага чытача з Любляны, але магчыма, яшчэ нехта з яго даўніх знаёмых адгукнецца і дашле вестачку на e-mail: janez.zor@guest.arnes.si

Польшча

БЕЛАРУСКАЕ СВЯТА Ў ОРЛІ

У чэрвені ў вёсцы Орлі Падляскага ваяводства адбыліся традыцыйнае беларускае свята і ўрачыстасці, прысвечаныя 60-годдзю з часу заснавання старэйшага беларускага калектыву на Беласточчыне — ансамбля "Арляне". Арганізавалі свята Галоўнае праўленне Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы і мясцовыя самаўрадавыя арганізацыі пры садзейнічанні Пасольства Беларусі.

У свяце, якое адбылося ў мясцовым амфітэатры і на якім прысутнічалі звыш 1,5 тысячы глядачоў, прынялі ўдзел больш за 10 калектываў і індывідуальных выканаўцаў, вядомы беларускі паэт Віктар Швед з Беласточчыны, а таксама фольк-медыя гурт "Неруш" з Мінска і ўдзельнікі студыі саломалпацення з Пружан.

Ад імя Пасольства Беларусі калектыву "Арляне" за шматгадовую плённую дзейнасць на папулярнага беларускай песні ў Польшчы і ў сувязі з 60-годдзем з часу заснавання былі ўручаныя памятныя дыплом і падарунак.

Гелена РОМЕР-АХАНКОЎСКАЯ

[...] Мечыслаў Карловіч нарадзіўся 11 снежня 1876 года на Віленшчыне, у Вішневе (цяпер Смаргонскі раён. — Рэд.), якое некалькі стагоддзяў належала сям’і Сулістроўскіх гербу Любич. Гэта была ўласнасць маці музыканта Ірыны, дачкі Эдмунда Сулістроўскага і Адэлі Карніцкай. Бацька Мечыслава, Ян Карловіч, паходзіў з літоўскай (беларускай у сучасным сэнсе. — Рэд.) сям’і герба Астоя, што выводзілася з Міншчыны, а асела на Віленшчыне, дзе прадаў музыканта валодаў маёнткамі Падзітва і Братомеж.

У Яна, адзінага сына Аляксандра і Антаніны з Малахоўцаў, з дзіцячых гадоў выявіліся незвычайныя шматбаковыя здольнасці: вучобу ў віленскай гімназіі Вінаградава закончыў ён на выдатна, адначасова займаўся музыкай, ды так, што семнаццацігадовым хлопцам, выязджаючы ў Маскву вучыцца на гісторыка-філалагічным факультэце (універсітэта. — Рэд.), ужо даваў канцэрты на віяланчэлі і належаў да музычнага гурта Вільні. Пасля чатырохгадовай вучобы ў Маскве выязджае на год у Парыж, потым у Гейдэльберг, пасля чаго пакідае займацца гісторыяй дзеля музыкі і ў 1859-1860 гадах наведвае кансерваторыю ў Бруселі, дзе вучыцца гісторыі і тэорыі музыкі ды займаецца на віяланчэлі ў славуэта Сэрве.

Далей яго (Яна Карловіча. — Рэд.) захапляе і паглынае Берлін, яго навуковы свет, адрываючы ў пэўнай ступені ад айчынных спраў. Не абмежаваны фінансава, багаты адзіны сын, якога абстаўлялі бацькі, усё гэта дадае навуцы, свету музыкі і паэзіі, у якой таксама спрабуе сябе. Дыяпазон яго здольнасцей і цікавасцей надзвычай шырокі. Гэтак шчодро яго адарыў лёс у гэтых і ў іншых адносінах, што цяжка яму было зрабіць выбар. Цягам некалькіх гадоў ён вагаўся, кім павінен стаць: музыкантам ці вучоным? Пра тое, каб застацца ля раллі, у сямейным маёнтку, не думаў зусім. Пасля смерці бацькі гады паўстання (з 1862 па 1865) праводзіць у Братомежы, але, упарадкаваўшы справы, ад’язджае на далейшую вучобу за мяжу (дапамог, дарэчы, Францішку Багушэвічу ўратавацца ад пакарання за ўдзел у паўстанні 1863 года і атрымаць адукацыю ў Нежыне. — Рэд.).

Якраз тады ён знаёміцца з прыгожай, чароўнай, адоранай чужоўным голасам і музычным пачуццём Ірынай Сулістроўскай, другой дачкой Эдмунда Сулістроўскага, аднаго з самых багатых землеўладальнікаў Віленшчыны, пародненага з Радзівіламі, Друцкімі-Любецкімі, — пра яго да сённяшняга дня (заворка ідзе пра 1934 год — Рэд.) успамінаюць навакольныя сяляне, што быў ён самым лепшым для прыгонных, чалавекам высокай духоўнай культуры, уласнікам шыкоўнай бібліятэкі, аранжарэі, у якой у час моцных мясцовых маразаў цвілі апельсінавыя дрэвы, даспявалі інжыр, вінаград, персікі і гэтак далей, не кажучы пра кветкі-феномены, асаблівым аматарам якіх

Край натхнення бацькі польскага сімфанізму

Мечыслаў, Ірына і Ян Карловічы ў Вішневе

быў уласнік Вішнева. Маёмасць яго ў Свянцянскім павеце (у яго тады ўваходзіла і частка Беларусі. — Рэд.) ахоплівала шмат тысяч дзесяцін з улікам двух мястэчак з касцёламі ў Вішневе і Камаях. Ажаніўся з Адэлі Карніцкай. Дом іхні меў высокі грамадскі статус, з традыцыямі маёнтка, арыстакратычнымі звычкямі і поглядамі, злучанымі з такім асаблівым патрыярхальным стылем адносінаў да сялян, слуг і дробнай суседняй шляхты, які характарызаваў літоўскіх землеўласнікаў перад Першай сусветнай вайной. [...]

Лёс даў яму сустрэць жанчыну з гэткай жа выдатнай індывідуальнасцю, бескампрамісным характарам, цвёрдым, у пэўнай ступені аске тычным ды поўным прыроджанай здольнасці да самаахвяравання, амаль экзальтаваным. Тады, калі ён пазнаёміўся з ёю, Ірына Сулістроўская жыла з бацькам і сёстрамі ў Вільні і поўнасцю аддавала сябе апецы і падтрымцы зняволеных, ужываючы сямейныя сувязі для ратавання асуджаных; яе стараннем, напрыклад, стрыечны брат Мацей, князь Радзівіл, выпрасту ў Мураўёва жыццё аднаму з самых высакародных людзей таго часу, сябру Нацыянальнага Урада Зыгмунту Чаховічу (потым напхіццель Янкі Купалы. — Рэд.), схавала ў ўратавала (Міхала Эльвіра) Андрэйлі (славуэта мастака, з заходнееўрапейскімі каранямі. — Рэд.), пра што ён з удзячнасцю потым распавядаў, бываючы ў Карловічаў у Варшаве.

Ян Карловіч, адданы мастацтву і навуковым працам, стаў далёка ад змоў, ніякіх дачыненняў да [нелегальнага] руху не маючы. З Ірынай сустракаліся ля фартэпіяна; музыка і спевы, свет мастацтва квітнелі азісам гармоніі ў жахлівыя часы 1864-1865 гадоў, у перыяд жалобы, прысуду і ссылкі этапамі ў Сібір. Малады вучоны і музыкант закахаўся ў прыгожую і музычную панну... А яна так напоўніла ім усё сваё сэрца, думкі і волю, што ад вяселля, якое справілі пасля пэўных ваганняў бацькі Ірыны ў 1865 годзе, і ажно да смерці мужа ў 1903 годзе яго здароўе, праца, спакой, выгоды і ўсё, што яго датычылася, заставаліся для яе самымі важнымі...

Іх вялікае ўзаемнае каханне, такое самаахвярнае з боку жанчыны, поўнае разумення гэтай самаахвярнасці з боку мужчыны, дазваляла ўтрымліваць гармонію ў доме, якая нараджала не адну цікавую і складаную праяву барацьбы розных плыняў, традыцый і, як бы там ні было, розных непрыхаваных прыхільнасцей абодвух Карловічаў.

Пасля вяселля маладая сям’я выязджае ў Берлін на студэнцкае жыццё. Ужо сам гэты факт для панскага ладу быў нечым незвычайным! Як гэта, такая пані, — і едзе без суправаджальнай асобы, прыслугі? Без карэты з чацвёркай коней?.. А маладая жонка Карловіча вучылася там сяваць, захапляючы настаўнікаў, перанікала Янавы рукапісы, карткі слоўнікаў ды з радасцю і асалодай бегала за булкімі на сяданак. Хоць і сумавала па радзіме, па родных.

І вось яны вяртаюцца. Карловіч яшчэ не можа выбраць: мастацтва ці

навука? Спрабуе настаўнічаць у Варшаўскай кансерваторыі, прэзэндуе на выкладчыка ў Галоўнай школе. Пасля няўдалага завяршэння тых праектаў асядае ў Вішневе, вырашыўшы там вывучаць фальклор. Ваколца падыходзіла для гэтай мэты найлепшым чынам: тут існавала багата казак, паданняў, песень і абрадавых звычаяў, некранутых ніякімі даследаваннямі. Ён арганізуе агромністую бібліятэку, пакінуўшы клопаты пра суседняў дзяцей, што неўзабаве з’явіліся, на жонку, якая вяла таксама і гаспадарку, утойваючы ад мужа ўсё, што магло яму перашкаджаць. Ян Карловіч, апрача сваёй навуковай працы, займаецца таксама і грамадскай: сумесна з суседзямі Канстанцінам Скірмунтам і іншымі (шваэрам Ігнаціем Чаховічам і Альфрэдам Ромерам) арганізуе Сялянскі банк, які дораўсмыслена аказваў крэдытныя паслугі ўсяму павету, што, безумоўна, выклікала закрыццё той установы ўладамі, якая пільна рупілася, каб землеўласнікі нікуды не ўмешваліся. Былі жахлівыя часы з прычыны поўнага заняпаду, застою грамадскага і духоўнага жыцця ў краіне, пазбаўленай ідэйных асоб. Засталіся тыя, хто быў пад наглядам, дрыжэлі ад адной думкі пра кожнага чыноўніка, “колкал” (“званочак” у аглоблях) якога, калі чуўся на панадворку, быў сігналам да панікі ды таго, каб выцягнуць дзесятку або сторублюўку — у залежнасці ад рангу “госця” і “злачынства” гаспадары. [...]

У такім асяроддзі, у такой атмасферы жыла і сям’я Карловічаў з дзецьмі. Старэйшая дачка Станіслава рана памерла ў Варшаве, у пансіёне пані Крыываблоцкай, незвычайна здольная, як, зрэшты, і малодшыя. Далей — Ванда, потым жонка рэдактара Зыгмунта Васілеўскага, Эдмунд, доктар медыцыны, спадкаемец Вішнева, і Мечыслаў. Не чакалі яго, не разлічвалі на чацвёртае дзіця; маці перад яго нараджэннем перажыла хвіліны шалёнага хвалявання з-за адсутнасці мужа, які выехаў за акіян на выставу ў Філадэльфіі, што ў тагачасным правініцыйным разуменні пагражала жыццю і на доўгі тыдні пазбаўляла сувязі.

Гэткаму стану і пачуццям потым прыпісвалі тое, што Мечык рос дзіцем кволым, няровным і ўвогуле панурым, заўсёды бледным, што ў супастаўленні са старэйшым братам, ззяючым залатавалосым бландзінам, прыгожым, як маці, поўным радасці жыцця, стварала яшчэ большы кантраст. Гэтыя рысы Мечыслаў захоўваў усё жыццё. Адораны лёсам, як мала хто, незвычайна здольны, заўжды акружаны камфортам, маючы ўсялякія матэрыяльныя палёгкі, дапамогу і заахвочванне ў працы, кожнае спаўненне жадання, задаваны, як рэдкая, каштоўная расліна, з мудрай любоўю да яго таленту, бацьку свет і людзей у змрочных фарбах. У шалёных гульнях і паходах, сонтнях забаў са шматлікімі стрыечнымі братамі і сёстрамі (Чаховічамі, Снядэцкімі і аўтаркай гэтага апаведу) заўжды магло і звычайна здаралася так, што Мечык надзімаўся, абражаўся, злаваўся ды адчуваў сябе глыбока пакрыўджаным з-за рэ-

чаў, з якіх кожны з нас смяяўся ці вяршаў справу даўшы кухталю.

У сталасці дасканала стрыманы знешне, захаваў аднак свой першасны стан душы, якая так ніколі і не насыцілася, так і засталася неспакойнай і журботнай. Выказваўся праз музыку. Не давяраў нікому. З дзяцінства рос неак асобна, ці то дзікім, ці то пагардлівым, сумуючы па блізкіх сэрцах і адваргаючы іх, калі тыя набліжаліся. Адчуваў палёску, калі здаралася так, што ўсплывалі нейкія мізэрныя весткі пра яго перажыванні, калі нехта, да каго ён быў прывязаны, дазнаваўся нешта пра яго, хаця і ўпарта адмаўляў гэта. Быў прынытова чужы, далёкі, меў дачыненні з намі з ветлівасці, але гэта ўжо пазнейшая гісторыя, такія адносіны вынікі, магчыма, і з-за жыцця за мяжой паміж 7 і 12 гадамі, куды Карловічы выехалі з дзецьмі і нянькай Магдальцай для навуковых прац дзядзькі, што было цяжкай мукай для дзіцяткі, невымерна прывязанай да свайго Вішнева, сваіх людзей і наваколля.

Аднак пакуль што мы былі ў Вішневе, якое часта наведвала грамада гаманлівых і распешчаных дзяцей; яны розніліся ад іншых толькі тым, што ўсе былі вельмі здольныя, і тыя здольнасці былі развіты ў нас хоць нераўнамерна, але ўсебакова, прыдавалі духоўны імпульс шчодро і шчыра.

Вялікі дом, збудаваны з чырвонай цэгля, з гатычнымі вокнамі, акружаны старымі садамі, азёрамі, ліпавымі алеямі, ваіна зруйнавала разам з дваром, мястэчкам і касцёламі, які будавалі Крыштаф Сулістроўскі па ўзору віленскай катэдры, але забраным пад царкву пасля 1863 года за ўдзел у паўстанні ксяндза пробашча Жука. Гэты касцёл ацалеў дзіўным чудам, і сёння зноў з’яўляецца каталіцкай святыняй у той час, калі ўзведзены ў 1905 годзе рукамі сялян пры дапамозе землеўласнікаў драўляны касцёл згарэў ушчэнт падчас вайны.

Мне заўжды здавалася, нават калі я вырасла, што там было надзіва таямніча. Можна, таму, што нічога ў гэтым вялікім доме не належала нашаму часу, а ўсё — хатнія прыборы, мэбля, абразы, лямпа, талеркі, нават цацкі, нават нашы кніжкі, нават адамашкавыя коўдры — сягалі ў такія далёкія ад нашага разумення часы, што яны прыраўноўваліся да казак. І здавалася, што якраз тут могуць адбывацца несамавітыя, баечна страшныя здарэнні. Прасторыя пакоі летам напуўняліся дыханнем квітнеючых ліп вялікай “альтанкі”, пасаджаных ля ганка, каля сады, з другога боку блішчэла шырокая прасторыя возера, у якое ў час навалніцы білі перуны. Старыя каштаны — месца спатканняў і гульневых умацаванняў — заглядалі ў гатычныя вокны зяленню галін, ад чаго, мусіць, прастора ў пакоях станаўлялася зяленаватай, як вада на дне. Розныя светлыя месціліся ў гэтым вялікім двары: блізкі, зразумелы свет і іншы, які пераўзыходзіў дзіцячы ўяўленні. Весела беглі мы ў “аптэчку”, каб патрабаваць традыцыйных пірагоў з мака, грушак і арэхаў у мёдзе, прыгатаваных для нас любімай, як добрая

фея з “Баечніка”, старушэцкай, гарбатай і маленчак Магдальцай, пястункай Мечыка, найбольш чуйна ім каханай. Трывожна ўваходзілі мы ў цёмны свет, застаўлены куфрамі, поўнымі неацэнных скарбаў, вельмі старых рэчаў, дзе, як вядома было, месяцовымі начамі хадзіў прывід чароўнай жонкі камергера Караліны Сулістроўскай, нашай прабабкі, партрэт якой, маляваны Лямам, вісеў у зале побач з партрэтам мужа, яшчэ прыгажэйшым за яе Юзэфам, да якога дзед Эдмунд, а за ім дачка — Адэля Снядэцкая і Ванда Ромер — былі вельмі падобныя.

Самы дзіўны свет — то была наварсе бібліятэка дзядзькі. Уваходзілі туды вельмі рэдка, з асаблівага дазволу ды са святым хваляваннем. Кніжкі да столі, пісьмовыя сталы, паперы, папкі — там ранкам прыбываў дзядзька. Было вядома, што ні ў якім выпадку нельга яму перашкаджаць. Так, як у нас, у Каралінаве, не дазвалялася перашкаджаць маіму бацьку, калі ён маляваў. Мы з маленства прызвычаліся ў нашай сям’і да пашаны творчай, навуковай і мастацкай працы, а жаданне развіцця ў сабе прыроджаных талентаў ці хаця б здольнасці было агульнапрынятым прыняцям.

Колькі ж узбуджаючых фантазіяў вобразаў прайшло праз наша свежае ўспрыманне! Вечар... Вялікая цёмная зала, мы, сабраўшыся на доўгай, зробленай з карэльскай бярозы канапе спяваем: дзядзька грае на віяланчэлі... Тужліва пльывуць гукі, нешта плача і скардзіцца ў паветры, тужліва робіцца, так тужліва, ажно сэрца далёка адлятае з малых грудзей... А цяпер сёстры спяваюць дуэты. Цёця і мама: глыбокае, драматычнае кантральта, масутонае срэбнае сапрапа, як высокі гук скрыпкі, а потым граюць у чатыры рукі, і іх чароўныя, пародзістыя профілі нахіляюцца над клавіятурай... Мой бацька малюе іх партрэты, вясялівыя карыкатуры, складае са шваэрам прыекты, такія далёкія ад звыклых памешчыцкіх: збіранне этнаграфічнага матэрыялу, маляванне здабыткаў этнаграфіі і архітэктуры. Пойдзе гэта ў Варшаву, Кракаў, Львоў, бо ў Вільні нічога нельга. [...]

Мы жывём у прасторы, прасякнутай мастацтвам: музыкай, спевам, паэзіяй... Рана ўключалі Мечыку скрыпку ў рукі, рана засведчылі, што будзе чужоўна граць, але не зразумелі, што музыка будзе яго адзіным сапраўдным ішчасцем, адзіным відам мастацтва, якому адкрывалася яго душа, выходзіла са змрочнай імглы, у якую зацягнула яго нейкае таёмнае ўздзеянне і на якое ён забываўся, пагрукочы ў музыку ці знікаючы ў Татрах, якія адабралі яго ў нас.

Як навуковую працу мужа, так і талент сына маці акружыла сваёй невымернай апекай, любоўю. Гэтае нечаканае дзіцё стала самым дарагім, самым любімым. Уцягдалася яна ў яго, у яго талент, заслухоўвалася мелодыямі, назірала за кожным яго крокам. А потым трымала яго мёртвае застылае цела, выцягнутае з-пад снежнай лавіны.

Пераклад з польскай мовы
Настасі ГВОЗДЗЕВАЙ.

На працягу 7 тыдняў у ліпені-жніўні праходзіць адметная акцыя — фотазастава аўтарскіх калекцый “Творчасць без межаў”. Сябе работы прадставілі розныя па творчаму почарку, стылі і філасофіі члены фотаклуба “Мінск” Сяргей Качаргін, Уладзімір Няхайчык, Марыя Жылінская, Аляксандр Чанцоў, Віктар Паршын, Віктар Сядых, Віктар Жураўкоў.

Па задуме куратараў выставы Яўгена Казюлі і Віктара Жураўкова, сама назва праекта ўжо дае аўтарам магчымасць прадставіць сваю творчасць без абмежаванняў тэматыкі і тэхнікі выканання. Разам з тым фатаграфічная эстафета, як справа калектыўная, працуе на адну ідэю — папулярызаванне фатаграфічнай творчасці, як самага дэмакратычнага віда мастацтва.

Хочацца заўважыць, што аўтары — гэта розныя людзі і па прафесійнай дзейнасці. Сяргей Качаргін — даследчык і знаўца фатаграфічнай тэхнікі; Уладзімір Няхайчык — былы інжынер, аўтар шматлікіх выстаў пра беларускую вёску і яе людзей; Марыя Жылінская — фотакарэспандэнт газеты “Звязда”; Аляксандр Чанцоў — прадпрымальнік у фатаграфічнай сферы; Віктар Паршын — былы фатограф мастацкага камбіната Саюза мастакоў Беларусі; Віктар Сядых — кіраўнік аднаго з падраздзяленняў фатаграфічнай фірмы “Вілія”; Віктар Жураў-

“Творчасць без межаў”

Новы праект фотаклуба “Мінск” у Нацыянальным музеі гісторыі і культуры Беларусі

коў — навуковы супрацоўнік БДУ, знаўца фотахімічных працэсаў.

Праўда, у іх творчасці няма нічога блізкага да аматарства. У традыцыйных фотаклубах, які працуе ў Мінску з 1960-га года і з’яўляецца старэйшым фатаграфічным аб’яднаннем Беларусі, — выходзіць сапраўдных майстроў фотасправы. Цяпер там не толькі творчыя сустрэчы праходзяць кожны чацвер тыдня, але і працуе фоташкола. Усё, дарэчы, робіцца на грамадскіх пачатках. Калектыў клуба (зараз гэта 39 чалавек) і яго асобныя аўтары за гады існавання аб’яднання прынялі ўдзел у больш як 400 нацыянальных і міжнародных выставах. А народным фотаклуб стаў у 1979 годзе — так былі ацэнены поспехі ў развіцці і

прапагандзе фатаграфічнага мастацтва.

Цікава, што пры яўным дамініраванні лічбавай і каляровай фатаграфіі на фотазастафеце знайшоў месца і класічнай тэхніцы мокрага друку, і чорна-белай фатаграфіі, якую ў клубе па-ранейшаму шануюць. Такія работы сярод іншых паказалі Марыя Жылінская, Сяргей Качаргін. Аляксандр Чанцоў нагадаў сваёй экспазіцыяй пра мінскую фоташколу, якая была вядомая фатаграфікай, і зрабіў спробу сумясціць гэту тэхніку і камп’ютэрныя тэхналогіі.

Фотазастафета “Творчасць без межаў” — не першае сумеснае мерапрыемства фотаклуба і Музея гісторыі і культуры Беларусі. Чатыры

Уражання

Матылі ў акіяне...

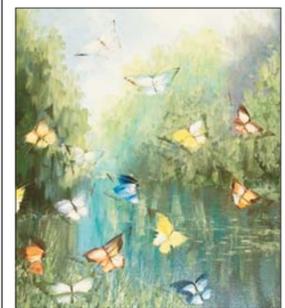
“Калі ласка, заходзьце. Уваход свабодны...” было напісана на дзвярах гасцёўні Галубка ў Троіцкім прадмесці, за якім і адкрыўся цудоўны свет Дзмітрыя Кустановіча.

“Прахалодная” ціхая музыка пасля моцнай спекі знаёміць з гэтай старой і пасвойму новай гасцёўняй у Мінску. Табе нават прапапоўваюць пасядзець на мяккіх падушках і нікуды не спяшацца! Прама сюды можна патэлефанаваць і аўтару гэтых вытанчаных работ мастаку Дзмітрыю Кустановічу, які выканае вам аўтарскі праект “ад Куста”, а менавіта, створыць у кватэры насценны рэльеф з элементамі фактурнага жывапісу!..

Мінула некалькі хвілін, і мы сталі з Дзмітрыем сябрамі, хоць і не сустракаліся.

Дзівак-чалавек! Не адыйсці ад рознакаляровых і зусім празрыстых матылькоў, якія лётаюць па свеце ў летняй спякоце без перашкоды... А вось дождж, праліўны, здаецца, але і ён не перашкода, а шчасце праходжым... Ці вось гэта брыганціна, якая пльыве, быццам у павятры!..

Свой стыль ёсць у Дзмітрыя Кустановіча. Сёння ў гэтай утульнай зале мастака няма, а быццам пагаварылі па-душках... Замацавалася жаданне пазнаёміцца і падрабязна пагутарыць...

Алена СПАСЮК.
НА ЗДЫМКАХ: на выставе; работы Аляксандра Чанцова “Стары Мінск” і “Восеньскае поле”.
Фота Яўгена КАЗЮЛІ.

Здавалася б, падзеі Першай сусветнай вайны — даўно забытая тэма. Хіба што юбілейныя даты часам узраўняюць цікавасць да тэмы. Скульптар Уладзімір Слабодчыкаў, між тым, многія гады жыве клопам пра тое, каб мастацкімі вобразамі, сімваламі, эстэтычнымі сродкамі ўшанаваць падзеі пачатку ХХ стагоддзя.

...Чытаем у адной з кніг **Валентіна Пікуля**: “Увесну 1916 года немцы атакавалі Вердэн. Францыя папрасіла Расію паскорыць наступленне. Па распісцы рускія салдаты пайшлі на немцоў ля возера Нарач, каб выратаваць Францыю. Узлі дзесьці верстаў. Кожная вярста абыйшла ў 7800 жыццяў. Гэта кошт Вердэна для Расіі. Гэтыя жыцці затанулі ў крыві і нарочанскіх балотах!...” **Словы В. Пікуля натхнілі мінскага пісьменніка Міхаіла Круля на стварэнне кнігі “Чырвоны касцёл”, у якой аўтар узнавіў, рэканструіраваў падзеі Нарачанскага наступлення. У канцы 1980 — пачатку 1990-х гадоў быў у Беларусі і грамадскі рух (люд ініцыятыўны згуртаваўся вакол Беларускага Фонда культуры) — рух тых, хто меркаваў нейкім чынам ўшанаваць памяць салдат, што палеглі ля Нарачы, на Мядзельшчыне. Ды ў большасці сваёй размовамі ўсё і закончылася.**

— Хоць была і спроба на-

ват грошы сабраць на будучы помнік, — расказвае **Уладзімір Слабодчыкаў**, з якім мы сустрэліся ў яго мінскай майстэрні. — Ды з часам грамадскі імпульс сыйшоў на нішто.

Але як твораць тэма Нарачы ў кантэксце падзей Першай сусветнай вайны па-ранейшаму не адпускае скульптара **Уладзіміра Слабодчыкава** і архітэктара **Ігара Марозава**. Як вынік — макет помніка, што ўжо выраблены ў майстэрні, аснова для будучага “разарванага зямнога шара”, які павінен — у гэтай творчым, несумненна, вераць — знайсці сваё месца на Мядзельшчыне.

Што ўяўляе сабой ідэя **Слабодчыкава** і **Марозава**, рэалізаваная пакуль што ў малых формах? Узвышша рассечана на траншэі. Месцамі з акупаў вытыраюцца шылды, на якіх — назвы ваенскіх фарміраванняў рускай арміі. Акапы выкладзены ў форме крыжа. У цэнтры — яшчэ большы насып, магчыма,

куртан. А на ім узвышаецца **разарваны ці прабіты зямны шар**. У дыяметры прыблізна 9 метраў. Па плошчы зямнога шара — самыя розныя скульптурныя кампазіцыі. Кавалерыскую атаку змяняюць салдаты пяхоты. У верхняй частцы напружаныя, дынамічныя воіны ідуць у атаку. Унізе — мёртвыя героі. І, безумоўна, не абыйшлося без сястры міласэрнасці. Ёсць кампазіцыя спаленых вёсак, знікаючых у пажарышчы вайны гарадоў.

— А завяршае нашу размову з сучаснікам, — тлумачыць **Уладзімір Слабодчыкаў**, — **выява салдат, якія прымаюць прысягу. Поруч — крыжовы ход і газавая атака...**

Тут, пэўна, варта нагадаць, якіх маштабаў быў трагізм тае газавай атакі. Чытаем у гісторыка-дакументальнай хроніцы **Мядзельшчыны “Памяць”**: “Дзень 19 сакавіка таксама не прынёс поспеху. Усю ноч ішоў дождж, днём стаяў ту-

ман, што не дазволіла весці артылерыйскі агонь на паражэнне. Немцы нанеслі масіраваны ўдар снарадамі з удзілівымі газамі на ўчастку 25-й пяхотнай дывізіі групы генерала **Балуева**.

Аб трагедыі газавых атак 1916 года сёння напамінаюць брацкія магілы рускіх салдат і афіцэраў. На брацкіх магілах каля вёсак **Вузла** (пахавана 700 чалавек) і **Брусы** (600 чалавек), ва ўрочышчы **Гушчар** (400 чалавек) устаноўлены памятныя мемарыяльныя знакі. На могілках вёскі **Княгінін** на брацкай магіле 2500 рускіх воінаў, якія памерлі ў ваенным шпіталі, устаноўлены помнік”.

Між тым, **Уладзімір Слабодчыкаў** і **Ігар Марозаў** мараць пра тое, што мядзельскі мемарыял стане адной з 3-х частак праекта па ўшанаванню памяці салдат Першай сусветнай вайны. Яшчэ трагічныя падзеі адбываліся ў **Смаргоні** і на **Браслаўшчыне**.

Па сённяшніх мерках пра-

ект выглядае **грандыёзным**. Але ж і тэма вартая таго. Тым больш, што мемарыялізацыя прасторы, звязанай з падзеямі Першай сусветнай вайны, магла б быць уключана ў турыстычныя маршруты. І тут, відавочна, павінны быць аб’яднаны намаганні самых розных банкаў, зацікаўленых у стварэнні мемарыяльнага комплексу, новых турыстычных маршрутаў, інфраструктуры.

P.S. **Уладзімір Слабодчыкаў** родам з **Вілейшчыны**, з вёскі **Даўгінава**. Выкладае ў **Беларускай Акадэміі мастацтваў**, загадвае кафедрай скульптуры. У мастацкіх выстаўках удзельнічае з 1973 года. Герой кампазіцый, партрэтаў, помнікаў, медальёў **У. Слабодчыкава** — **Дон Кіхот**, **Максім Багдановіч**, **Францыск Скарына**, **Валенцін Ваньковіч**, **Феафан Грэк**, **Аляксандр Пушкін**... Зусім нядаўна шэраг работ таленавітага майстра ўсталяваны ў **Кітайскай Народнай Рэспубліцы**.

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

Уладзімір СЛАБОДЧЫКАЎ:

“Сімвал трагізму Першай сусветнай вайны — разарваны зямны шар”

Як мастак ужо мае імя. Мае шмат думак. Працуе і як дызайнер.

Тыя ж залатыя матылькі з яго палонен могуць лёгка пераліцець і ў вашу адноўленую кватэру. Мастак напіша іх, калі пажадае, проста на сцяне. І паруснікі, і брыганціна ў сінім моры, быццам акенца ў далёкае мінулае, таксама засталіся недзе ў калідорчыку каля кухні. А калі пажадае, то мастак улічыць стыль мэблі ў доме і распіша сцены, улічваючы розныя часы і эпохі, дзіўна дакладна і някідка злучыць іх так, што не захочацца выходзіць з дому на гэтую моцную спёку.

...Гучыць ціхая музыка... Міма мяне ляцяць матылькі Дзмітрыя Кустановіча.

Пльывуць яго каравэлы... Нават дожджык сыпле скрозь сонейка. І здаецца, што больш нічога не трэба сярод гэтых карцін.

Вольга ЯГОРВА.
Фота аўтара.

Турнэ “Радзімічаў” па Японіі

Наколькі беларускае мастацтва цікава японскаму глядачу зусім нядаўна змаглі даведацца артысты народнага ансамбля “Радзімічы”, калі гастралювалі па краіне ўзыходзячага сонца. У вялікіх канцэртных залах, што збіраюць да трох тысяч чалавек, японскіх гарадоў — *Токіо, Кавасака, Сайтама, Нагана, Тыба, Гума, Канагава* — не ставалася свабодных месцаў. Па агульных падліках, з творчасцю беларускага калектыву пазнаёмілася больш за 30 тысяч чалавек.

Незвычайнае турнэ працягвалася цэлы месяц і было арганізавана японскай канцэртнай асацыяцыяй “Мін-Он”. Па словах мастацкага кіраўніка ансамбля “Радзімічы” Уладзіміра Ліпскага, запрашэнне ад такой уплывовай арганізацыі з’явілася сапраўднай нечаканасцю. Асноўнай мэтай свайго дзейнасці кіраўніцтва асацыяцыі лічыць знаёмства японскіх глядачоў з мастацтвам розных краін свету. На гастралюх у Японіі пабывалі знакамітыя калектывы з Германіі, Францыі, Расіі, Італіі, іншых краін. Сёлета чарга дайшла да Беларусі.

Выбар асацыяцыі невыпадкова паў менавіта на ансамбль “Радзімічы”. Гучная пагалоска аб калектыве пайшла яшчэ пасля карэйскіх гастролей. Артысты выступалі ў гэтай краіне шэсць разоў. Добрыя рэкамендацыі “Радзімічам” былі дадзены і Пасольствам Рэспублікі Беларусь ў Японіі. Прапанову правесці турнэ па краіне кіраўнікі “Мін-Она” зрабілі пры асабістай сустрэчы, калі прыязджалі ў Беларусь у сакавіку бягучага года.

Да паездкі “Радзімічы” падрыхтаваліся на вышэйшым узроўні: паспелі выпусціць новы дыск, пашыць чарговыя камплекты касцюмаў. Стварэнне дэкарацый, анонс і продаж білетаў узялі на сябе арганізатары. Уражваючай была канцэртная праграма: па шаснаццаць песень у дзвюх адзін-

леннях. Прычым, гучалі яны не толькі на беларускай мове, але і на рускай, украінскай. Маладая, таленавітая салістка ансамбля Таццяна Ліпская спявала прыгожую песню пра каханне на японскай мове. Па-японску спявала і дзіцячая частка калектыву (сярод 24 удзельнікаў ансамбля было сем мейра дзяцей). Увогуле, канцэрт нагадваў тэатралізаванае шоу. Артысты мелі зносіны з глядачамі: спускаліся ў залу, размаўлялі з імі, дзяліліся ўражаннямі. Даспадобы прыйшлі публіцы выказванні дзяцей. Так, Наташа Ліпская распавядала японцам, як ёй падабаецца іх нацыянальная кухня, хлопчыкі былі ў захапленні ад небаскробаў і хуткасных цягнікоў. Дастаткова на канцэрце было і гумарэсак. Хлопчык-спявак Ян, калі распавядаў пра сваю Радзіму, у першую чаргу ўспамінаў прыгожыя беларускія дзяўчаты і вочкамі паказваў глядачам на сцябровак.

Не абыходзілася без сюрпрызаў з боку арганізатараў: на апошнім канцэрце над залай, нібы сцяг, узняўся вялікі плакат са словамі падзякі за тое свята, што бе-

ларускія артысты падарылі Японіі. Адначасова з канцэртным турам была арганізавана мабільная выстава фотаработ з відамі Беларусі, экспазіцыя традыцыйных беларускіх сувеніраў і рамёстваў. У фае канцэртных залаў вывешваліся таксама работы (творчы погляд на Беларусь) юнай салісткі ансамбля Наталлі Ліпскай. Выступілі артысты ансамбля “Радзімічы” і на арганізаваным Пасольствам Рэспублікі Беларусь прыёме з нагоды Дня Незалежнасці нашай краіны.

Пасля першага ж канцэрта “Радзімічаў” у Токіо ў Пасольства Беларусі пачалі паступаць пісьмы ад удзячных глядачоў, у якіх выказаўся намер наведаць нашу краіну, бліжэй пазнаёміцца з культурай і традыцыямі народа. Адрозна палі вяртання на Радзіму Уладзімір і Франчэска Ліпскія былі запрошаны ў Міністэрства замежных спраў Беларусі. Начальнік упраўлення краін Азіі і Афрыкі Анатоль Сцепусь выказаў падзяку за вялікую справу, якую зрабіў калектыву ў наладжванні сяброўскіх адносін паміж двума народамі.

Ад арганізатараў гастролей паступіла прапанова правесці новы канцэртны тур ансамбля “Радзімічы” праз два гады. Так што, як кажа Франчэска Ліпская, японская казка не закончылася, спадзяёмся, што нам пашчасціць зноў прыехаць у Японію, бо самай высокай узнагародай для артыста з’яўляецца жаданне глядача наведаць яшчэ раз яго канцэрт.

Пакуль жа “Радзімічы” рыхтуюцца да верасня, калі пройдуць сумесныя гастролі па Беларусі разам з японскімі музычнымі калектывамі. А яшчэ ў планах ансамбля — турнэ па азіяцкіх краінах, якое пачнецца з Кітая.

Кацярына НЕМАГАЙ.

НА ЗДЫМКАХ: дзіцячы гурт “Радзімічаў”; Таццяна ЛІПСКАЯ.

Пакаленне NEXT

Звычайныя дзеці з подыума моды...

На ААТ “Світанак” у Жодзіне пад Мінскам навіна: новыя мадэлі для міжнародных і рэспубліканскіх конкурсаў дэманструюць дзеці працаўнікоў фабрыкі. Летам яны заняты такой цікавай і вытанчанай справай.

...На сапраўдным подыуме, нібы ў Амерыцы, дзе нядаўна блістала беларуская школьніца Каця Даманькова, упэўнена і пластычна змяняюць адзін аднаго падлеткі. Але гэта не Амерыка. У Жодзіне, у дэманстрацыйнай зале трыкатажнай фабрыкі, ідзе паказ новых мадэлей, пашытых спецыяльна для гэтых дзяўчынак і хлопчыкоў. І усё сур’ёзна!

А пачалася гэта справа з клуба “Падлетак”. Ідэя Алены Іванаўны Шышко — сабраць разам цяжкіх падлеткаў, зацікавіць хоць чымнебудзь — рэалізавалася!

Зараз ужо пры фабрыцы і спартыўных секцыі, і клубы па інтарэсах. Але самае прыцягальнае — вядома, подыум.

Ну, хто ж у дзяцінстве не марыць стаць мадэллю! — Гэта ўжо стала прыкметай нашага часу, — гаворыць Алена Іванаўна і знаёміць мяне з мясцовымі знакамітасцямі — мадэлямі са стажам.

Глебу Наскову чатырнаццаць гадоў, ён паказвае мадэлі “Світанка” каля паўтара гады. Жэня Андрончык на год маладзейшая, але стаж у яе больш за два гады! Да таго ж, сучасныя поспехі. Дзеці асвоіліся на подыумах, ездзілі і ў розныя гарады.

— Для мяне гэта проста хобі, — распавядае дзесяцікласніца Віка Крылавічус. — Мама таксама

дэманстравала тут мадэлі, прывяла і мяне. Падабаецца паказаць джэмперы, жакеты, спаднічкі, падабаецца мераць, калі іх шыюць. Мама навучыла.

— А не бянтэжыцца, што зараз такая смелая мода?

— Сучасная мода прыгожая, стыльная...

— Няўжо не схітрыла нікоўкі, Віка, і мадэллю прафесійнай стаць зусім не хочацца?

— Я вучуся ў матэматычным класе, вывучаю англійскую мову! Гэта выбар мой, а не мамы.

— А што такое прыгажосць, як думаеш? — Віка толькі смяецца:

— Не ведаю нават!

Яны яшчэ такія маладыя, што нават не задумваюцца аб прыгажосці. Яе так шмат усюды — і ў іх таксама.

— Таму ўсё і атрымліваецца, — працягвала Алена Іванаўна. — Прыгажосць не павінна кідацца ў вочы і... на чалавека. Што можа быць больш вытанчаным, чым сціплай прыгажосць? Вось вы ўспомнілі пра Кацю Даманькову. Па-мойму, яна менавіта такая...

— Вы маеце рацыю! Мне даялося з ёю сустрэкацца. І яна сказала аб сваім разуменні прыгажосці, маўляў, прыгажосць — гэта дарунак Божы.

Летам дзеці звычайна спяваюць у лагер, на прыроду. А ў Жодзіне — у мастацкую майстэрню на прымерку новых мадэляў. Трэба рыхтавацца да фестывалю “Белая амфара”, які пройдзе ў Віцебску.

Акрамя таго, у новаваспечаных “мадэляў” ёсць зацікаўленасць. Калі спадабалася новая адзежа, можна адразу ж і пашыць яе туг — ні ў кога не будзе такой!

...Ні ў кога не будзе, праўда, зусім нядоўга, бо шлях праходжання новых узораў на рынак вельмі кароткі. Можа, месяц!..

І ўсё ж цэлы месяц можна пафарсіць!

— Алена Іванаўна, а дарослыя таксама ўдзельнічаюць у паказах?

— Вядома! У нас на фабрыцы шмат прыгожых людзей. Нават бабулі і дзядулі не супраць такога баўлення часу.

Вольга ЯГОРАВА.

НА ЗДЫМКУ: Глеб НАСКОЎ, Жэня АНДРОНЧЫК і Віка КРЫЛАВІЧУС. Фота аўтара.

Як паказвае час, у кінамастацтве змена пакаленняў вызначае асаблівасці погляду творцаў на гісторыю. Беларускія "шасцідзсятнікі", маладыя тады рэжысёры-дэбютанты прыйшлі ў кіно як "дзеці вайны", як духоўныя нашчадкі Перамогі. Яны абнавілі мову кіно ў сваіх лірыка-настальгічных, аўтабіяграфічных фільмах са знакавымі назвамі: "Я родам з дзяцінства" (В.Тураў), "Вянок санетаў" (В.Рубінчык), "Іван Макаравіч" (І.Дабралюбаў). Прайшлі дзесяцігоддзі з часу дэбютаў гэтай хвалі кінамастацтва. Колькі падзей адбылося за гэты час у грамадстве і мастацтве! Падчас святкавання 60-годдзя Вялікай Перамогі, як і раней, моцна адчуваўся гонар народа, які вызваліў свет ад фашызму. Але трывожным фонам сталі спробы пэўных колаў перагледзець вынікі вайны, па-іншаму ацаніць ролю пераможцаў і агрэсараў. Кінамастаграфісты Беларусі павінны былі адказаць на гэтыя выклікі часу. На жаль, у кінамастаграфічным асяроддзі адбыліся непяраўныя страты. Не стала такіх буйных мастакоў, як В.Тураў, М.Пташук, Ю.Марухін. Настаў час праявіць сябе новаму пакаленню кінамастаграфістаў. Выпускнікі майстэрні М.Пташукі ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў і іншыя дэбютанты знялі свае кінадэбюты пераважна на тэму вайны. У чым асаблівасці сваявольнага гэтай новай "кінахвалі"?

Асабістага ваеннага вопыту ў маладых, вядома, няма, ім, як і шасцідзсятнікам у часы іх дэбютаў, каля 30 гадоў. Веданне ваеннай гісторыі ў іх апараткаванае — праз пlynню літаратуры, экраннага мастацтва. Але ў іх ёсць іншая якасць. Яны — бы сейсмограф сучасных глабальных канфліктаў: ваенных сутыкненняў, лакальных войнаў, тэрарызму, канфліктаў на эканамічнай, этнічнай, канфесійнай глебе, тэрытарыяльных спрэчак. Таму фільмы маладых пра ваенную гісторыю насычаны токамі сучаснасці, асацыяцыямі з праблемамі, што ахвалююць усіх сёння. Гісторыя ў іх творах набывае якасць усеагульнасці глабальных працэсаў, успрынятых болевим парогам маладых мастакоў.

"Вайна" — так абагульнена названы кінадэбют Дзмітрыя Лося, фільм, ахвалюючы прызам імя В.Турава "За яркі дэбют у кіно" на V Нацыянальным кінафестывалі беларускіх фільмаў у Брэсце. Назва амаль як у Льва Талстога — "Вайна і мір". Але тут "міру" няма, і не толькі з-за кароткага метражу фільма. Гэта спрагнаваны сімвалічны вобраз вайны з двума героямі на авансцэне гісторыі. Выкарыстаўшы матывы

навелы Самерсета Моэма, Д.Лось, сцэнарыст і рэжысёр, перанёс дзеянне ў акупіраваную Беларусь, у самы пачатак вайны. Хутар, адзінокая, прыгожая дзяўчына ў хаце, яе імкненні "схавацца" ад вайны, выжыць. Вайна прыходзіць у вясковае жытло ў пагрэзлівым выглядзе акупанта, нямецкага салдата. Увесь фільм у моцным напружанні паказвае працэс таянне Ката і Ахвяры. Актрыса Яна Буйко (яна яшчэ студэнтка Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў) перадае амаль без слоў, на буйных планах унутраны стан сваёй гераіні, нянавісць, што палымее ў яе вачах. Анатоль Кот з яго характэрнымі рысамі твару — вялізнымі шэра-блакітнымі вачыма, выпуклымі сківіцамі — быццам зліваецца са сваім персанажам, для якога сіла ёсць права гвалціць слабейшую істоту. Рэжысёр Д.Лось малюе дзеянне буйнымі "мазкамі" — нікога няма навокал, прастора быццам стэрыльна "лабараторная": кат і ахвяра пададзены метафарычна-агульна. Падкрэслена сутнасць вайны як гвалту над чалавекам, мужчыны над жанчынай, забароннай істотай. Але ёсць у гэтай гісторыі і трэцяя істота, якую забівае вайна, — гэта дзіця, якому не суджана было жыць, бо нараджана яно сіламі вайны. Фінал карціны трагічны — шмакроп'е без катарсісу. Гэта фільм-трагедыя, фільм — эмацыянальны клічкі. Нянавісць ахвяры да ката забівае і яе дзіця, і яе саму. Міласэрнасць маці да немаўля не абуджаецца.

Яшчэ адзін фільм-абагульненне — карціна "Страх" Алены Трафіменкі. Маладая жанчына-рэжысёр вучылася ў Францыі. У яе абвостранае адчуванне чалавечых эмоцый. Кандэнсаваны вобраз страху ў яе фільме — гэта метафара духоўнага стану забаронных людзей у пачатку акупацыі. Раней у многіх фільмах паказваліся гераічныя дзеянні партызан. У фільме "Страх" выяўлены эмацыянальны стан простага сям'і, якая аказалася "пад акупантамі". Экстрэмальная сітуацыя маральнага выбару з'яўляецца невыноснай для маці: ёй прапануюць паказаць дзе схаваны яе сын-партызан, інакш заб'юць на яе вачах мужа. Фільм А.Трафіменкі і пра страх, і пра пераадоленне страху. Пра нараджэнне сіл супраціўлення агрэсіі. Гэта кінанавіла — важны фрагмент гісторыі вайны, усеагульнага года роднага вопыту. Праз страх прыйшло пераадоленне страху, бо скарыцца было немагчыма. Прыйшло ўсенароднае супраціўленне вайне захопнікаў. Настаў час Вайны Вызваленчай.

"Яшчэ пра вайну" — так

Новая хваля беларускага кіно

Вайна і мір на экране

сціпла і знорок праявіла называецца фільм — рэжысёрскі дэбют апэратара Пятра Крывастаненкі на сцэнарыі Ізольды Кавелашвілі. Карціна атрымала прыз "За лепшы рэжысёрскі дэбют" на XI Расійскім кінафестывалі "Літаратура і кіно". Што ж яшчэ можна новага сказаць пра вайну, калі так многа ў кіно ўжо сказана? Але няма завершаных тэм, тым больш такіх агульначалавечых, як "вайна і каханне". Лірыка-драматычная атмасфера тонкіх нюансаў пачуццяў прасякае карціну. Маладыя, прыгожыя актрысы Святлана Кажамякіна і Вера Палякова выконваюць ролі медсясёр у ваенным шпіталі. Здымкі вяліся ў Мінску, у пры-

ваецца да вясковых бязмужніх маладзіц і ўдоў. Танальнасць смехатворнай культуры надае аповеду гратэскавасць. Мяцэвы Казанова, што пераадольвае любыя перашкоды, выглядае нібы казачны герой у вачах адчуваюць ніякай рэўнасці — на новага сказаць пра вайну, калі так многа ў кіно ўжо сказана? Але няма завершаных тэм, тым больш такіх агульначалавечых, як "вайна і каханне". Лірыка-драматычная атмасфера тонкіх нюансаў пачуццяў прасякае карціну. Маладыя, прыгожыя актрысы Святлана Кажамякіна і Вера Палякова выконваюць ролі медсясёр у ваенным шпіталі. Здымкі вяліся ў Мінску, у пры-

народным кінафестывалі студэнцкіх фільмаў "Галівуд—2005" (Каліфорнія, ЗША). У сучасным глабальным кантэксце вобраз "Дзікіх звяроў свету" ўспрымаецца як сінонім Бомбы — гэта значыць агрэсіі, падпальшчыкаў ваенных канфліктаў. Бо любоў, міласэрнасць, чалавечая салідарнасць, як і заўсёды, сёння — агульныя каштоўнасці чалавецтва.

Фільмы "пра мір" знялі рэжысёры больш сталага ўзросту — А.Афрэмаў ("Дунечка"), а таксама М.Касымава і І.Волах ("Бальная сукенка"). Вядома, што меладрама заўсёды вабіць асабліва жаночую аўдыторыю. А калі гэта меладрама пра каханне зусім маладых гераінь, то яна адрававае іх равесніцам,

цавітую сірату Віку. Яе "прынец" — малады В.Раеўскі, прыгожы, хлопчык-мара, рамантычны абраннік. Яе "злыя сваячкі" — сёстры, нагадваюць хвітых Гартэнзію і Жавоту з казкі пра Золушку. Карціна "Бальная сукенка" атрымала прыз на Міжнародным фестывалі дзіцячых і юнацкіх фільмаў у Варшаве (Польшча).

Карціна "Дунечка" А.Афрэмава самай назвай свядаржае сціпласць дзяўчыны-падлетка, што марыць пра каханне "прынца" (хлопца, старэйшага за яе), таксама вельмі прыгожы, але свавольнік у адносінах да дзяўчаты. Дунечку іграе абаяльная Маша Возба — у яе гераіні моцны характар, хаця ёсць няўрымслівасць і непапулярнасць ва ўчынках. Характар, індывідуальнасць — вось чым прываблівае гераіня на фоне "ружова-крэмавых", "гламурных" гераінь. Рэжысёр як майстар "рымэйкаў" (варта ўспомніць яго фільм "Павадыр" — рымэйка фільма Чапліна "Агні вялікага горада") дакладна ўлічвае жанр меладрамы як фільма любюўных прыгод. Дунечка яшчэ не дарасла да ўзросту каханья, але прагне яго. Таму ўдалай здаецца фінальная запіска ўжо амаль дарослага падлетка — "прынца": "Хутэй расці, Дунечка!". Думаецца, Маша Возба, стаўшы дарослай, праявіць у кіно сваю індывідуальнасць, пачуццё ўласнага гонару і здзейсніць жаданне сваёй гераіні кахаць і быць каханай. Сярод шматлікіх прызоў фільма "Дунечка" — дыплом "За высокае майстэрства выканання галоўнай ролі" актрысы Машы Возба на V Міжнародным кінафестывалі "Стажары" (Кіеў, Украіна).

"Хвалі" ў мастацтве заўсёды складаюцца з непаўторных асоб мастакоў. Хочацца спадзявацца, што надзеі на беларускіх кінадэбютантаў і іх папелніцкую спольняцца.

Вольга НЯЧАЙ,

кінакрытык, доктар мастацтвазнаўства.

НА ЗДЫМКАХ: кінарэжысёр Людміла ДУБРОЎСКАЯ на здымачнай пляцоўцы; кадр з фільма "Дзікія звяры свету".

гожай старадаўняй Лошыцы, і выдатны апэратар Тоцяна Логінава перадала паэтычнасць зімовай заснежанай прыроды, асаблівую прыгажосць каржакаватых, старых, але моцных дрэваў ля ракі, абаяльнасць маладых дзяўчат, што знаходзяцца духоўна нібы паміж вайной, клопатамі пра параненых і марамі пра каханне, пра сустрэчу з любым. Уменне чакаць, але і прага штохвіліннай радасці — драматычны канфлікт фільма, канфлікт стану жанчыны паміж вайной і мірам. Акцёр А.Кот — "галоўны мужчына" сучаснага беларускага кіно — дапаўняе жаночы акцёрскі ансамбль мужчынскімі эмоцыямі сваёго героя — крыўдай за здраду любай і жаданнем яе прабачыць. Гэта сціплая псіхалагічная драма, але важны шпрых да агульнай карціны вайны.

"Казанова" — фільм-дэбют Андрэя Голубева. Сама назва гаворыць, што гэта камедыя (такі рэдкі жанр у ваеннай тэматыцы). Гісторыя адкрыта ўмоўная, гратэскавая. Як і ў папярэдніх фільмах пра вайну, герой — не проста ўдзельнік вайны, але мужчыны і жанчыны, іх стасункі асаблівыя ў экстрэмальных ваенных умовах. Толькі тут не драма, не трагедыя, а хутчэй бурлеск, анекдот. Акцёр М.Рабычын іграе штрафніка на лесапавале, які патаемна навед-

дзі планеты) і вялізнай бомбы (як сімвала знішчэння ўсяго жывого на планеце). Падзеі адносяцца зімавай заснежанай прыроды, асаблівую прыгажосць каржакаватых, старых, але моцных дрэваў ля ракі, абаяльнасць маладых дзяўчат, што знаходзяцца духоўна нібы паміж вайной, клопатамі пра параненых і марамі пра каханне, пра сустрэчу з любым. Уменне чакаць, але і прага штохвіліннай радасці — драматычны канфлікт фільма, канфлікт стану жанчыны паміж вайной і мірам. Акцёр А.Кот — "галоўны мужчына" сучаснага беларускага кіно — дапаўняе жаночы акцёрскі ансамбль мужчынскімі эмоцыямі сваёго героя — крыўдай за здраду любай і жаданнем яе прабачыць. Гэта сціплая псіхалагічная драма, але важны шпрых да агульнай карціны вайны.

дзяўчатам-прыгажуням, што марыць пра рамантычную сустрэчу ў жыцці з казачным бываюцца на памежжы вайны і міру ў маленькім гарадку, дзе хлопцы гуляюць "у вайну", яшчэ існуючы ў іх эмацыянальнай памяці як рэальнасць. Падрабязнасцю дэталей, праўдзіваасцю атмасферы жыцця гарадка гэты фільм вельмі нагадвае карціну В.Турава "Я родам з дзяцінства". Але ёсць і розніца. Вобраз Бомбы незвычайны, сімвалічны. Гэта нямецкая бомба, яна засталася ляжаць на пагорку, не ўзарвалася з часоў вайны. Хлопчык лічыць, што яна "жывая", што яна "чуе" яго думкі і "ненавідзіць" яго, "жадае" яго смерці. Гэта яго Вораг. У кульмінацыі карціны ён смела ідзе на сутыкненне, барацьбу з ворагам. Ён крычыць: "Я не баюся цябе, бомба!" — і ўскоквае на яе, нягледзячы на небяспеку. Фільм заканчваецца адкрытым фіналам. Гэта вобраз пераадолення Страху, пераадолення пагрозы Вайны. А.Дуброўская вельмі дакладна перадала ў атмасферы фільма імпульсы, выклікі сучаснасці, думкі, якія падсвядома адчуваюцца ў ідэях планеты: "Толькі б не было вайны..."

Паказальна, што карціна: "Дзікія звяры свету" атрымала наймала ўзнагарод на прэстыжных кінафестывалах. Сярод іх — прыз "Лепшая замежная драма для дзяцей" на Між-

Ад рэдакцыі.

Вольга НЯЧАЙ — даўні няштатны аўтар нашай газеты — працуе вядучым навуковым супрацоўнікам у аддзеле кіно і тэлемастацтва Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Навучае студэнтаў у Беларускай акадэміі мастацтваў, дзе ўжо год вядзе майстар-клас, набраўшы курс на спецыяльнасці "кіназнаўства". Прэм'еры фільмаў, кінафестывалі, мастацкія семінары, цікавыя лекцыі — усё гэта дзеля таго, каб выпяставаць такіх жа ўдумлівых, тактоўных спецыялістаў, якім з'яўляецца сама. Доктар мастацтвазнаўства, яна вывучае і піша гісторыю і тэорыю экраннага мастацтва, адсочвае культурную антрапалогію беларусаў на экране. Член мастацкага савета кінастудыі "Беларусьфільм", Вольга Нячай ужо амаль паўстагоддзя ўдзельнічае ў творчым працэсе беларускага кіно, аналізуючы тэндэнцыі яго развіцця, ацэньвае талент актораў і рэжысёраў, створаных імі творы, дае каштоўныя парады. Дзеля таго, каб прызнаны майстар і маладыя іх пераемнікі не толькі творча рэалізавалі свае задумы, але і працягвалі традыцыі гуманізму, папулярнасці гісторыка-культурных і маральных каштоўнасцей нашага народа на экране.

Сёлета Вольга Фёдаруна адзначае свой юбілей, з якім мы шчыра яе віншваем і зычым далейшых творчых, навуковых і педагогічных поспехаў у працы. Спадзяёмся таксама на далейшае супрацоўніцтва.

Падрабязнасці

Насычанае лета "Аляксандры і Канстанціна"

Нягледзячы на шчыльны канцэртны графік дуэт "Аляксандра і Канстанцін" не адмовіўся ні ад аднаго выступлення, а на фестывалі "Вольнае паветра" артысты літаральна вымаклі да ніткі, але працягвалі іграць.

Лета для Аляксандры і Канстанціна выдалася надзвычай насычаным. Акрылены поспехам на фестывалі поп-музыкі ў Балгарыі "Discovery 2006", дуэт адправіўся на VI Усебеларускі фестываль нацыянальных культур у Гродна і VI Беларускі фестываль мастацтваў "Мірскі замак-2006".

Пасля гэтага артыстам трэба было сур'ёзна падрыхтавацца да міжнароднага фестывалю "Славянскі базар у Віцебску", бо ў гэтым годзе дуэт прымаў удзел адразу ў трох канцэртах — у дзень майстроў мастацтва Беларусі, у канцэрце лаўрэатаў міжнароднага конкурсу выканаўцаў "Віцебск запальвае зоркі" і на ўрачыстым закрыцці фестывалю.

Напярэдадні ад'езду з Віцебска музыканты атрымалі запрашэнне прыняць удзел у фестывалі этна-музыкі "Вольнае паветра", таму тут жа змянілі курс з Мінска на Крупкі, дзе праходзіў канцэрт.

"Гэта было самае экстрэмальнае выступленне! — успамінае Аляксандра. — Лівень абрушыўся не толькі на глядачоў, але і на частку сцэнічнай пляцоўкі. Часам нават змаўкала скрыпка, на якой іграў Карэн Карапеян, таму што ўвесь час прыходзілася праціраць смычок! Ад усяго гэтага драйв выступлення станаўіўся яшчэ большым. А глядачы, забыўшыся пра парасоны, танцавалі і спявалі нашы песні прама пад дажджом!"

Наступны пункт гастрольнай праграмы дуэта — прадстаўленне апошняга альбома "Аўтаномная Навігацыя" на Кіпры.

Падрыхтавала Дзіяна ГРЫШАНАВА.

Жаніх з нябёс

Надоўга запомніцца магілячанам вяселле майстра спорту па парашутнаму спорту Дзмітрыя Яцука і кандыдата ў майстры спорту Настасі Карпеш. З паўтаракіламетровай вышыні Дзмітрый разам з дзевяццю сваімі сябрамі спусціўся на парашуце да ганку загсу да шчасливай Настасі.

НА ЗДЫМКАХ: жаніх ляціць на крылах шчасця да сваёй каханай.

Між намі, еўрапейцамі

Быць альбо не быць? Калі цяжка зрабіць выбар, я падкідваю манету: усю адказнасць ускладаю на выпадак... ці на злітак метала, які мае пэўную каштоўнасць у краме ды для калекцыянера-нумізматы. Ёсць у мяне такія знаёмы, ён ганарыцца сваім скарбам. Кожная манета з яго калекцыі — гэта ўспамін аб падарожжы ў розныя краіны свету, сімвал поспеху і здзяйснення мары. Нездарма людзі кідаюць манеты ў мора, у фантан, каб вярнуцца ў чужыну месца і каб абавязкова пашчасціла. Прыемны звон у кішэні прываблівае фартуну. Цікавая рэч — манета.

Марына ГАБРЫЯНІК

Беларускі скарб Юноны Манеты

Назва манеты паходзіць ад імя багіні Юноны Манеты (Настаўніцы), храм якой знаходзіўся на гары Капітолій у Рыме. На манетным двары пры гэтым храме чаканіліся металічныя грошы. У Рыме, а пазней і ў іншых краінах яны сталі называцца манетамі. Першыя манеты з'явіліся на мяжы VIII-VII вякоў да н. э. на паўвостраве Малоў Азіі. Манеты чаканіліся не толькі як грошавыя сродкі, але і "на памяць". Былі манеты "на дзень нараджэння", "на смерць", "адпушчэнне грахоў" папы рымскага, "на наведванне манетных двароў". Гэта былі металічныя адбіткі жыцця, якія захоўваліся і перадаваліся нашчадкам.

У эпоху Рэнесансу спачатку ў Італіі, а затым у іншых краінах узнікла калекцыяніраванне манет. З'явіліся нават даследаванні, якія плуначылі выявы і надпісы на металічных грошах. А гісторыя калекцыяніравання манет на тэрыторыі сучаснай Беларусі пачалася больш як чатыры стагоддзі таму. Адметна, што ў асабістых і музейных зборах і сёння знаходзяцца рэдкія манеты Вялікага княства Літоўскага.

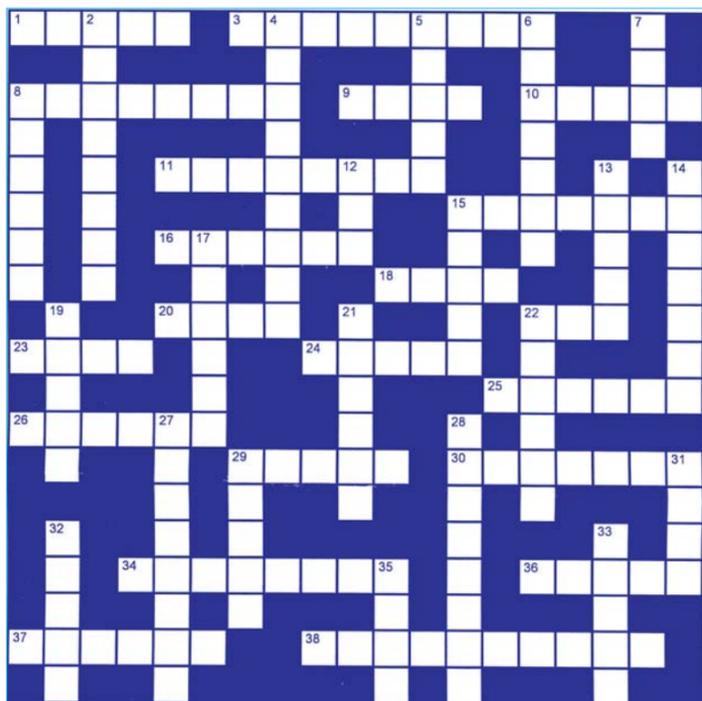
Увогуле, нумізматыка — гэта не проста хобі, гэта раскоша. Не маю на ўвазе грошавое багацце, але культурны скарб, якім валодае нацыя, што чаканіць калекцыяніныя манеты. І вось цікава стала, што ўяўляе сабой беларуская нумізматыка? Узяра свайго пакуль што не бачыла беларускіх манет. Затое яны ёсць у калекцыях нумізматаў Германіі, Аўстрыі, Вялікабрытаніі, Даніі, Нарвегіі, Швейцарыі, Фінляндыі, Канады і Кітая!.. Сучасныя беларускія манеты лічацца аднымі з лепшых на міжнародным манетным рынку па якасці і мастацкай прыгажосці.

Манетай, прысвечанай 50-годдзю ААН, у 1996 годзе Нацыянальным банкам Рэспублікі Беларусь пакладзены пачатак чаканкі сучасных беларускіх памятных манет. З таго часу манетныя двары Вялікабрытаніі, Польшчы, Балгарыі, Швейцарыі і Германіі адчаканілі для Нацыянальнага банка Беларусі манеты для 15 міжнародных праграм, дзе яны звярнулі на сябе ўвагу і былі ацэнены. 2005 год прынёс нам адну з самых прэстыжных узнагарод у свеце нумізматыкі — перамогу ў міжнародным конкурсе, які арганізавала вядомае амерыканскае выдавецтва "Краўз Паблікейшнс". Тытул "Манета года-2005" заваявала сярэбраная памятная манета Рэспублікі Беларусь "Беларускі балет". Яна ж перамагла ў намінацыі "Манета з лепшым мастацкім раішэннем". Сярэбраная памятная манета "Нацыянальны парк "Нарачанскі": Лебедзь-шыпун" атрымала перамогу ў намінацыі "Каралеўская манета". Стаўшы пераможцамі сярод 73 намінараваных манет ад 37 краін, беларускія манеты цяпер маюць статус лепшых у свеце.

У чым сакрэт? У тым, што манета стала сімвалам суверэннай Беларусі, адлюстраваннем на каштоўным метале духоўнага і культурнага багацця народа. "Святы і абрады беларусаў", "Заказнікі Беларусі", "Помнікі архітэктуры Беларусі", "Гарады Беларусі", "Сямейныя традыцыі славян" — назвы серыі гавораць самі за сябе. Зварот да нацыянальных каранёў, фальклору, да спадчыны не толькі нямецкія, польскія, італьянскія рарытэты, але і зайздросную калекцыю беларускіх памятных манет. Яны прыгожыя, самавітыя, у нечым неверагодныя. Яны па-сапраўднаму беларускія.

Манеты... Запал збіральніцтва, які ўспыхнуў даўным-даўно каля храма багіні Юноны ў Рыме, мабыць, ніколі не згасне, таму што чалавеку ўласціва цягнуцца да прыгажосці і таямніцы, а гэта і ёсць два бакі адной манеты.

Крыжаванка ад Любові Іонавай

Перакладзіце на беларускую мову

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ:

1. Восклицанне.
3. Искуситель.
8. Луна в I четверти.
9. Юноша.
10. Лютик.
11. Лепесток.
15. Привратник.
16. Полотенце.
18. Кайма.
20. Диск.
22. Звук.
23. Давление.
24. Мрак.
25. Кружок.
26. Черпак.
29. Пыльца.
30. Охранник.
34. Покупатель.
36. Зачет.
37. Пиджак.
38. Почтитель.

ПА ВЕРТЫКАЛІ:

2. Галстук.
4. Клеветник.
5. Родственник.
6. Рюмка.
7. Дикий кабан.
8. Художник.
12. Растопленный жир.
13. Индюк.
14. Сверток.
15. Лоск.
17. Поступок.
19. Избыток.
21. Лоскут.
22. Бугор.
27. Бублик.
28. Ремесленник.
29. Поиск.
31. Шаг.
32. Результат.
33. Банка.
35. Крик.

«Голас Радзімы»
Галоўны рэдактар
Наталія САЛУК.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь;
Камітэт па справах рэлігіі і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь;
Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі;
Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубжом «Радзіма».

Наш адрас: 220005, Рэспубліка Беларусь, Мінск, пр. Незалежнасці, 44.
Тэлефоны: (+375 - 17) 288 - 11 - 97 (тел./факс), 288 - 12 - 80, 284 - 76 - 56 (бухгалтэрыя), 288 - 17 - 82.
Галоўны рэдактар: 8029 - 6 - 88 - 17 - 82.

ЧЫТАЙЦЕ «Голас Радзімы»
ў ІНТЭРНЭЦЕ:
<http://www.belarus21.by>

Рэгістрацыйнае пасведчанне №81. Папінсны індэкс у Беларусі 63854.
Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 1304 экз. Заказ 645г. Папінсана да друку 08.08.2006 г. у 12.00.
Газета набрана і звярстана на рэдакцыйным настольна-выдавецкім комплексе. Знакам R пазначаны рэкламныя матэрыялы.
Адрукавана ААТ «Чырвоная зорка» (220073, г. Мінск, 1-шы Загарадны завулак, 3).
Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», могуць не супадаць.
© «Голас Радзімы», 2006.